

Zelena luč za novo Beltovo livarno

SISEOT dal dovoljenje za uvoz opreme - Inflacija podražila gradnjo

Po daljši negotovosti je črnomajski Belt pred kratkim le dobil dovoljenje republiške interesne skupnosti za ekonomske odnose s tujino da uvozi opremo za novo livarno lahkih ulitkov. To dovoljenje pomeni začetek gradnje nove livarne.

Belt mora v teh dneh za Ljubljansko banko pripraviti nov račun ekonomičnosti te velike investicije, kajti od predvidene vrednosti investicije 360 milijonov dinarjev v letu 1978 se je zaradi inflacije in devalvacije ta povežala na 560 milijonov dinarjev. Prvotnih 360 milijonov dinarjev je bilo zagotovljenih že lamsko leto, vendar takrat Belt ni dobil dovoljenja za uvoz opreme.

Sedaj v Beltu preračunavajo, ali bo proizvodnja okoli 7.000 ton lahkih ulitkov na leto pri investiciji 60 milijonov dinarjev še ekonomična ali je pametneje upoštevati že zagotovljeni denar, se pravi 360 milijonov dinarjev, in raje na račun skromnejše opreme zmanjšati proizvodnjo na 6.000 do 6.500 ton ulitkov na leto. Večina podzračnih gre na račun gradbenih del; če bi namesto treh elektropeči postavili le dve, bi se obseg gradnje zmanjšal. Poleg tega v Beltu tudi razmišljajo, da bi se odgovorili nekaterim strojem za izdelavo najkvalitetnejše litine.

Tudi pri kontrolnih instrumentih bi se dalo kaj prihraniti. V prvotnem načrtu jih je namreč toliko, da so strokovnjaki malo za šalo, malo pa tudi zares dejali, da ne bi bil noben ulitek brezlihen, če bi ga pregledali z vsami temi instrumenti.

Vsekakor se bodo za dokončno varianto odločili te dni, investicija pa naj bi stekla v začetku prihodnjega leta. V Beltu požurjajo, da s prodajo ulitkov ne bo težar.

A. BARTELEJ

Na „lovu“ za razvitimi

Pred SIS za ptt promet stoje pomembne naloge - Dobri poslovni rezultati poštne podjetja Novo mesto

Z voljno sejo, ki je bila 15. septembra v Novem mestu, je skupščina območne samoupravne interesne skupnosti za ptt promet Novo mesto zaključila prvo obdobje dela, za katero je značilno, da je bilo kljub oranju ledine (bila je prva v Jugoslaviji) plodno. Poštna dejavnost že postuje v samoupravnih okvirih.

Po izvolitvi Metoda Sonca za predsednika skupščine in Janeza Požara za predsednika izvršnega odbora ter volitvah ostalih potrebnih organov so delegati poslušali poročilo o polletnem poslovanju Podjetja za ptt promet. Podjetje postuje na območju, ki je pošteno nerazvito in mora dohitevati druga območja v Sloveniji, kar je mogoče le z dobrimi poslovnimi rezultati. Prav z njimi se dolenski poštni delavci lahko pohvalijo. V primerjavi z lanskim prvim polletjem so ustvarili za 43 odst. višji celotni prihodek, občutno zmanjšali stroške, tako da je dohodek večji za 50 odst., čisti dohodek pa celo za 69 odst. V vseh teh številkah je podjetje nad republiškim panožnim povprečjem. Zaostaja le pri povprečnih osebnih dohodkih, kar pa popravljajo in tako lažje obvladujejo nekatere kadrovske težave.

Pri obravnavi osnutka samoupravnega sporazuma o temeljnih plana

razvoja ptt prometa, ki je precej zahteven, so delegati pokazali največ zanimanja za razvoj telefonskega omrežja, ki je poglavitna in finančno najtežja naloga v planu. Potrebe po telefonskih priključkih so velike in tudi uresničen plan, ki predvideva podvojitve sedanega števila, ne bo zadoščal. Toda tudi za planske naloge bo najbrž treba združevati sredstva drugače kot doslej, saj na kredite ni mogoče računati v višjem deležu in bo uporabnikom treba seči globlje v žep.

M. M.

25 LET BELTA

V soboto bo Belt praznoval 25-letnico te delovne organizacije in 60-letnico livarstva v Črnomlju. Proslava bo na kampu v Vinici, poleg Beltovih delavcev pa so nanjo povabili tudi svoje domače in inozemske partnerje.

Čas preizkušenj šele prihaja

Medobčinski svet ZK za Dolenjsko o družbenoekonomskih in političnih razmerah na Dolenjskem - Vse bolj občutne posledice ukrepov - Ostre graje negativnih pojavov

Da bodo tudi za dolenskega človeka naslednji meseci še težji, da se bodo zaostrele gospodarske razmere, ponekod celo do „izrednega stanja“, da bo zato še bolj potrebna enotna, odločna in učinkovita družbena akcija, zlasti pa resno delo in dobro gospodarjenje, to je pokazala več kot triurna razprava

za 1 ods., torej je bila pod je nasploh obrzdana, kar se šteje za resolucijsko mejo. So se pa zato pomembne stabilizacijski uspeh. Za občutno zmanjšali stvarni osebni dohodki - za 3,8 odstotka. Delitev

(Nadaljevanje na 4. strani)

Člane medobčinskega sveta in goste so v četrtek seznanili z nekaterimi kadrovskimi spremembami. Tako bo dosednji sekretar MS ZK Lojze Šterk šel v politično šolo v Kumrovec, začasno pa ga bo nadomeščal Boris Gabrič, ki je tudi evidentiran kot kandidat za novega sekretarja. Jure Perko je kandidat za novega predsednika medobčinskega sveta ZSS, ker Marjanu Purebru poteče mandat. Brane Petrič, dosednji predsednik medobčinskega sveta ZSMS, odhaja v politično šolo in evidentirajo novega kandidata. Slavko Cirkelbah je kandidat za predsednika poslovodnega organa v Zdravstvenem centru Dolenjske. Tone Pezdirc, doslej predsednik IS Obs Metlika, je predlagan za novega načelnika UJV Novo mesto, medtem ko bo dosednji načelnik Niko Bricelj postal temeljni javni tožilec. Novi komandant novomeške garnizije je postal Milan Gorjanc.

Boris Gabrič

na razširjeni seji medobčinskega sveta ZK za Dolenjsko 11. septembra. Kot gosta sta sodelovala tudi Franci Šali, izvršni sekretar predsedstva CK ZKS, in Ludvik Golob, podpredsednik republiške skupščine.

Izhodišče za oceno o družbenoekonomskih razmerah na Dolenjskem so bili podatki SDK o polletnem gospodarjenju, ki jih je posredoval LOJZE PADOVAN. Dolenjsko gospodarstvo je doseglo visoke stopnje rasti, ki pa jih inflacija skoraj v celoti izniči. Izjema in najbolj svetla točka je akumulacija, ki je znašala 660 milijonov dinarjev ali 80 odstotkov več kot lani. Uspeh je tudi zadržana rast zaposlenosti, ki se je zvečala le

Povratnih udarcev naj bo malo

Posvet na Otočcu je nakazal skorajšnje naloge sindikatov za utrditev gospodarstva

Medobčinska sveta ZSS za Dolenjsko in Posavje sta v petek na Otočcu pripravila posvet predsednikov in sekretarjev občinskih svetov Zveze sindikatov, v razpravi, katere težišče je bilo na ocenjevanju prizadevanj sindikatov za utrditev gospodarstva, pa sta sodelovala tudi Martin Mlinar, podpredsednik RS ZSS, in Boris Lipužič, član sekretariata RS ZSS.

Najprej je beseda tekla o gospodarjenju v prvem polletju. (Podatki

so podrobneje prikazani v sosednjem poročilu s seje RK ZKS za Dolenjsko, tu dodajamo, da tudi v Posavju podoba ni bistveno drugačna; delovnih organizacij z izgubo je bilo šest, močno se je povečala akumulacija, hujših kršiteljev dogovora o razdelitvi dohodka ni bilo, v prihodnjih mesecih pa pričakujejo, da bodo s težavami gospodarili v tistih tozidih, ki so v glavnem odvisni od uvoza, znabit bo zdajšnje pomanjkanje surovin in materiala ponekod še bolj žgoče.)

Tako rekoč povsod vlada velika pripravljenost delavcev, da se spoprimejo z nalogami za utrditev gospodarstva. To je prišlo do izraza že ob polletnih obračunih, seveda pa v vseh tozidih niso razpravljali dovolj zavzeto, dogajalo se je celo, da poslovni delavci zaposlenim „niso utegnili“ razložiti podatkov o poslovanju. Za uspešno gospodarjenje so prišli težki časi, o tem nihče več ne dvomi, zato morajo biti delavci v vseh tozidih ustrezno seznanjeni z

(ne)možnostmi gospodarjenja. Le tako se bo moč izogniti morebitnim političnim zaostritvam, saj, kot je poudaril tov. Mlinar, bodo delavci z nizkimi osebnimi dohodki najbolj izpostavljeni povratnim udarcem ustalitenih ukrepov, ogrožena bo njihova osnovna življenjska raven. Tega ne želi nihče, zato je nujno izdelati socialni program, ki bo delavca ščitil pred nesmotrni podražitvami.

Preskrba tozidov s surovinami in materialom, naloge, ki jih ima gospodarstvo za izboljšanje devizne bilance, zviševanje cen, ki se zdaleč ni edini in pravi način za doseganje boljšega gospodarjenja, škodljive negospodarske investicije, nezadostni samopriskrbi, ki se vedno nadaljujejo z zahtevami po bančnih posojilih, nepremišljena proračunska poraba, nelikvidnost - to je nekaj sklopov vprašanj, s katerimi se morajo spoprijeti tudi v sindikatih na Dolenjskem in v Posavju.

D. RUSTJA

Zmajarji z vrha Lisce

Lepi poleti 49 tekmovalcev proti Kompoljskemu polju

Atraktivni poleti z zmajji niso le izvir za pogumne letalce, temveč tudi priložnost za očisti gledalca. Poleti z vrha Lisce so tako na Kompoljskem polju v nedeljo zbrali več sto glavno množico. Zmajarji so brez težav letali nekaj sto metrov nad Lisco, kamor so se lahko povzpeli ob ugodnih zračnih tokovih. Vrh Lisce je na trenutke došel do deset letalcev, z vseh strani so bili videti kot jata ujed. Vsekakor v takih razmerah ni bilo časovne meje 20 minut, izvestil omeje ali pristati v začetnem krogu. Nekateri so „skočili“ v samo

središče. Gozdovi, železnica, Save in še kaj, niso bili nikakršna ovira. Med posamezniki se je na nedeljskem II. republiškem kriteriju najbolj odrezal Peter Soklič iz Skofje Loke (4.186 točk). Iz vrst prizadevnih prirediteljev, krškega kluba Kri-la, je med kar 49 tekmovalci zasedel odlično peto mesto Herman Cater. Ekipno zmago si je priboril Delta klub iz Ljubljane.

SLOVESNO V „DJURO SALAJU“

V Kriškem so 9. septembra na svečani seji vseh organov upravljanja delovne organizacije „Djuro Salaj“, delovnih skupnosti v občini, predstavniki 30-letniškega sveta. Na svečanosti so vsem ga sveta podelili spominske listine, praznično obhajali jubilej. Ob tem jubileju so izdali posebno številko internega glasila „Dolenjski čas“.

VREME

V drugi polovici tedna se bo nadaljevalo suho vreme. V nedeljo je možno manjše poslabšanje.

NESREČA POKVARILA PRIREDITEV - Organizatorjem nedeljske dirke v motokrosu (ki je v kategoriji do 250 ccm štela tudi za državno prvenstvo) v Brezju pri Črmošnjicah jo je ob koncu zagodila nesreča, ko je enega od tekmovalcev vrglo med gledalce. Tako so morali štiri obiskovalci na zdravljenje v novomeško bolnišnico, medtem ko so poškodovanega tekmovalca prepejlali v Ljubljano. Več o prireditvi na športni strani. (Foto: B. Budja)

Izvozni podvig

Pri izvozu je novomeška občina med najboljšimi v naši republici

Medtem ko prebivalstvo novomeške občine predstavlja v Sloveniji le 3 odstotke življa, je v prvi polovici leta delež gospodarstva občine Novo mesto v slovenskem izvozu kar 8-odstoten. V primeri s prvim polletjem lani je bil letos v tem času izvoz povečan kar za 66,6 odst., kar je tudi precej nad pričakovanji.

Organizacije združenega dela s področja industrije so že v prvih štirih mesecih letošnjega leta dosegle nad 40-odstotno realizacijo izvoznega plana. Imajo pripombe, da samo izvozna premija ni zadostna spodbuda za povečanje izvoza. Novomeški izvozniki menijo, da bi morali imeti za njihove uspehe več poslušala tudi nekateri republiške SIS, ko načrtujejo srednjeročne in kratkoročne naložbe. Predvsem mislijo na republiško skupnost za ceste, ki bi morala bolj upoštevati cestno problematiko novomeškega združenega dela, če že ta v slovenskem merilu tako uspešno izvažajo. Tudi na tak način naj bi podprili uspeha stabilizacijska prizadevanja.

Uvoz je v prvi polovici leta dosegel 55 odstotkov plana, upoštevati pa je, da so se zalagali z reprodukcijskim materialom, kjer so le mogli, in da je tudi že lani odobrena, a letos uvožena oprema pri tem imela velik delež.

Izvozno-uvozna bilanca je bila za prvo polletje najugodnejša pri Novoleusu in v Iskri Sentejnerji pa v Labodu in Krki, medtem ko Novotek in IMV kljub močno povečanemu izvozu še vedno veliko uvažata.

CANKARJEVCI V KOČEVJE!

V soboto, 27. septembra, ob 10. uri bo v Šeškovem domu v Kočevju zbor borcev 5. SNOUB Ivan Cankar. Borcem brigade bodo podelili spominski znak, po kulturnem programu pa bo tovariško srečanje.

ZUNANJEPOLITIČNI PREGLED

Ta ko turško državo imenujejo že lep čas. Ne zaman, saj je bila to ena izmed dežel, kjer praktično ni minil dan brez atentatov in krvavih spopadov najrazličnejših vrst. Mrtvih je bilo vedno več, tudi do trideset na dan. Družbeni kaos se v zadnjih nekaj mesecih ni in ni mogel ustaviti, še posebno ker vodilne politične strukture niso znale tega preprečiti, ampak so se še bolj spuščale v medstrankarske konflikte, obtožbe in proti-obtožbe.

Zdravljenje bolnika ob Bosporju

Turčija je bila politično in gospodarsko ohromljena. Brezglavi ples inflacije, naraščajoči dolgi in velika nezaposlenost so potiskali državo, zasidrano na dveh celinah, v veliko negotovost, v nezavirljivo politično, gospodarsko in družbeno situacijo. S spori, demonstracijami in atentati je dobila žalostni sloves dežele terorizma in vse večjega brezvladja.

Vojska je že pred časom opozarjala vladu Sulejmana Demirela, da ne bo dolgo trpela takšnega stanja in „mirno gledala, kako dežela drvi v prepad“. Ta opozorila je minuli petek ob zori tudi uresničila ko je poslala na ulice tanke, odstavila vladu in razpustila parlament.

Državni udar, ki je sicer potekal brez prelivanja krvi, je brž razdrnil svetovno javnost, še zlasti zahodne države, saj je Turčija pripadala južnemu krilu vojaškega pakta NATO. Seže ko je vodja udara in s tem tudi novi prvi človek Turčije, na-

čelnik generalnega štaba. Kenan Evren potrdil, da usmeritvi ne bo menjala do-
Sicer pa je bil to že tretji državni udar, medtem ko je sedanjih pozicij, se je zlasti Washington pomiril.

vojska že drugič naskočila vladu Sulejmana Demirela — le-ta je moral zapustiti premierski stolček že pred devetimi leti. V obeh prejšnjih vojaških posegih se je vojska kmalu vrnila v kasarne in prepustila vodenje civilistom. Tokrat poznavalci menijo, da se generali ne kanijo tako kmalu umakniti, češ da je položaj drugačen.

Kenan Evren je sam dejal, da je bila „dežela na robu državljanske vojne, pa je tako moral zavarovati ljudstvo pred morebitnim še večjim prelivanjem krvi.“ „Pod kontrolo“ so zdaj vsi politični voditelji in prepovedano je sleherno politično delovanje. Glede na to, da je novi voditelj velik pristaš idej ustanovitelja moderne Turčije Kemala Atatürka, mnogi napovedujejo tudi „tršo roko“. Razen tega pa se mnogi mladi oficirji zgledujejo pri južnoameriških vojaških diktatorskih vladavinah.

Cepprav je zdaj še povsem nejasno, kako bodo dogodki v Turčiji potekali v naslednjih dneh in mesecih kot tudi glede na dejstvo, da je vojska vsaj začasno prekinila medstrankarske spore, ki so vodili h krvavim obračunom med posameznimi skupinami in tako omogočili razmah teroristične dejavnosti in povzročili politične ter verske nestrpnosti, pa vendarle velja reči, da se ne-močno prebivalstvo prav gotovo prizadeto ozira k vladavini generalov, še zlasti, ker izkušnje po svetu vedo povedati, kam take poti znajo tudi voditi.

VASO GASAR

POBRATENI NA OBISKU

Sedemnajst prosvetnih delavcev iz pobratene italijanske občine Arcevia je pred kratkim za štiri dni obiskala občino Ribnica. Z ribniškimi prosvetnimi delavci so se pogovarjali o načinu šolanja pri nas. Obiskali so več osnovnih šol, telovadnico in vrtec v Ribnici, Inles, Glazuto in nekdanjo partizansko bolnišnico Ogenca.

V šolskem letu 1979/80 je obiskovalo poklicno tekstilno šolo Beti 75 učenk; od tega je uspešno končalo razred 71 učenk ali 94,7 odstotka. V šolskem letu 1980/81 pa je v prvi letnik vpisanih 45 učenk. Za srednjo tehniško tekstilno šolo pa je prijavljenih 33 slušateljev; predavanja se bodo začela v začetku prihodnjega meseca.

NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

Uresničevanje reforme usmerjenega izobraževanja, ki smo jo pospešeno načrtovali za letošnje leto, nekatere založbe pa so že izdale potrebne nove učbenike, je preložena za eno leto. Da je to povsem prav, je poudaril predsednik CK ZKS France Popit na ponedeljkovi seji predsedstva CK ZKS, saj bo tako mogoče temeljito pripraviti in tudi proučiti vse posledice.

Premišljena reforma

„Reforme šolstva si ne moremo predstavljati drugače, kot da se v skupen tok zlijeta avtonomno usmerjeno šolstvo in združeno delo, ki to področje preveč pušča v nemar. Zato je naloga komunistov v sindikatih, v gospodarski zbornici in posebnih izobraževalnih skupnostih, da začno odprta vprašanja hitreje razreševati. Časa, če hočemo vpeljati reformo šolstva v prihodnjem šolskem letu, ni veliko,“ je bil mnenja France Popit.

Sodelujoči so v razpravi posvetili največ pozornosti odprtim vprašanjem v pripravah na prehod na usmerjeno izobraževanje v prihodnjem šolskem letu, ki mora zagotoviti neposredno soodvisnost med načrtovanimi kadrovske-izobraževalnimi potrebami združenega dela in vzgojnoizobraževalnimi dejavnostmi, zmanjšati neskladja v kadrovski bazi naše družbe, reševati probleme zaposlovanja in uveljaviti znanje v bitki za boljšo produktivnost in organizacijo dela.

Pri pripravi vseh vrst 136 vzgojnoizobraževalnih programov se je pokazalo, da marsikje slabo razumejo, kaj sploh je reforma izobraževanja. Kako sicer razumeti nasprotovanje določili, da posamezni program ne sme imeti manj kot tri oddelke, kar edino zagotavlja, da bo izpeljan do konca? Kar zadeva programe, je očitno, da se visoko šolstvo drži 360 smeri kot pijanec plota, namesto da bi si v duhu stabilizacije prizadevali za bolj smotno in gospodarno organiziran visokošolski študij.

NE ZIDOVI — LJUDJE IN VSEBINA

Veliko je bilo govora tudi o mreži šol, kjer je še preveč nesmotrnih gradenj, zapiranja v ozke meje in pretiranih želja, ki ne zagotavljajo kvalitete dela, pa postavljanje mreže šol na sedanjo sestavo gospodarstva in navidezne želje združenega dela, ki marsikdaj na pamet in kratkoročno načrtuje kadre. Še je očitna miselnost, da reforma ni možna brez novih stavb, saj pedagoški delavci v srednjem in visokem šolstvu načrtujejo do leta 1985 investiranje kar 7,47 milijarde dinarjev. Takšna usmeritev je popolnoma napačna, saj računa z denarjem, ki ga ne bo in skuša reformo izpeljati z novimi zidovi, čeprav je jasno, da so pomembni predvsem ljudje — ustrezni pedagogi — in vsebina. Nerazumno je tudi obnašanje nekaterih, ki skušajo pod pretvezo stabilizacije ukinjati celodnevne šole, češ da so predra-

Z. L.

salon pohištva

NOVOLES

NOVO MESTO

VAM NUDI IZ SVOJEGA PROGRAMA:

- STILNO POHIŠTVO »MONACO«
- MODERNO POHIŠTVO »GOTA«
- KOPALNIŠKI PROGRAM »KOLPA«

Programe drugih proizvajalcev za opremo stanovanjskih prostorov, kuhinj, belo tehniko in notranjo dekoracijo.

novoles-novomesto, Komandanta Staneta 38, telefon (068) 25-091

Stalna prodaja kopalniških elementov kolpa-san s tovarniško napako - po nižjih cenah

Korenine pravedanja za meso

Nenačrtna živinoreja in neelastičnost cen vnaša v oskrbo vedno nove težave

Za pomanjkanje mesa ni kriv izvoz in ga ne bi smeli omejevati, zatrjujejo pri jugoslovanskem skladu za pospeševanje priraje in izvoz mesa. Tujih kupcev mesa ne bi smeli izgubiti, kajti v preteklih letih smo jih težko pridobili. Gostinci v Dalmaciji bi lahko dobili dovolj domačega mesa, če bi v začetku leta sklenili pogodbe s klavnicami. Take in podobne razlage pa se ne dotaknejo poglobljenega vprašanja, zakaj ni dovolj mesa za domače porabnike in hkrati za izvoz.

Vojvodinske klavnice, ki bi bile po takih izjavah pripravljene poslati gostiščem v Dalmaciji dovolj svinine, če bi ta sklenila z njimi ustrezne pogodbe, so letos oskrbovale glavno mesto svoje avtonomne pokrajine Novi Sad komaj s polovičnimi količinami svinine in perutnine, čeprav so v začetku leta sklenili z njimi pogodbe in so v mestnem proračunu določili za dotacije pri prodaji mesa 5 milijonov dinarjev.

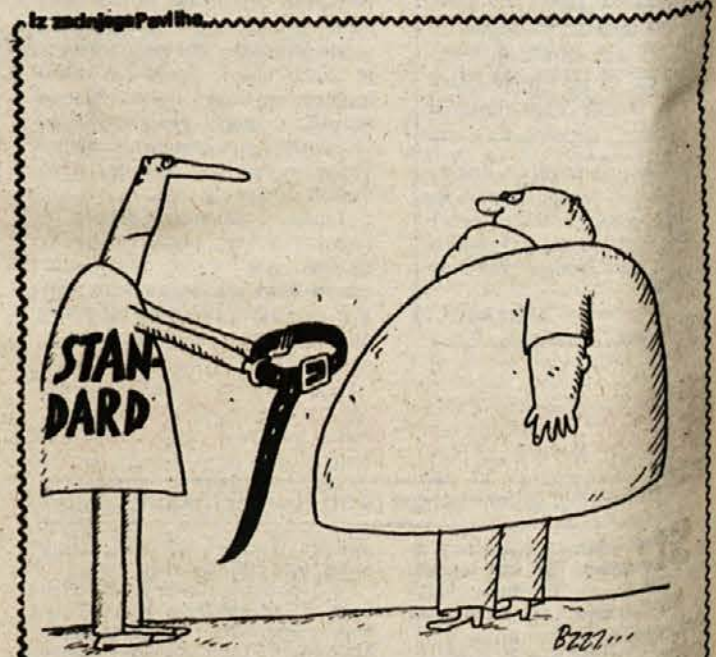
Živinorejci so spitali premalo prašičev, da bi klavnice imele dovolj mesa za vse. Če bi vojvodinske klavnice sklenile pogodbe za večje količine mesa z gostinci ob morju, bi ga imele še manj za domače porabnike. Enako, če bi več mesa izvozile. Oskrbe torej ni moč urejati le z razdeljevanjem mesa, četudi s celoletnimi pogodbami — tudi v Ljubljani in še nekaterih mestih niso dobili toliko mesa, kot bi po pogodbah s klavnicami morali — temveč z načrtno živinorejo.

Kako nenačrtna je naša živinoreja, kažejo podatki, da so npr. v Vojvodini, kjer je največ koruze in pitanih prašičev, spitali leta 1978 za tamkajšnje klavnice skoraj poltretji milijon repov, lani le slaba dva milijona in v prvi polovici tega leta še sorazmerno manj. Leta 1976 so jih spitali le 1,6 milijona. Zakaj take razlike? Največ prašičev so spitali takrat, ko so rejci

spodbudile rejce k pitanju. Od pujska do pitanca pa preteče več mesecev.

Temu pomanjkanju mesa bi se lahko izognili in tudi izvažali bi ga lahko več, če bi cene mesa in živine zviševali postopoma od takrat, ko je svinine bilo dovolj, torej v preteklih dveh letih. Tako bi privarčevali tudi tiste devize, ki jih bodo letos izdali za uvoženo meso.

JOŽE PETEK

dobili za 1 kg žive teže toliko kot za 1 kg mladega pitanega goveda, in sicer okrog 23 din. Zdaj plačujejo za prašiče že 40 din, pa jih je vzlic temu premalo.

Izvršni svet AP Vojvodine je pred dnevi dovolil zvišati cene svežega mesa. Poprečna cena svinine je 99,60 din za kilogram in je izračunana iz odkupne cene 40,66 din za kilogram žive teže pitanega prašiča. Hkrati je seveda odobril tudi zvišanje cen drugega mesa in odkupne cene mladih pitanih goved na 49,71 din.

Ali bo zdaj dovolj mesa? V Vojvodini ga bo tako dolgo, dokler ne bodo vse republike enako zvišale cen. Potem ga bo še nekaj časa povsod premalo, kajti zvišane cene bodo šele

Vem, tudi meni je moj prisegal, da nima reprom zdaj pa...

tedenski mozaik

ALARMNI SISTEM, S KATERIM se je oborožil Vatikan, je več kot popoln. O tem so se pred dnevi lahko prepričali tudi največji nezaupljivi, se pravi tisti, ki imajo na skrbi varnost te države. Nekaj sekund po lažjem alarmu so se zapli vsi vходи vanjo. Gluha za kakršnegakoli obiskovalca so postala tudi hišna vrata iz bronu. Tudi v vatikanske muzeje se je bilo nemogoče pritihotapiti. Skratka, nekaj minut, kolikor je trajalo obredno stanje, ni mogel nihče niti noter niti ven.

GRŠKI ČASOPISI SO PRED KRATKIM objavili podatek, da je več kot milijon Grkov nepismenih, kar pomeni, da vsak deseti prebivalec Sokratove domovine ne zna pisati in brati. Toda kar je še huje, od tega milijona neukih je 800.000 žensk, kar kaže tudi na družbeni položaj Grkinj. Nepismenost vlada med vsemi generacijami te dežele, saj so ugotovili, da je med Grkinjami, ki ne znajo držati svinčnika, 320.000 takih, ki so že dopolnile 65 let, toliko pa je starih tudi 70.000 nepismenih Grkov. V deželi je sedem univerz in na njih približno 100.000 študentov, od tega jih je tretjina študentk.

INSTITUT ZA HITRO POMOČ N. V. Skifosovski, zvezni kardiološki center v Moskvi, ki ga vodi prof. A. P. Golikov, je preučeval okrevanje nekaj deset pacientov, katerih srca so bila na koncu svojih moči, se pravi, tik pred infarktom. Sovjetski znanstveniki namreč že nekaj časa preskušajo novo zdravilo, neke vrste laboratorijsko pridobljeni ferment, ki ga bolniku vbrizgajo v krvničke. Največji problem kardiologov, kemikov, biokemikov, biologov in kliničnih zdravnikov je bil, kako fermentu odvzeti vse strupene snovi in mu preprečiti, da bi škodoval človeškemu organizmu. Ko so poskrbeli za to, so morali ukrotiti odpor zoper tujek. Količine fermenta, ki so bile potrebne, da so raztopile čepce krvi, so bile pri starem načinu zdravljenja desetkrat večje kot zdaj, medtem ko je delovanje novega fermenta desetkrat močnejše. Moč organizma pa, ki je ustvarjen tako, da se upira fermentu, je tridesetkrat šibkejša.

VLAK STOJI V CENTRU – Pri železniškem preporu ob Ljubljanski cesti že od 9. junija vstopajo na vlak potniki Zelenega vlaka, od 1. septembra pa je novo postajališče odprto za ves potniški promet. Novo postajališče je za mesto velika pridobitev, saj je pot v Bršljin precej daljša. (Foto: J. Pavlin)

POZNO SO SE SPOMNILI – Oglarski piknik, ki ga je zadnji nedeljo popoldne na Loki pripravilo gostinsko podjetje „Gorjanci“, je privabil za Erko množico obiskovalcev. Podobne prireditve bi bile v času poletja lahko večkrat, žal pa je za letos zaradi hladnih večerov že prepozno. (Foto: J. Pavlin)

MLADINA ZA ČISTOČO – Za prijeten videz in čisto okolje okrog športne dvorane in Kettejevega drevovrta so se prejšnji teden pomjali dijaki ekonomske in kmetijske šole, pa tudi gimnazijcem so krampi v rokah pridno peli. Akcijo je organizirala občinska konferenca ZSMS Novo mesto. (Foto: S. Pelko)

PREROJENA VAS – Asfalt je letos priril na Kozjansko, in Zabukovje nad Sevnico se je za vselej znebilo blata. Prebivalci te krajevne skupnosti so ponosni, da bo letos osrednja proslava občinskega praznika Sevnice prvič v njihovem kraju, ki je z asfaltom postal lepši. (Foto: J. T.)

OKTOBRA LOVSKA RAZSTAVA
Od 24. oktobra do 2. novembra bo na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani pod pokroviteljstvom skupščine mesta Ljubljane razstava „Narava – divjad – lovstvo 80“, ki jo Lovska zveza Slovenije načrtuje že od leta 1977, ko je praznovala 70-letnico svojega delovanja. Osrednji del razstave bo diorama, razdeljena na 4 tipična slovenska okolja, v posebnem delu pa bo kinološka razstava. Razstavljene bodo tudi redke in ogrožene živalske vrste v Sloveniji, arheološke najdbe, lovsko orožje od 16. stoletja do danes, zbirka posilanih tarč in trofeje divjadi ter okoli 250 starih grafik od 16. stoletja naprej, ki naj bi prikazale povezanost lovstva in umetnosti. Svojo dejavnost bo prikazal tudi foto-kino klub Diana, predvideni pa so še nastopi lovskih pevskih zborov.

Sejmišča
NOVO MESTO: Ponudba pujskov je bila v ponedeljek spet prav klavrna, saj jih je bilo naprodaj le 166, prodanih pa 141. Kupci so jih plačevali po 1.200 do 1.600 din, starejše prašiče, ki jih je bilo naprodaj 7, pa po 1.650 do 2.400 din.
BREŽICE: Tudi sobotni sejem v tem kraju ni poznal običajnega vrveža. V prodaji je bilo 244 pujskov, prodanih pa 133 po 72 do 75 din kilogram žive teže.

Kmetijski nasveti
Strah pred strupenim sadjem
Strokovnjaki ne mislijo vreči puške v koruzo in so že dosegli nekatere spodbudne uspehe v biološkem in ekološkem varstvu rastlin, vendar je še vedno res, da si brez kemičnega zatiranja rastlinskih bolezni in škodljivcev pridobitnega sadjarstva ni mogoče niti predstavljati. Ostaja torej in bo še dolgo ostajal strah, ali so ostanki teh kemičnih pripravkov nevarni za človeka in njegovo zdravje. Da bo strah manjši ali celo odpravljen, je vredno pogledati, kako je s tem.
Da bi zavarovali zdravje človeka in živali, so naši predpisi glede fitofarmaceutskih pripravkov za varstvo rastlin, ki jim nepoučeni ljudje kar počez rečejo strupi, zelo strogi. Če se za kak pripravek ugotovi, da je nevaren, ker se v naravi prepočasno razkrajajo, prepovedo nadaljnjo prodajo. Na seznamu prepovedanih snovi so se znašla nekatera nekdanja zelo uporabljena in učinkovita sredstva, med njimi slovit DDT, ki je svoj čas naredil toliko koristi človeštvu.
Velika večina zaščitnih snovi, ki jih zdaj pri nas uporabljajo v sadjarstvu, je organskega izvora in se pod vplivom toplote, sonca in kisika sorazmerno hitro razkrajajo. Za vsako je ugotovljena tako imenovana karentna doba, to je čas, ki je potreben od zadnjega škropljenja do uporabe sadja. To je treba dosledno spoštovati, na srečo pa je škropilni načrt že tako zastavljen, da je karentna doba običajno vedno upoštevana še v večji meri, kot je nujno potrebno. Nesmotno je pač škropiti in imeti s tem stroške le krajši čas pred obiranjem.
Škropilni pripravki so razen tega tako razredčeni, da bi moral človek zaužiti več sto kilogramov sadja takoj po škropljenju, da bi dobil vase smrtno dozo strupenega pripravka, denimo pol decilitra kakšnega močnega organskega fosfornega estra. Tudi to dokazuje, da je strah pred zastrupitvijo s sadjem močno pretiran, kar pa ne pomeni, da smo lahko brezbrizni in da lahko podcenjujemo strokovna navodila in varnostne ukrepe, med katere šteje konec koncev tudi temeljito pranje sadja pred uporabo.
Inž. M. L.

Nebrzdane cene „minirajo“ uspeh

Izvršilni odbor medobčinske gospodarske zbornice ne pričakuje ugodnejših razmer v gospodarstvu do konca leta, prej narobe – Ugodne polletne rezultate jemati z rezervo!

V štirih občinah dolenske regije so polletni gospodarski rezultati na videz prav ugodni, toda bržčas je v ozadju še nekaj nejasnosti, zato ni čas, da bi hvalili dan pred večerom. Tako so menili v izvršilnem odboru Medobčinske gospodarske zbornice, ko so 12. septembra tehtali gospodarsko analizo iz polletnih bilanc.

Resda so bile dosežene sorazmerno visoke stopnje rasti celotnega prihodka, dohodka in čistega dohodka, da gre za ugodne premike pri akumulaciji, po drugi strani pa tudi ne gre zanemariti dejstev, da so izgube večje, da se nelikvidnost stopnjuje in da nekaj večjih delovnih organizacij, nosilcev razvoja, postuje z minimalno akumulacijo. To je zaskrbljujoče.

Tudi visoki porasti akumulacije ne bi smeli zavajati, kajti vedeti je, da je večina teh sredstev že oddana za odplačilo posojil. Razvojne možnosti so po občinah zelo različne, v težavah je domala povsod industrija, zaostrejuje pa se razmere tudi v trgovini, ker promet nazaduje.

Kot so menili v zbornici, se letos ni bati, kam bodo šli presežki preveč dotečena sredstva – na žiro račune posameznih interesnih skupnosti, ker presežkov ne bo. Bati pa se je, da bo prišlo v drugi polovici leta

ali morda že v letu 1981 do hujših težav, če ne bodo razmere pri uvozu urejene. Utegne zmanjkati surovin za proizvodnjo, ki bi morala v tem primeru stati.
Na seji so osvetlili še zlasti težaven položaj transportnih delovnih organizacij, prevoznikov na cestah in po železnici. Izračunali so, da je v Sloveniji v potniškem in blagovnem transportu vsak dan 1 milijon izgube. Cene v transportu so ob cenah bencina, rekli bi, smešne. Za avtobusni prevoz iz Novega mesta v Ljubljano plača potnik komaj 1,5 litra bencina.

R. B.

Davčne olajšave

Nov zakon še vedno predvideva v kmetijstvu obdavčitev po katastrskem dohodku

V začetku prihodnjega leta naj bi v naši republiki uveljavili spremenjeni sistem obdavčevanja občanov, predlog novega zakona o davkih občanov pa bodo delegati slovenske skupščine obravnavali konec septembra.
Novi zakon naj bi enotno urejal sistemska vprašanja na področju

davčne politike, konkretno reševanje posameznih vprašanj pa ostaja na občinah, zaradi česar bodo morale občinske skupščine pripraviti do konca leta nekatere odloke in podzakonske predpise, sta na nedavni tiskovni konferenci povedala republiški sekretar za finance Anton Slapemnik in podsekretar Franc Skufca in opozorila na novosti, ki jih prinaša novi zakon. Pri posameznih davkih je predvidena vrsta olajšav, ki naj pravičneje opredelijo davčno obveznost.

Davek od dohodka iz kmetijske dejavnosti bo še nadalje slonel na katastrskem dohodku, občine pa imajo možnost, da za določene dejavnosti uvedejo obdavčitev po dejansko doseženem dohodku. Položaj občanov, ki se ukvarjajo s samostojnim delom, naj bi izenačili s položajem delavcev v združenem delu. Zaradi tega novost, naj bi obdavčitev dohodka od obrtnih gospodarskih dejavnosti posegla le v čisti ustvarjeni dohodek, ki ostane po odštevanju vseh stroškov in izplačanih osebnih dohodkov. Za storitvene obrti, ki jih najbolj primanjkuje, je predvidena pavšalna obdavčitev. Zato jim tudi ne bo treba več voditi poslovnih knjig, ampak le registrske blagajne. Seveda pa je davčni zavezanec le tisti, ki ima za opravljanje obrtne dejavnosti ustrezno dovoljenje. Zato odkriti dohodek šušmarjev ne bo obdavčen, ampak bo uveden postopek za odvzem celotne premoženjske koristi od takšne dejavnosti.
Z. LINDIČ

OZIMNICA V TRGOVINI

Po samopostrežnih trgovinah sevnškega trgovskega podjetja so že nalepljena obvestila o možnostih nakupa krompirja za ozimnico. Prodajajo ga po 4,90 dinarjev za kilogram, kjer je v šteta tudi 30 kg vreča. Blžjim ga pripeljejo tudi na dom. Republiška skupnost za krompir je letos določila celo nižjo odkupno ceno kot lani. Kmetje marsikje držijo višjo ceno.

Toča pospravila letino

Hudo neurje nad šentjansko krajevno skupnostjo

Poročali smo že o hudem neurju s točo v ponedeljek, 8. septembra nad Novim mestom. Prav peklenško pa je bilo to popoldne tudi nad hribovskim predelom šentjanske krajevne skupnosti.

„Toča je klestila zdržema skoraj pol ure. Še starejši ne pomenijo, da bi padala tako na gosto,“ je dejala po ujmi Marija Urbančič v uničenem vinogradu na Vrheh. Znano je, da je letos vsa rast v dokajšnjem zaostanku.

Pepca Brate s šentjanskega krajevnega urada se je udeležila ogleda prizadetih krajev skupno z občinsko komisijo. Od 17. večjih naselij z okolico v krajevni skupnosti je toča klestila po osemih. Tako je ujma zajela Leskovec z okolico, Osredek, Kladije, Mali Cirknik, Podboršt, Svinjsko in Štajngrob z Velikim Cirknikom. Nekateri kraje predvsem Kal, Gradec in Bransko je toča prizadela že 21. maja.
Najhuje je klestilo po vinogradih na Vrheh.

Načelnik sevnške davčne uprave Jože Zvegljč je dejal, da bodo prizadeti območje predlagali za odpis davkov in prispevka za starostno zavarovanje kmetov. Upajo, da bo tako storila tudi zdravstvena skupnost. O gmotnem obsegu škode bomo še poročali.
A. Z.

TOČA OKLESTILA TRTE – „Prelepo, da bi držalo, a upali smo vendarle,“ je dejala Marija Urbančič ob po toči zbitih grozdih. (Foto: Železnik)

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: Tit Doberšek

Virusne bolezni vinske trte

Nadaljujem vizualne opise virusnih obolenj vinske trte.

Rumeni mozaik ali kužna kloroza (Po skriptih dr. Hrčka)

Najbolj odgovarja ime KUŽNA ALI INFEKTIVNA KOLOROZA, ker obstajajo še druge oblike mozaika.

Za to bolezen je značilno, da se na listu vzdolž listnih žil pojavlja rumena ali rumeno zelena barva v obliki širših ali ožjih pasov; rumena barva je torej razporejena vzdolž listnih žil, zajemajoč ožje ali širše zone listne ploskve (parenhima) na obeh straneh lista. Lahko se zgodi, da se ta rumena barva razširi na večji del lista ali na celi list. Znaki te bolezni so lahko jasno izraženi v obliki peg ali pa v obliki drobnih pegic, ki so nepravilno razporejene po listu.

Pri tej bolezni skrajšanost internodijev oziroma deformacije trte ni vedno izražena, medtem ko zmanjšanje rodnosti zmeraj spremlja to bolezen. Bolezen lahko najdemo na vseh sortah vinske trte. Izražena znakov (simptomov) oziroma mozaika variira glede na čas vegetacije in na stadij obolenosti trte. Znaki so najizrazitejši na pomlad v prvi polovici leta, pozneje, s povečanjem dnevne temperature, znaki oslabijo in izginjajo.

Progavost listnih žil (Vein banding)

Značilni znaki za to bolezen so pojavi svetlo zelenih in zlato rumenih prog vzdolž listnih žil. Ta pojav je najbolj značilen pred trgatvijo. Barva lista in oplodnja je na okuženih trtah nenormalna. Grozdi so nepravilno razviti, imajo drobne jagode brez semena (apokarpija), le posamezne jagode so normalne velikosti in s semenom.

Brezbarvni mozaik

Znaki brezbarvnega mozaika se kažejo v obliki intervenalnih številnih klorotičnih peg, ki dajejo sliko nepravilnih marog mozaičnega izgleda. V okviru tega mozaika je listna ploskev prozorna, skoraj brez barve, odtod tudi ime.

Listje trte je navadno nepravilnih oblik (asimetrično), zavito, nabrano pri listnih žilah, tako da dobi list valovit izgled. Bočne zareze na listu so včasih globoke.

Zavijanje listov (Leaf roll)

Za to bolezen je značilen znak zavijanje lista od roba proti

naličju. Stopnja zavijanja je pri različnih sortah različna. Ti znaki se pojavljajo sredi leta, in to najprej na starem listju na osnovnem delu trte, medtem ko je tedaj listje na gornjem delu trte še normalno. Pozneje se ti znaki širijo proti vrhu, tako da pozno v jeseni obsegajo celo trto, izvzemši vrhove mladik. Zavito listje je navadno nagrbčeno in krhko. Pri rdečih in modrih sortah začne listje predčasno marnjati barvo v rdečkasto in vijoličasto.

Sprememba barve se začneja najprej od roba lista in se širi, da dobi pozneje list rdečo ali vijoličasto barvo, izvzemši ozke zelene pasove vzdolž listnih žil. Pojavijo se tudi nekrotične pege (listni ožig), ki nimajo značilnih oblik. Grozdi obolelih trt imajo manjši odstotek sladkorja.

Včasih so mislili, da so ti znaki fiziološkega značaja. Se danes mnogi vinogradniki sodijo, da je predčasna sprememba barve listja pri modrih sortah sortna značilnost. Pri belih sortah imamo isti pojav zavijanja listov, vendar s to razliko, da je sprememba barve neznatna ozir. manj značilna kot pri modrih sortah.

V toplejšem podnebbju poleg spremembe barve nastajajo intervenalne nekroze, ki pa, kot rečejo, nimajo značilnih oblik.

Prvi znaki spremembe barve listja se javljajo konec julija in v avgustu. Takrat je listje zdravih trt brez ozira na sorto zeleno, kar je znak, da so trsi s spremenjeno barvo lista bolni, virusni. Opazovanja v zadnjih letih pa kažejo, da se v naših ekoloških prilikah pri nekaterih sortah ti znaki začnejo kazati že v juniju. Poleg zavijanja listov je za to bolezen značilno nezadostno dozorevanje mladik in prestreljenost grozdja.

Bledica listnih žil (Yellow vein)

Bolezen pogosto zamenjujejo z rumenimi ozir. klorotičnimi oblikami listnih žil. Rumeneje listja nastopi v raznih oblikah. Včasih se pojavijo blage klorotične pege, ki imajo obliko hrastovega lista in v starosti izginejo. Značilna je zlato rumena barva listnih žil. Pri nekaterih sortah je posledica sušenja cvetov ali grozdčev takoj po cvetenju.

Plutavost skorje (Corky bark)

Za to bolezen je značilno pokanje skorje vzdolž mladik. Mladike so zelenkaste barve, ne dozorevajo in se ovijajo kot bi bile iz gume.
DT

Čas preizkušanj...

(Nadaljevanje s 1. strani)

radi zadržanih stopenj rasti osebnih dohodkov in zaposlovanja se tudi družbene dejavnosti letos ne „kopljejo v denarju“, še več, pričakovati je, da bo v nekaterih dejavnostih, na primer otroškem varstvu, še pošteno zaškripalo, zlasti v Novem mestu, kjer doma ostaja otrok za tri vrte, denarja pa je samo za enega.

Razprava je prinesla vrsto kritičnih ugotovitev in napotil za natančne in delo v prihodnje. LOJZE ŠTERK je grajal neodgovorno ponašanje in oportunitizem, premajhno učinkovitost in usklajenost političnega dela, sestankovanje zaradi sestankovanja in slabo planiranje. MIRAN SIMIC je kot predstavnik banke seznanil prisotne, kako je banka prišla na rob likvidnosti in kako je bilo treba zaostri kreditiranje in investiranje. Sekretarji občinskih komitejev oziroma predsedniki občinskih konferenc ZK (FRANCI BORSAN, IVAN MALEŠIČ, PANKRACIJ ZUPANC in IGOR SLAK) so poročali o političnih razmerah v občinah, ki so sorazmerno dobre, čeprav problemov ne manjka, zlasti tam, kjer je zašepala oskrba prebivalstva in tovarni ali imajo velike izgube, kot na primer v Industriji gradbene keramike na Račjem selu ali v rudniku Kanižarica.

Več se sicer varčuje, dela pa se bistveno ne več, je ugotovil LOJZE RATAJČ, predsednik MS SZDL za Dolenjsko, ki se je zavzel zlasti za pospeševanje kmetijstva, vidjučevanje raziskovalnega dela v reševanje delovnih organizacij, ki imajo izgube. Ostro je grajal lagodnost, razpisnost (smanjanje filinov!), razraščanje birokracije. Tudi gradnja pionirskega doma in drugih ne-gospodarskih objektov je treba dati na „stabilizacijsko sito“ in pretresti, kaj ta hip zmoremo in česa ne.

Potem ko je MARIAN PUREBER, predsednik MS ZSS za Dolenjsko, govoril o nalogah sindikatov, je gospodarske razmere precej črnilo do ocenil DUŠAN LAVRIČ, direktor Iskre v Žužemberku. Po njegovem bodo težki meseci šele prišli, saj se bo šele sedaj pokazal učinek devalvacije in skokovitega naraščanja cen ter zaostrene devizne bilanca. Vse to utegne zmanjšati celo obseg proizvodnje, kar bi bilo za ljudi, ki bi ostali brez dela, mnogo huje kot sedanje zmanjšanje stvarnih osebnih prejemkov.

● FRANC ŠALI se je namag spraveval, kako to, da smo v teoriji vedno tako dobri, v tekočem gospodarskem življenju pa tako radi odpovemo. Po njegovih besedah zato, ker ne gradimo na realnih tleh, ker ne znamo ali nočemo zakolčiti mej rasti, ker ne gradimo na rezultatih dela, marveč neodgovorno na ambicijah in željah, ker konec koncev ne upoštevamo čisto navadne „kmečke logike“. Če ne bomo zdržali pritiskov in apetitov, ki ne slonijo na rezultatih dela, nam bo še huje.

LUDVIK GOLOB je menil, da se je treba odpravljati težav lotiti diferencirano ter se osredotočiti na bistvene. Predvsem bi morali Dolenjci več narediti za boljše organiziranost gospodarstva, oskrbe, povezovanja v tako imenovane reprodukcijske verige ipd.

MARIAN LEGAN

KO POPRIMEJO VOJAKI

Občinska mladinska organizacija si je zamen prizadevala, da bi z enodnevnimi delovnimi akcijami mladinci zasuli okoli 800 metrov vodovodnih jarkov v Adlešičih, ki so jih skopali in vanje položili cevi brigadirji. Zadnje nedeljo pa so za lopate poprijeli vojaki iz črnomojske gamizije. Kakih 70 vojakov tudi jutranji dež ni oviral in so jarke zasuli v rekordnem času. Delo je torej opravljeno, škoda le, da si člani mladinske organizacije niso prišli v Adlešiče vsaj ogledat vojake pri delu, da bi za drugič vedeli, kako je treba streči taki stvari.

DENAR ZA NOVO NASELJE

Ko so poravnali vse račune, je od letošnje MDA Bela krajina 80 ostalo še okoli 200.000 dinarjev. (Seveda tu ni všteta vrednost del pri gradnji vodovoda, ki so ga pri Petrovi vasi in v Adlešičih gradili brigadirji iz vse Slovenije). Ta denar bodo porabili za preselitev brigadirskih barak iz Kota pri Semiču in ureditev novega brigadirskega naselja na Lokvah.

Na Dolenjskem seminar za zamejske šolnike

Republiški komite za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo je tudi letos organiziral seminar za učitelje in profesorje s Tržaškega in Goriškega. Tokrat je seminar potekal od 8. do 13. septembra v Novem mestu oziroma na Dolenjskem, bil je sedemnajsti po vrsti, udeležilo pa se ga je 40 šolnikov.

V zamejstvu na italijanski strani je nekaj sto slovenskih prosvetnih delavcev. Do sedaj so se izmenoma po skupinah seznanili še z vsemi pomembnejšimi predeli Slovenije. Dolenjci smo jim bili do sedaj gostitelji dvakrat. Pri pripravi in izvedbi seminarja je tvorno sodelovala tudi organizacijska enota zavoda SR Slovenije za šolstvo v Novem mestu.

Letošnji seminar je bil po vsebini bogat, privlačen in hkrati zahteven za udeležence in izvajalce. Predavatelji so goste seznanili s starejšo zgodovino Dolenjske in Novega mesta, z geografskim orisom Dolenjske in Posavja, z družbenim in gospodarskim razvojem tega predela Slovenije po osvoboditvi, z dolenjskim narečjem in njegovo vlogo pri nastajanju slovenskega knjižnega jezika ter s pedagoškimi vprašanji narečja, pogovornega in knjižnega jezika ter šolskim sistemom v Sloveniji in dosežki na področju šolstva na Dolenjskem.

Ogledali so si muzej v Metliki, vinisko osnovno šolo, Zupančičovo rojstno hišo, Bazo 20, muzej v Brežicah, Avguštiničovo galerijo v Klanjcu v SR Hrvatski, rojstno hišo tovariša Tita, bogate zbirke likovnih galerij v Kostanjevici ter muzej in Studijsko knjižnico v Novem mestu. Obiskali so tudi šolski center za gostinstvo, osnovno šolo Katja Rupena, osnovno šolo s prilagojenim učnim programom Dragotin Kette, Dom učencev Majde Silc, IMV in tovarno zdravil KRKA.

Seminar je v celoti uspel, kar je zasluga prav vseh, ki so po-žrtvalno sodelovali pri ureditvi seminarja. Sodelovali so tudi učitelji in učenci iz občin, ki so se pridružili seminarju. Seminar je bil bogat in zanimiv, kar je zasluga prav vseh, ki so po-žrtvalno sodelovali pri ureditvi seminarja. Sodelovali so tudi učitelji in učenci iz občin, ki so se pridružili seminarju.

I. ŠKUFCA

Vsi sposobni za obrambo

V metliški občini spet akcija „Nič nas ne sme presenetiti“ – Na resetu bo tokrat usposobljenost krajanov

V metliški občini se pripravljajo na novo akcijo „Nič nas ne sme presenetiti“. Prav te dni so člani občinskega štaba za civilno zaščito obiskali vseh trinajst krajevnih skupnosti in si ogledali, kako potekajo priprave, kako so opremljeni in kadrovske usposobljeni.

Akcija NNNP 1980/81 bo potekala v dveh: delih v jesenskem obdobju bo v vseh krajevnih skupnostih potekalo usposabljanje prebivalcev, spomladi prihodnje leto pa bodo pripravili akcijo, v kateri se naj

pokaže, kakšna je usposobljenost krajanov za splošno ljudsko obrambo.

Zadnja akcija „Nič nas ne sme presenetiti“ je v metliški občini sicer uspešna, vendar je pokazala tudi nekatere pomanjklivosti, ki jih naj bi sedaj odpravili. Na zadnji seji občinskega štaba za civilno zaščito so precej pozornosti posvetili poročilom članov občinskega štaba o obrambnih načrtih v krajevnih skupnostih in o programih njihovih aktivnosti v zvezi s to akcijo.

SE DOLGOVI

Ob letošnjem prvem polletju so zavezanci davkov in prispevkov v Sloveniji dolgovali 757 milijonov dinarjev, kar je za dober odstotek več kot ob koncu lanskega leta. Del pri skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja znaša 236 milijonov dinarjev, zdravstvenim skupnostim dolgujejo zavezanci 244 milijonov, drugim interesnim skupnostim pa skupno okoli 277 milijonov dinarjev. Očitno ni zalegla niti pospešena izterjava dolgov po posebni uredbi o prisilni izterjavi prispevkov, ki jo je marca letos sprejel republiški izvršni svet. Interesne skupnosti so letos izterjale nekaj pod 60 odstotkov obveznosti, le nekaj več pa davčne uprave, ki pa tudi same nosijo nekaj krivde za tako stanje, saj občinske davčne uprave nemalokrat zaostajajo za roki pri odmeri davkov.

ZAMUDA, KI PRESEGA VSE MERE

Marlesove zamude in prihode okoli gradnje prizidka mirenske šole in obnove njenih prostorov presega običajno potrpeljivost. Poročali smo že, da bi moral biti prizidek končan že do 20. maja, naslednji rok za tehnični pregled je bil 25. avgust, kot skrajni rok pa 4. september. Vendar ni obveljal tudi ta datum, pa tudi 18. septembra ne bodo šole tehnično prevzeli. Vendar se bo pouk kljub vsem težavam začel 18. septembra tako rekoč na prostem. S kakšnimi težavami se bodo morali šolniki zaradi teh zamud ubadati, koliko prostih sobot bodo morali delati, pa skoraj ni mogoče opisati. Z zamudo se je namreč porušil ves program in umik šole.

P. P.

Belt bi rad dražje kupoval

Zagotovljena je polovica potrebnega koka – Če ne bo podražitve, ne bo koka, brez tega pa ne morejo delati – „Mešanica“ povečuje izmet

Beltova temeljna organizacija združenega dela – Livarna potrebuje za nemoteno proizvodnjo 320 ton koka, 570 ton železa in 35 ton furanskih smol na mesec. Letos pa se je že zgodilo, da so morali zaradi pomanjkanja ene, druge ali tretje surovine ali pa vseh treh naenkrat proizvodnjo močno zmanjšati ali celo prekiniti.

Zaradi pomanjkanja koka je Livarna prvi teden v tem mesecu delala le s polovično zmogljivostjo, saj je obratovala samo elektro peč. Tudi za naprej ni jasno, kako bodo delali, saj imajo do konca leta zagotovljeno le polovico potrebnega koka. Zaradi težav pri preskrbi z livarskim koksom iz edine tovrstne koksarne v Lukovcu sedaj dragoceni livarski koks v Beltu mešajo z manj kvalitativnim, kar pa je povzročilo, da se je povečal izmet.

Medtem ko je Belt lani s konvertibilnega tržišča uvozil za štiri milijone

goslovanskih livarjev. Vendar je jasno, da koka ne bodo dobili, če Lukovcu ne bo odobrena za 40 odstotkov višja cena koka. Belt in verjetno tudi ostali so pripravljani plačati tudi tako podražen koks, samo da bodo lahko delali, Lukovac pa bo, če jim ne bodo odobrili podražitve, koks prodal na zahodno tržišče, kjer so cene višje.

A. BARTEJ

OČENILI DELO BRIGADIRJEV

Predsedstvo OK ZSMS Brežice je izdalo poročilo, v katerem je ocenilo letošnje delo brigade „Brežiška četa“. Brigada je štela 39 brigadirjev in je delala na MDA Goričko '80 v drugi izmeni, od 13. julija do 2. avgusta. V brigadi je sodelovalo največ srednješolcev (33), od tega 14 mladink. Povprečna starost vseh je bila nekaj nad 16 let. Omenjene so težave pri zagotavljanju stalnega števila brigadirjev in zaskrbljujoča udeležba študentov, še posebej študentov, saj je bil letos med brigadirji le eden od njih. Na splošno pa so delo letošnje brigade dobro ocenili, še posebno na področju interesnih dejavnosti.

MILAN JAZBEC

Naša kultura na Švedskem

Letošnji festival je pripravilo društvo „Lipa“

Slovenska društva na Švedskem, ki so povezana v interesno skupnost, so tudi letos pripravila kulturni festival, ki je tokrat že šesti. Letos je festival pripravilo kulturno društvo „Lipa“ iz Landskrona na južnem Švedskem. Bogatemu kulturnemu programu, ki je trajal kar štiri ure, je sledilo blizu sedemsto gledalcev. Novost na letošnjem festivalu je, da so se ga udeležili tudi predstavniki švedskih oblasti z županom mesta Landskrona na čelu.

Ko se Slovenci na Švedskem na svojih festivalih tako množično srečujejo, izkoristijo priložnost tudi za medsebojne sestanke in dogovore. Tako sta se sestala odbor Slovenske interesne skupnosti in odbor društva slovenskih učiteljev na Švedskem. Na sestanku je ponovno izvoljeni predsednik skupnosti Marjan Kramarž opozoril, da sta pri uresničevanju predlaganega programa nujno potrebna usklajenost med društvi na Švedskem in sodelovanje z domovi-

no. Učiteljica Rada Fišer je predlagala, da se še razširi uspeh poskus, da bi vključili slovenske mladince iz Švedske v mladinske akcije v domovini.

Republiški komite za informiranje

Znanje po drobtincah

Občinska raziskovalna skupnost Novo mesto o predlogih raziskovalne dejavnosti v naslednjem obdobju – Preslabo organizirani strokovnjaki

Na seji novomeške občinske raziskovalne skupnosti 12. septembra so člani obravnavali predloga za samoupravna sporazuma o ustanovitvi občinske raziskovalne skupnosti po novem zakonu in o temeljih plana občinske raziskovalne skupnosti Novo mesto za obdobje 1981–85, pripravljena tudi na osnovi posvetovanj s predstavniki gospodarskih organizacij in Zavoda za družbeno planiranje.

V razpravi je padla marsikatera pikra pripomba na račun tega, da so strokovnjaki, ki jih že imamo, preslabo organizirani in tako drobimo znanje, zaradi česar so tudi težave z zagotavljanjem potrebnih sredstev za raziskovalno dejavnost in uporabo inovacij ter rezultatov raziskovalne dejavnosti v praksi. Da bi se morala sredstva, ki jih za raziskovalno dejavnost prispevamo vsi, drugače razporejati, se je dalo zaključiti iz razprave, kajti povsem razumljivo je, da se npr. dolenjski raziskovalci veliko bolj zanimajo za problem varstva reke Krke kot pa drugi in manj za probleme in raziskovalne projekte na drugih območjih.

Raziskovalno in razvojno dejavnost je treba načrtovati iz drugih izhodišč in z drugačnimi pogledi kot do sedaj, raziskovalna dejavnost pa mora pred-

stavljati osnovo za nadaljnji vsestranski razvoj gospodarstva in družbenih dejavnosti v občini. Treba pa jo je vključiti tudi v stabilizacijska prizadevanja, da bi zmanjšali surovinsko in tehnološko odvisnost od tujega znanja in dosežkov.

In kaj program raziskovalne in razvojne dejavnosti občinske raziskovalne skupnosti Novo mesto predvideva za naslednjih pet let? Okvirno je načrtano raziskovanje in pospeševanje razvoja gospodarstva in družbeno političnih dejavnosti v novomeški občini, potrebne raziskave za izdelavo dolgoročnih razvojnih planov, varstvo okolja – s posebnim poudarkom na reševanju problematike reke Krke in njenih pritokov – raziskovanje o čimbolj racionalni uporabi surovin in energije ter raziskave razvoja k omunalnih dejavnosti vključno z razvojem ptt prometa in telekomunikacij. V programu je poudarek tudi na pospeševanju inovacijske dejavnosti pa na sodelovanju v skupnih razvojnih projektih v Sloveniji, prenosu raziskovalnih dosežkov v prakso in usmerjanju kadrov.

Za uresničevanje vsega zastavljenega pa bodo potrebna precejšnja sredstva. Če jih ne bo, bodo vsi načrti padli v vodo.

ZDENKA LINDIČ

Pozdraviti tudi zdravstvo

Izdatki v zdravstvu prehitro naraščajo – Izguba lani in letos – Prispevne stopnje ne bodo zvisali – Tudi v zdravstvu izdelati sanacijski program – Vedno več bolnišniških

Na področju gospodarstva in negospodarstva v občini Ribnica je samo občinska zdravstvena skupnost ob polletju izkazala izgubo, in sicer v znesku preko 2,7 milijona dinarjev. Ta skupnost je izkazala izgubo tudi konec lanskega leta. Razen tega v tem znesku niso prikazani nekateri neplačani računi. Tako znaša po oceni skupna izguba do polletja okoli 10 milijonov dinarjev, do konca leta pa bo narasla na 17 do 18 milijonov.

Soglasna ugotovitev na zadnji seji občinskega izvršnega sveta je bila, da je treba tudi izdatke v zdravstvu spraviti v dogovorjene okvire. Težave in višji stroški (energije itd.) so še v drugih SIS, vendar tam disciplinirano in preudarno rešujejo zadeve. To je treba doseči tudi na področju zdravstvenega varstva.

Seveda bo treba težave v zdravstvu odgovorno obravnavati ne le v zdravstvu, ampak tudi v okviru združenega dela, ki zdravstvo finansira, in političnih organizacij. Izdatke za zdravstvo je treba prilagoditi zmoglostim gospodarstva.

Ze na seji izvršnega sveta so se vprašali, če je stalna pripravljenost v ribniški lekarni sploh potrebna, saj ni v 15 letih rešila nobenega kritičnega primera, izdatki pa so

zato večji. Vendar so to pripravljeno zahtevali uporabniki, se pravi plačniki.

Na seji so opozorili, da mora bolnik k specialistu v Ljubljano po večkrat, ker se pogosto dogaja, da zdravnik ni v ambulanti. Prehitro naraščajo izdatki za zdraviliško zdravljenje. Obseg zdravstvenih storitev je vedno večji. Vse to zahteva, da se napake popravijo in da zdravstvene storitve širimo v razumnih mejah. Ugotovili pa so tudi, da ima zdravstvena skupnost občutno manj izdatkov za osnovno zdravstveno mrežo (v občini), kot za bolnišnično, specialistično ali kakšno drugo zdravilje, ki poteka izven občine.

Tudi izgubo na področju zdravstvenega varstva je treba obravnavati podobno kot v

Jože Kočevar

Zelo boleče je v petek, 29. avgusta, odjeknila žalostna vest, da se je nenadoma veliko pregodaj izšlo bogato in plodno življenje Jožeta Kočevarja, glavnega direktorja DO ISKRA, industrija kondenzatorjev Semič.

Tovariš Kočevar se je rodil 4. marca 1935 v Vavpči vasi kot sin malega kmeta. Otroška vojna leta je preživel doma in tam obiskoval osnovno šolo. Po vojni je v Črnomlju končal gimnazijo, nato pa leta 1953 v Ljubljani še elektrotehniško srednjo šolo. Po končanem šolanju se je kot prvi tehnik zaposlil pri takratnem obratu Telekomunikacij v Semiču in se takoj vključil v samoupravno življenje v tovarni. Še isto leto je postal član delavskega sveta. Po vrnitvi iz JLA, kjer je opravi šolo za rezervne vojaške starešine, je prevzel vodstvo proizvodnje v razvalnim delom tako znotraj, kot tudi zunaj tovarne si je pridobil velik ugled, zato je bil že 1957 sprejet v članstvo ZK. Pot ga je v letu 1962 privedla na mesto tehničnega vodje tovarne. Pozneje je postal pomočnik direktorja, v letu 1974 pa glavni direktor Industrije kondenzatorjev Semič.

Vse svoje ustvarjalne sposobnosti in moči je, zlasti v zadnjem obdobju, posvetil semiški ISKRI, ki se je razvila v moderno proizvodnjo kondenzatorjev in se uveljavila tako državi kot tudi na zunanem trgu, zlasti zahodnem. Kljub goreči delavnosti v Iski pa je Jože Kočevar našel dovolj časa in moči za široko, vsestransko družbenopolitično delovanje, saj je v svojem življenju opravljal vrsto pomembnih funkcij; bil je sekretar OO ZK v tovarni in KS predsednik odbora SZDL v Semiču, odbornik SOB Črnomelj, podpredsednik SOB Črnomelj, član DPZ in član predsedstva SOB Črnomelj. Kot rezervni kapetan pa je opravljal funkcijo čelnika občinskega štaba TO in bil komandant II. bataljona Belokranjskega odreda.

Značilno za Jožeta Kočevarja je bilo, da je sleherni dolžnost opravljal vzorno, zagnano in z vso resnostjo. Razdal je je povod in vlogo, kjer je bila njegova pomoč potrebna in dobrodošla. Ob takih vrnih ni razumljivo, uvaževal veliki, imel neštivilne sodelavce in prijatelje v ISKRI, na občini, v domačem Semiču, v povod.

Nepregledna množica iskralov, Semičanov, Belokranjcev pa je zelo spremljala njegovo zadnje, mnogo prehodno življenje. Bolečina v njihovih srcih je bila globoka, žgoča. Vsi so se zavedali, da so izgubili tovariša in človeka, ki je dal veliko več, kot je mogel dobiti povrnjeno. To ni bila njegovo delo in vizije, ki jih bo brez njega veliko težje uresničiti.

Nepregledna množica iskralov, Semičanov, Belokranjcev pa je zelo spremljala njegovo zadnje, mnogo prehodno življenje. Bolečina v njihovih srcih je bila globoka, žgoča. Vsi so se zavedali, da so izgubili tovariša in človeka, ki je dal veliko več, kot je mogel dobiti povrnjeno. To ni bila njegovo delo in vizije, ki jih bo brez njega veliko težje uresničiti.

Nepregledna množica iskralov, Semičanov, Belokranjcev pa je zelo spremljala njegovo zadnje, mnogo prehodno življenje. Bolečina v njihovih srcih je bila globoka, žgoča. Vsi so se zavedali, da so izgubili tovariša in človeka, ki je dal veliko več, kot je mogel dobiti povrnjeno. To ni bila njegovo delo in vizije, ki jih bo brez njega veliko težje uresničiti.

gospodarstvu, se pravi pripraviti sanacijski program itd. Zdravstvo se ne sme zanašati, da bo dobilo še naprej pokrito izgubo iz presežkov vplačil za vse SIS. Pri reševanju zadev okoli izgub v zdravstvu (posebno se pri kontroli računov) bo potrebna pomoč Službe družbenega knjigovodstva in raznih drugih organov.

J. PRIMO

KOVINARJI SE BODO POMERILI

V Litostroju bo od 3. do 5. oktobra že IV. tekmovalje kovinarjev Slovenije. Od 10. do 12. oktobra pa bo še XIV. delovno tekmovalje jugoslovanskih kovinarjev. Na tekmovaljih se kovinarji ne bodo pomerili samo v spretnosti rokovanja in obdelovanja kovin, marveč bodo tudi izmenjali svojo izkušnje iz drugih področij svojega delovanja.

Prijeten dopust v Selcah

Sevniška Kopitarna ima v Selcah 3 počitniške hišice

Zaposleni v slovenskih delovnih organizacijah lesne stroke dobro poznajo letovišče Selce, kjer ima tri počitniške hišice Lisco, Vesno in

Metko tudi sevniška Kopitarna s skupno 19 ležišči. V Selcah letujem ob koncu glavne sezone že sedmo leto in sem zelo zadovoljen.

Kopitarna je lepo poskrbela za dobro počutje svojih delavcev in za njihovo rekreacijo. Letos so za Lisco in Metko kupili še manjša hladilnika, že prej pa so bili tudi kuhalniki, na katerih se da pripraviti kaj malega za pod zob. Pri Metki so namestili tudi varovalno streho. Dovolj je tudi vrečk za odpadke, da je okolje čim bolj čisto in urejeno. Do lepo urejene plaže pa se pride po stopnišču z ograjo.

Letoviško mesto Selce je prijetno, zanimivo, prav tako tudi okolica. Zgrajeno je na ruševinah rimske naselbine, o čemer pričajo izkopanine, ki jih hrani arheološki muzej v Zagrebu.

To prijetno letovišče obiskuje veliko turistov. Letos jih je bilo dnevno do 6.000, nekateri tuji pa obiskujejo ta kraj že 20 in več let. Turistom skušajo kar najbolj ustreči. V kioskih se dobijo tudi slovenski časopisi, Delo, Dnevnik in drugi.

STANKO SKOČIR

pisma in odmevi

MALI ROK ZE PLANINEC

Rok Vidič je letos učence 2. razreda grmske osnovne šole, vendar kljub mladosti že navdušen planinec. Planinarke vneমে se je navzel od očeta Danila, ki je ustanovil planinsko sekcijo v novomeški Tovarni zdravil. Osemletni Rok je že prej obiskoval vrhove v okolici mesta, letos pa sta se z očetom skupaj povzpela na Grintovec. Prvi dan sta prispela do Kokrškega sedla na višini 1791 metrov, drugi dan pa sta se povzpela na 2558 metrov visoki Grintovec. Preizkušnja je bila sicer težka, vendar pravi planinski užitek, posebno za malega Roka, ki je tako postal pravi planinec. Želimu mu, da bi obiskal še veliko vrhov in postal zgleden ljubitelj narave.

STANKO SKOČIR

Dobra knjiga je bogastvo

Pogovor s prof. Jožetom Zupanom, predsednikom Zveze bralnih značk Slovenije

Slovinci malo beremo. Statistiki trdijo, da Slovenec v poprečju ne prebere na leto niti ene knjige. Ugotovitev ni razveseljiva, ob njej bi nas moralo biti sram, pa nas ne vznemirja preveč. Izgovarjamo se na razne načine, najpogosteje pa, da nam je zanimanje za knjigo odtegnil sodobni ritem življenja.

Ze precej obledelo čast naših bralnih navad rešujejo šolarji. Imamo „armado“ 130.000 mladih bralcev, ki v tradicionalnem tekmovanju za bralne značke tudi dokazujejo, da je knjiga vendarle še vedno nepogrešljiv zalog našega kulturnega vsakdanjika.

Prvič so bralne značke podelili ob 10-letnici smrti pisatelja Prežihovega Voranca v koroških občinah. Tu je vzniknila tudi pobuda za tekmovanje, ki se je kasneje razraslo v vseslovensko bralno gibanje. Slednje že dvajset let vodi in usmerja Zveza bralnih značk Slovenije. Njen zdajšnji predsednik prof. Jože Zupan, slavist na osnovni šoli v Sentrupertu, se začetkov tekmovanja takole spominja:

„Ob 20-letnici te naše Zveze ne morem mimo tega, da ne bi omenil pobudnika za bralno značko prof. Stanka Kottnika s prevajalske osnovne šole. Zamisel se mu je rodila, ko je razmišljal, kako približati knjigo

vanje kaj hitro vzeli za svojo nalogo, ne da bi jih bilo treba k temu posebej siliti. Tla pa je kljub temu bilo nujno skrbno pripraviti. Nekaterih posameznikov, ki so se trudili predvsem z bodrilno besedo, ne bi smeli nikoli pozabiti.

Prof. Jože Zupan: „Živo se spominjam, kako nam je naš pedagoški svetovalec prof. Karel Bačer skušal na nevsiljiv način približati tekmo-

Prof. Jože Zupan: „Vse naše delo bo potekalo v prizadevanju, da bi dobra knjiga ostala last mladih...“

vanje. Nekoč je povabil med nas mentorje z območij, kjer se je bilo to gibanje že razraslo in utrdilo, da so nam povedali nekaj o svojih izkušnjah.

Tekmovanje za bralne značke je razširilo zanimanje za dobro domačo in tujo literaturo, prerodilo knjižnice in založniško dejavnost. Včasih so bili na policah po največ trije izvodi kakega dela, zato so se učenci težko zvrstili pri branju, tekmovanje pa se je zavleklo. Zdal so na voljo najrazličnejše zbirke, ki jih založbe tudi ponatiskujejo. Učenci laže pridejo do predpisane literature, ki v tekmovanju obsega poleg knjig pisatelja ali pesnika, po katerem se imenuje bralna značka, tudi druga mladinska dela iz domače in prevedene književnosti. Med obvezno čtivo so uvrščene tudi knjige s tematiko iz NOB, po katerih učenci sicer radi posegajo.

„Za knjigo so veliko naredili tudi pisatelji,“ pove prof. Zupan. „Pisatelji in pesniki so obiskali skoraj sleherno šolo v Sloveniji. Po srečanju z njimi so učenci segali tudi po tistih delih, ki niso bila predpisana s tekmovalnim programom. Tega bo moralo biti še več v usmerjenem izobraževanju. Skupaj z ZKOS naša Zveza razmišlja, kako bi popustili dejavnost vseh javnih knjižnic, ne samo šolskih, kaj bi se ponudili tistim bralcem, ki vanje stalno zahajajo.“

Pogled v prihodnost ni pesimističen. Vsaj kar zadeva tekmovanje za bralne značke in osvajanje bralne kulture pri mladih ne. V Zvezi bralnih značk Slovenije, organizaciji, ki ji odmerjajo čedalje ugodnejše mesto tudi v družbi, so se odločili še veliko narediti za širjenje dobre knjige. Predsednik prof. Jože Zupan poudarja: „Vse naše delo bo potekalo v prizadevanju, da bi dobra knjiga ostala last mladih, pomenila trajno vrednoto. Mladinska knjiga pa bi naj dobila med vsemi knjigami mesto, kakršnega po vsej pravici zasluži že zavoljo svojega vpliva na mladi rod.“

I. ZORAN

FILATELISTIČNI KOTIČEK

TELEVIZIJA JE PRESENETILA

Zbiralci znamk, ki smo gledali minulo sredo televizijo, smo bili v oddaji pred dnevnikom prijetno presenečeni. Prikazane so bile lepe znamke in podano res strokovno poročilo oz. nasvet za sestavljanje tematskih zbirk. Tematsko zbiranje je sodobnejše od klasičnega in tudi cenejše, kar je še posebno ugodno za mladino. Take zbirke je lažje uvrstiti na tematske razstave, tako društvene, meddruštvene in tudi mednarodne.

„Na vrata ji trka samo še obup“

Pripombe in pojasnila prizadete oskrbnice glede usode Ivanke Tisu iz Dob

Prejšnji teden je v Dolenjskem listu izšel članek pod tem naslovom, ki ga je napisal vaš novinar. Vem, da novinarstvo ni hvaležen posel, menim pa, da ni najbolj prav, če se piše ni pogovoril z vsemi prizadetimi, preden je objavil tako kritičen zapis.

Ker sem po menju pisca in njegovega informatorja kriva za bedo in obup Ivanke Tisu jaz, Minka Božič, mati dveh nedoraslih otrok, žena invalidskega upokojenca, ki je bolan in za fizično delo nesposoben, je moja dolžnost, da pokažem problem še z druge strani.

Zivljenje moji teti Ivanki Tisu ni prizanašalo, posebno na stara leta ne. Vseskozi je bila poštena, dobra mati in članica Zveze komunistov. Zelo je bila navezana na dom. Imela je mater in sina, toda oba je izgubila v zelo kratkem času, kar jo je zelo prizadelo. Zaradi bolezni, ki se je začela, in nerazumevanja nekaterih

ljudi, je postajala čudaška, predvsem pa z beguna. Po pomoč se je zatekala zdaj k temu, zdaj k onemu, toda nihče ji ni verjel. Počasi se je omejila samo še name, ki sem jo skušala pomiriti tako ali drugače.

Bolezen je iz dneva v dan napredovala, in ko ji je odvzela sleherno razsodnost, ni bila več zmožna sama skrbeti zase. Le redki so bili sveti trenutki; kaj je takrat govorila in koga obtoževala, ve marsikdo, posebno pa Cukovi.

Ker se je vedno zatekala k meni, sva 1. septembra 1978 na pošti v Kostanjevici dvignili hranišino knjižico in stalno pooblastilo, da lahko dvigujem njeno pokojnino.

Neresnična je izjava tovariša Čuka, da je bila po več dni brez hrane in da smo ji prinašali le ostanke. Nasprotno, velikokrat sem zanj kuhala posebej, nekaj pa je res, teta razen mene ni prepoznala nikogar in

sploh ni vedela, kdaj in koliko je jedla ali pila. Zato se je večkrat zgodilo, da je odšla k Čukovim. Ob trditvi, da zanjo skrbita onadva, Branko Čuk in njegova tašča Marija Stupica, se sprašujem, kdo je skrbel za Ivanko, ko so bili na počitnicah na morju. Zanima me tudi, kdo je dal Mariji Stupici in Branku Čuku pooblastilo, da sme kontrolirati jedilnik v tuji hiši.

Ker se je Ivanka bala za vsak predmet, je skrivala pred „nekom“ vse, kar je bilo v hiši. Elektrike ji nismo izključili, pač pa zaradi kratkega stika in okvare kuhalnika odstranili le vrv kuhalnika. Vžgalice ni potrebovala, saj sem ji jaz vsako jutro zakurilav štedilniku. Sleherni dan sem bila jaz ali pa kdo iz moje družine po trikrat pri njej.

Zaradi bolezni sem bila letos spomladi z njo v novomeški bolnišnici, od koder sem jo spremljala v ljubljansko bolnišnico, iz Ljubljane pa na Vojnik.

Ni prizadeta od kapi. Dokument o tem, kaj je ugotovil zdravnik hranijo v naši ambulanti v Kostanjevici.

Povedati hočem le to, da je Ivanka Tisu stara in bolna, ne trpi pa revščine in pomanjkanja. Zanj skrbit in humanosti in vesti do sorodnice, ki je v stiski, čeprav nisem nikjer uradno podpisala, da sem njena skrbnica.

MARIJA BOŽIČ

RAZSTAVA V LISCI

V avli krmeljske „Lisce“ si je te dni mogoče ogledati razstavo o življenju in delu tovariša Tita, s katero so v tej organizaciji proslavili tudi 25-letnico temeljne organizacije. Hkrati si gledalci lahko ogledajo stalno razstavo Lisca-TOZD Krmelj v sliki.

A. F.

V spomin prof. Mlinarju

V loki smo se pred kratkim poslovili od rojaka prof. Ivana Mlinarja. Profesor Mlinar se je rodil

1897, v Ljubljani je študiral zgodovino, potem pa je služboval na gimnaziji v Murski Soboti. Med vojno so ga kot mnogo prosvetnih delavcev izselili v Srbijo. Po osvoboditvi je služboval na nižji gimnaziji v Radečah, potem pa do svoje upokojitve na gimnaziji v Celju.

Profesor Mlinar je zelo ljubil svojo rojstno Loko in jo je večkrat obiskoval kot predavatelj ter je rad raziskoval zgodovino tega kraja in sosednjega Brega. Zal mu zaradi bolezni ni uspelo izdati zbranega rokopišnega materiala.

Prijubljenega rojaka bomo ločani in okoličani ohranili v lepem spominu, njegovi ženi Anici pa izrazimo iskreno sožalje.

STANKO SKOČIR

ZADOVOLJNI GOSTJE

Vikend naselje v Selcah ob morju, kjer imajo počitniške hišice delovni kolektivi iz raznih krajev Slovenije, vodi uprava, v kateri so na najodgovornejših mestih sami Kočevci, saj je Kočevje najbližje Selcam. V tem naselju je bilo treba letos nahraniti včasih celo po 600 ljudi, da so hrano delili kar v štirih izmenah. Samo mesa je kuhinja v naselju pogosto porabila za 10.000 din na dan. Na hrano so prihajali tudi tuji turisti, ki so hvalili hrano in postrežbo. Za razvedrilo je skrbel „Turist“ iz Selc, ki je vsak petek od 18. do 19. prisrkel koncert godbe na pihala.

Zanimivo je tudi, da so turistom vsako leto na voljo fige, ki jih vsak lahko nabira zastoj in kolikor želi. Letos so bili turisti razočarani, ker zaradi hladne pomladi fige niso dovolj zgodaj dozorele.

S. SKOČIR

Na nas pozabili?

Ob koncu avgusta so se iz Suhe krajine odpeljali brigadirji zadnje izmene akcije „Suha krajina 80“. Prebivalcem Poloma, Seča in Zvirč je bilo ob tem slovesu še posebno hudo, saj je z odhodom brigadirjev padla v vodo zadnja možnost, da bi brigadirji pomagali letos graditi cesto Polom-Zvirč.

To cesto gradimo prebivalci udarniško. Kdor iz upravičenih razlogov ne more sodelovati pri delu, je dal prispevek v denarju, kajti vsi si želimo, da bi tudi skozni naše kraje nekoč vozil avtobus. To si še posebno žele stari in onemogli.

V sodelovanju s krajevno skupnostjo Struge si prizadevamo, da bi h gradnji pritegnili občini Novo mesto in Kočevje. Nekatera podjetja iz občine Kočevje so doslej pri gradnji že pomagala, iz občine Novo mesto pa le Gozdno gospodarstvo, čeprav poteka večina trase po novomeškem območju in so Zvirčani zelo zagreti za izgradnjo te ceste.

Prav bi bilo, da bi se odgovorni v občini Novo mesto in Kočevje končno le sporazumeli in nam pomagali. Neuspeh te pogumno zastavljene akcije bi nam lahko vzel voljo za nadaljnja udarniška dela.

JANEZ PAPEŽ
Seč 3
P. HINJE

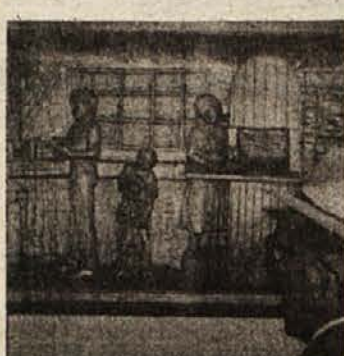
Franc Jelenc

V visoki starosti je preminil vestni in delovni član TVD Partizan Kočevje Franc Jelenc. Pri družtvu je sodeloval redno, dokler ga ni bolezen priklenila na posteljo. Rojen je bil 20. 9. 189 v Ljubljani. Služboval je v Kočevju kot nadzornik železniške proge, kjer je bil tudi upokojen.

V družtvu je prevzel vodstvo sodniškega zbora že leta 1954. Vodil ga je s prirojeno doslednostjo, kakršno je bilo tudi vse njegovo življenje. Partizan Kočevje je imel 12 sekcij raznih športnih panog in za vse je imel dovolj sodnikov društvene, okrajne, republiške in celo zvezne stopnje. Vse to je v vestni France ljubiteljsko povezoval in vodil, vse dokler se niso sekcije Partizana po novi reorganizaciji telesne kulture osamosvojile v samostojna društva in klube.

Izguba delovnega človeka je za telesno kulturo Kočevja izredno težka, pa tudi mesto samo je izgubilo spoštovanega občana. Bil je vedno pripravljen pomagati pri raznih društvenih in političnih akcijah. Vsem, ki smo z njim sodelovali, bo ostal v spominu kot vzor nesebičnega športnega organizatorja sodniškega zbora telesne kulture v Kočevju. Za njegovo nad 25-letno ljubiteljsko delo smo mu dolžni zahvalo in spoštovanje.

ANDREJ ARKO

RAZSTAVA D. KOŠIR - V okviru nedavnega ribniškega sejma je dokajšnja pozornost pritegnila tudi razstava del samorastniškega kiparja Draga Košira iz Jelovca pri Sodražici. V prostorih Združenja obrtnikov občine Ribnica so bili na ogled leseni reliefi, s katerimi je Košir svojsko upodobil posameznosti iz zgodovine Slovencev od začetka do danes. (Foto: J. Prime)

RAZSTAVO DEL M. MUŠIČA SO PODALJŠALI

Predvideno je bilo, da bo razstava o življenjskem delu akademika Marjana Mušiča v Dolenjski galeriji odprta do 17. septembra. Zaradi izjemnega zanimanja javnosti pa je bila sprejeta odločitev, da bodo slikarske stvaritve, arhitektonski in ureditveni načrti, publikacije in drugo gradivo tega novomeškega rojaka na ogled še do torka, 23. septembra.

KRŠKI ŠOLSKI CENTER NI PRAZEN

V krškem šolskem centru so tudi letos zabeležili precejšen vpis, zlasti na tehniški šoli. Na dveh strojniških oddelkih je število učencev zadržljivo v oljivo (po 31 in 32), elektro oddelka pa sta prepolna, obiskuje ju 37 oz. 38 učencev. Slabši je bil vpis v poklicno šolo, kar gre na račun tega, da je nove oddelke odprli tudi novomeški izobraževalni center za tehniške stroke in krški šoli „pobral“ učence iz svoje okolice. Tako imajo v Krškem zdaj le dva oddelka kovinarske poklicne šole, v elektro poklicno šolo pa se je vpisalo le 20 učencev. V Krškem so v tem šolskem letu odprli tudi dislocirani oddelki ljubljanske Poklicne šole tiska in papirja; vpisanih je 17 učencev, kar seveda ni veliko ob delstvu, da so v tovarni celuloze in papirja ter v senovski kartonariji dokajšnje potrebe po tovrstnem kadru.

M. PLESTENJAK

kultura in izobraževanje

Trgovska šola že pred 70 leti

Prva trgovska šola v Brežicah je bila nemška

V Brežicah so začeli prvič šolati bodoče trgovce pred kakimi sedmimi desetletji. Šola so ustanovili Nemci, zato je potekal pouk v nemškem jeziku. Otroci slovenskih staršev so se kasneje vpisovali na obrtno nadaljevalno šolo, osnovano pod okriljem združenja tamkajšnjih trgovcev.

Po osvoboditvi so se mladi Brežičani učili trgovske stroke na ustreznih šolah v Novem mestu. Tako je bilo do leta 1958, ko je tedanji trboveljski okraj ustanovil v Brežicah vajensko šolo trgovske stroke za učence iz Posavja in Zasavja. To leto so ukiniti trgovsko šolo v Novem mestu, zato se je okoliš novoustanovljene brežiške šole povečal za celotno Dolenjsko.

Kronika nadalje pravi, da so šola v Brežicah zaradi povečanja dejavnosti preimenovali v šolski center. Slednji se je leta 1963 preselil v novo zgradbo ob Savi, leto kasneje pa mu je bil priključen internat.

Po letu 1965 se je začela trgovina hitreje razvijati in se širiti, zato je morala temu slediti tudi šola. Vpis učencev je naglo

naraščal: medtem ko je brežiško trgovsko šolo v šolskem letu 1965/66 obiskovalo le 74 učencev, jih je bilo štiri leta kasneje na šoli že 180. V minulem šolskem letu pa se je na njej šolalo že 278 bodočih trgovskih delavcev. Toliko učencev je mogla šola sprejeti le v novopridobljenih in za pouk usposobljenih prostorih.

V zadnjem desetletju so šola zajele najrazličnejše reorganizacije. Zdal se imenuje šola za kadre v blagovnem prometu, izobražuje pa kandidate za poklic prodajalcev in trgovskih poslovodij. Na šoli pa potekajo še druge dejavnosti, med drugim si je moč ob delu pridobiti poklic pomožnega prodajalca, blagovnega manipulant in prodajalca.

Trgovska šola ima 22 oddelkov in dvoimenski pouk. Učenci iz oddaljenih krajev bivajo med šolanjem v domu. V šolskem letu 1980/81 bodo stanovali v novem domu učencev, ki ima 240 postelj. V sodobni stavbi bodo pogoji za življenje in delo, zlasti za številne in raznovrstne aktivnosti, neprimerno boljše.

TELEVIZIJSKI SPORED

PETEK, 19. IX.

1
8.45 TV V SOLI: TV koledar, Morje pripoveduje, Ruščina, Kako preživeti na pustem otoku, Školjkin dan
10.00 TV V SOLI: Angleščina, Namesto odmora, Risanka, Zgodovina, Zgodba, Izobraževalna reportaža, Zadnjih minut
14.55 TV V SOLI, ponovitev

17.20 POROČILA
17.25 LETI, LETI PIKAPOLONICA
17.40 DRUŽINA SMOLA
18.05 SREČANJE OKTETOV 80
18.35 OBZORNİK
18.45 SPOZNAVAJMO NAŠE MORJE: ZIVLJENJE NA SKALNI OBALI IN TRDNEM DNU
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
20.00 GLASBA IZ ATELJEJA, zabavnoglasbena oddaja
20.55 BLAKOVIH SEDEM
21.50 V ZNAMENJU
22.05 NOČNI KINO: PREKLETI Film, ki ga bomo gledali drevi, je 1962 posnel angleški režiser Joseph

2
16.55 Test - 17.10 Dnevnik v madžarščini - 17.30 Dnevnik - 17.45 Mali svet - 18.15 Namesto top liste - 18.45 Muppet show - 19.30 Dnevnik - 20.00 Družba in kultura - 21.00 Včeraj, danes, jutri - 21.15 Portreti - 21.45 Kratak film - 22.05 Minnie in Moskowitz (ameriški igrani film)

SOBOTA, 20. IX.

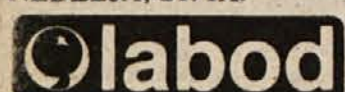

1
8.15 POROČILA
8.20 VRTEC NA OBISKU: NAŠA GALERIJA
8.35 COLARGOL
8.50 TEHTNICA ZA NATANČNO TEHTANJE
9.20 PISANI SVET: KONCERT V ULICI OKTOBRŠKE REVOLUCIJE
9.50 H. Fallada: ČLOVEK HOČE NAVZGOR

10.50 SLOVENSKA MESTA: PIRAN
11.35 in 15.35 POROČILA
15.40 NAŠ KRAJ: PREVORJE NA KOZJANSKEM
15.55 BORAC: ZAGREB, prenos nogometne tekme
17.45 TAKO SE ZAČNE LJUBEZEN, češki mladinski film
19.15 ZLATA PTICA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
20.00 PARIŠKE ZGODBE - M. Ayme: MILOST
21.00 MUPPET SHOW (gostuje Lesley Uggams)
21.30 DEKLE, TAKO KOT DEŽ, ameriški film
Na ogled bo film, ki ga je Robert Mulligan 1965 posnel po drami Hor-

2
17.45 Znanost - 18.30 Narodna glasba - 19.30 Dnevnik - 20.00 Večer z mostarskim simfoničnim orkestrom - 21.00 Včeraj, danes, jutri - 21.10 Feljton - 21.40 Posnetek z evropskega prvenstva v tenisu - 22.10 Športna sobota

NEDELJA, 21. IX.

1
8.25 POROČILA
8.30 ZA NEDELJSKO DOBRO JUTRO: BENEŠKI FANTJE
9.00 VIKING VIKI
9.25 JAZON IZ VESOLJA
9.50 ZGODOVINA POMORSTVA
10.40 VRNITEV ODPISANIH
11.35 TV KAZIPOT

12.00 LJUDJE IN ZEMLJA
13.00 JUGOSLAVIJA, DOBER DAN
13.35 in 15.35 POROČILA
15.40 POT NA VZHOD, potopisna oddaja
16.05 ŠPORTNI DAN
16.25 ŠPORTNA POROČILA
16.30 KRI ŽARJI, poljski film
Vsebinske zasnovane tega filma ne kaže vzporednosti, saj je istoslovnost roman Henryka Sienkiewicza, po katerem so ta film posneli pred dvema desetletjema, znan tako rekoč vsem. Spektakel je režiral Aleksander Ford, igrajo pa Andrzej Szalowski, Grazyna Staniszewska,

2
16.00 Nedeljsko popoldne - 19.30 Dnevnik - 20.00 Dokumentarna oddaja - 20.45 Včeraj, danes, jutri - 21.05 Igrani film

PONEDELJEK, 22. IX.

1
8.45 TV V SOLI: TV koledar, Koš po koš, Kultura govora in branja, Ivo Vojnović
10.00 TV V SOLI: Materinščina, Risanka, Zemljepis, Zgodba
14.55 TV V SOLI, ponovitev
16.15 KMETIJSKA ODDAJA
17.15 POROČILA
17.20 MINIGODCI V GLASBENI DEZELI

17.35 DELAJ Z GLAVO
18.00 ZNANA - NEZNANA JUGOSLAVIJA
18.35 OBZORNİK
18.45 MLADINSKA ODDAJA
19.15 RISANKA
19.30 DNEVNIK
20.00 J. Lubardić: STUDENEC
Mladima zakonca se rodi potomec, v nazadnjaškem patriarhalnem okolju začnejo ženo obrekovati, moč zdvoimi v njeni zvestobi, težki položaj žene hoče omiliti tašča, ki obupanki svetuje, naj obišče zdravnika. Vse pa na glavo obrne nepričakovana novica. Vsebinsko tako zastavljeno dramo Jovana Lubardića je za sarajevsko televizijo priredil režiser Muhamed Mehmedović, v glav-

2
17.10 Dnevnik v madžarščini - 17.30 Dnevnik - 17.45 Slonček Mamfi - 18.00 Bajke daljnih ljudstev - 18.15 Izobraževalna oddaja - 18.45 Glasbena medigra - 18.50 Sportna oddaja - 19.30 Dnevnik - 20.00 Znanost in mi - 21.00 Včeraj, danes, jutri - 21.20 Cesare Birottau

TOREK, 23. IX.

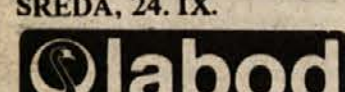

1
9.00 TV V SOLI: TV koledar, Kakšna dežela je Jugoslavija, Pošta, Dnevnik 10
10.00 TV V SOLI: Naravoslovje, Risanka, Književnost in jezik, Glasbeni pouk
15.00 TV V SOLI: Kakšna dežela je Jugoslavija, Rudjer Bošković, Učenci in samoupravljanje
17.10 POROČILA
17.15 COLARGOL

17.30 KAKO RDEČE ROŽE CVETO, glasbena oddaja
18.00 POLETAVCEK
18.30 OBZORNİK
18.40 ČAS, KI ŽIVI: SLOVENSKI POMORSČAKI V BOJU ZA OSVOBODITEV
10. septembra 1943 je bila ustanovljena narodnoosvobodilna vojnomoarica Jugoslavije, leto dni pozneje pa se je po nalogu vrhovnega komandanta Tita že pripravljala tudi slovenska vojna mornarica, da bi osvobodila Slovensko primorje in Trst. To je številnim slovenskim mornarjem, zbranim v odredu mornariške pehote pri 9. korpusu, uspelo maja 1945. Oddaja bo govorila o nastanku in akcijah slovenske vojne mornarice.

2
17.10 Dnevnik v madžarščini - 17.30 Dnevnik - 17.40 Pionirski TV studio - 18.15 Knjige in misli - 18.45 Narodna glasba - 19.30 Dnevnik - 20.00 Zabavnoglasbena oddaja - 20.50 Včeraj, danes, jutri - 21.10 Družina in družba - 21.55 Poezija

SREDA, 24. IX.

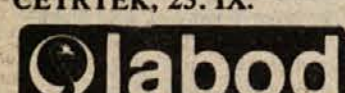

1
9.20 TV V SOLI: TV koledar, Spominjamo se Ive Marinkovića
10.00 TV V SOLI: Izobraževalni film, Risanka, Predšolska vzgoja, Zgodba
17.25 POROČILA
17.30 O ČUDOVITEM POVODCU, 2. del
17.45 VELIKE RAZSTAVE

18.10 NA OBISKU..., glasbena oddaja
18.40 OBZORNİK
18.55 NE PREZRITE
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
20.00 FILM TEDNA: TA MRAČNI PREDMET POZELENJA
Bogat starejši možak se zaljubi v mlado španko, ponuja ji vse, toda deklica ostaja hladno, čeprav mu včasih nakloni nekaj zlagane nežnosti. Tak odnos pripelje oba do skrajno nemogočih stanj. Ta svoj film je znameniti Luis Bunuel pred dvema letoma posnel po romanu Piera Louysa Žena in lutka, igrajo pa Fer-

2
17.10 Dnevnik v madžarščini - 17.30 Dnevnik - 17.45 Sezamova ulica - 18.15 Izobraževalna oddaja - 18.45 Amaterski studio - 19.30 Dnevnik - 20.00 Posnetek predstave z Bitefa - 21.15 Včeraj, danes, jutri - 21.35 Pot na vzhod - 22.05 Glasbena oddaja

ČETRTEK, 25. IX.

1
9.00 TV V SOLI: TV koledar, Mesto, v katerem živim, Začetki matematike, Živi svet in fizika
10.00 TV V SOLI: Kemija, Risanka, Biologija, Predšolska vzgoja
15.05 TV V SOLI: Mesto, v katerem živim Rudjer Bošković, Učenci in samoupravljanje

17.00 POROČILA
17.05 ZGODOVINA POMORSTVA
18.00 TEHTNICA ZA NATANČNO TEHTANJE
18.30 OBZORNİK
19.40 ZANIMA ME
19.10 RISANKA
19.24 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
20.00 TRETJA RAZSEŽNOST
V prvem prispevku oddaje bo dr. Matjaz Kmecl skušal pojasniti, zakaj pesniki in pisatelji iz nerazvitih dežel tako poredko dobijo Nobelovo nagrado za književnost. O piratstvu in izkoriščanju morskoga bogastva bo govoril dr. Borut Bohte, zaključ-

2
17.10 Dnevnik v madžarščini - 17.30 Dnevnik - 17.45 Tri zgodbe - 18.15 Znanost - 18.45 Kabaret - 19.30 Dnevnik - 20.00 Kino oko - 23.00 Včeraj, danes, jutri

dežurni poročajo

RAZGRAJAL SE PRETEPAL IN GROZIL - Novomeško miličniki so v petek zvečer pridržali do iztreznitve 21-letnega Borisa Šabića iz Smihela. Boris je razgrajal v gostilni Bučar, za nameček pa se je pretepal in pričel tudi groziti.

POSTAVILI SO GA PRED VRATA - To 28-letnemu Marku Hudovcu iz Stranske vasi očitno ni bilo všeč, kajti zaradi vinjenosti in preprirov z gosti so ga slednji v gostilni na Ruperč vrhu postavili pred vrata. Prišel se je pretepati, tako da so morali posredovati še miličniki.

KDO POTREBUJE AKUMULATOR? - V četrtek je prišel na novomeško postajo milice Šemso Djedović, voznik pri Tuzlatransportu. Tovornjak je čez noč stal v Kettejevem drevoredu, Djedović pa je zjutraj ugotovil, da mu je nekdo odmontiral in odnesel akumulator, vreden 2.700 din.

TUDI ZONTA BREZ KOLESA - Že v prejšnji številki smo poročali o krajah koles z motorjem, ki jih miličniki raje označijo kar z odvzemi. Konec koncev skoraj slehemo vozilo slej ko prej najde svojega pravega lastnika. Tako je bilo tudi s Silvom Zonto, ki je po dveh dneh iskanja ponovno dobil svoje kolo z motorjem.

Med vožnjo sedel kar na blatniku

Z denarno kaznijo je novomeško sodišče kaznovalo Viktorja Dolarja iz Gornjega Maharovca, ker je 15. junija letos vzel na traktor tudi 28-letnega Slavka Bašija iz Gornjega Maharovca navzlic temu, da na vozilu ni imel posebnega sedeža, kot to določa predpis, pač pa je vinjenega sopotnika posadil kar na desni zadnji blatnik traktorja. Ko je Dolar med vožnjo zavil s ceste na vaško pot, je Bašelj padel in oblečal nezavesten. Na srečo njegove poškodbe niso bile hude. Ob dejstvu, da nesreče s traktorji, tudi najtežje, vse hitreje naraščajo in da je med vzroki najpogostejše malomarnost, je vsekakor potrebno vsak tovrstni primer kaznovati strožje, kot bi ga sicer.

KAMEN SPOTIKE - most (na posnetku) med Orehovo in Cerovim logom je že dalj časa kamen spotike. Prometni znaki jasno prepovedujejo promet na mostu, vendar se tega nihče ne drži. Ali bo šele huda nesreča pripomogla k temu, da bodo odgovorni most tudi popravili? (Foto: Polde Miklič)

KRONIKA NESREČ

PRI POŠTI ZAPRLA POT - Prejšnji tork popoldne je Marta Baša iz Žužemberka pripeljala osebni avtomobil v železniško postajo v Žužemberku in zavijala na levo. Zaprla je pot osebnemu avtomobilu Ljubljana Ivana Murna, ki je takrat pripeljal nasproti. Pri trčenju je nastalo za 45.000 din škode.

SONCE GA JE ZASLEPILO - V petek popoldne se je 25-letni Novomešanec Bine Bajc peljal z osebnim avtomobilom in Sentjerneja proti Novemu mestu, pri odcepu za Otočec pa ga je med vožnjo zaslepiilo sonce. Bajc je zavil na rob ceste in zdrknil čez jarek v grmovje ter se

„Kadri“ imajo prednost

Sodišče zavrnilo predlog Smerketove, da Donit neupravičeno drži dvoje praznih stanovanj

Branka Smerke iz Trstja pri Mimi peči je na novomeško sodišče združenega dela vložila predlog, naj senat odločitev Donita - tozdr Tesnla Trebnje, s katero je bila Smerketovi zavrnjena prošnja za dodelitev stanovanja, zavrne. Še posebej, tako trdi Smerketova, ker delovna organizacija zadržuje dvoje praznih stanovanj.

Smerketova je ogorčena nad ravnanjem Donita, češ da nima posluha za delavce, saj zadržuje t. i. kadrovska stanovanja, medtem ko sama prebiva v nemogočih pogojih. In namesto, da bi ji dodelil prosto stanovanje, je prejela odgovor, da za to ne izpolnjuje pogojev in da bo upoštevana šele pri naslednji delitvi stanovanj.

TOVORNJAK JE ZAGOREL

Na magistrali pri Ponikvah je prejšnji tork prišlo do požara na tovornjaku tovarne „Sana“ iz Bosanskega Novga. Voznik Milenko Svilar je zavohal smrad in vozilo ustavljal na bližnjem parkirišču. Ko je odprl pokrov nad motorjem, je iz njega bruhnil ogenj in se nato razširil še v kabino. Vozniki, ki so peljali mimo, so skušali Svilarju pomagati pri gašenju požara, vendar brez uspeha. To je uspelo šele poklicnim gasilcem iz Novga mesta, tako da je nastalo za 60.000 din škode. Vse kaže, da je do ognja prišlo zaradi pregretja motorja.

Nasprotno pa so pri Donitu na opravljeni obravnavi vztrajali, da Smerketova nima prav. Podjetje ima velik primanjkljaj strokovnih delavcev in da je zato na osnovi razpisa natečaja za pridobitev nepovratnih sredstev in kredita za reševanje stanovanjskih zadev „kadrov“ v manj razvitih občinah dobila od Zveze stanovanjskih skupnosti Slovenije odobrena sredstva kot udeležbo pri nakupu kadrovskih stanovanj. In prav zaradi tega je delovna organizacija dolžna upoštevati pravilnik o pogojih in merilih za odobranje posojil namensko združenih sredstev, ki pravi, da se smejo stanovanja, kupljena z udeležbo „združenih sredstev“, dodeliti le delavcem, ki imajo najmanj srednjo izobrazbo. Konec koncev pa je iz Donita prišlo tudi obvestilo, da omenjeni prazni stanovanji po sklepu delavskega sveta čakata na vodjo komercialne službe in delavca v razvojnem oddelku. Že iz enostavnega razloga, da pač Smerketova nima zahtevane izobrazbe za dodelitev stanovanja, je privedel senat sodišča do odločitev, da njen zahtevek zavrne.

DEKLICA NENADOMA ČEZ CESTO

Minulo sredo popoldne se je Marjan Radešček z Rateža peljal z osebnim avtom od Rateža proti Gabrju. V Malih Brusnicah je pripeljal do avtomobila, ki je stal ob cesti. Ko je privozil do njega, je izza vozila nenadoma stekla čez cesto 7-letna Betka Turk z Rateža. Dekle je avtomobil zadel in zbil na tla. Odpeljali so jo v novomeško bolnišnico.

LJUBEZNIVOST STALA 4.000 DIN

V soboto popoldne je Ljubljancina Franca K. zanesla pot v naselje Romov na Otočcu. Pogovarjal se je z ženskami in jim delil cigarete, nevsakdanjo ljubeznivost obiskovalca pa je s pridom izkoristila ena od Romkinj in mu iz žepa sukničja zmaknila 4.000 din. Dejanja je osumljena Z. K., za kar bo morala pred sodnike.

MAHAL Z NOŽEM

Črnomaljski miličniki so morali v soboto pridržati do iztreznitve 22-letnega Ljuba Stošiča iz Novga mesta in 23-letnega Dragana Patariča iz Črnomlja. Stošič je že vinjen prišel v črnomaljski disco klub in se pričel pripravati z gosti, ko pa so ga hoteli izgnati, je pričel še mahati z nožem. Miličniki so ga seveda odpeljali, da se ohladi. Kaže pa, da to ni bilo všeč Patariču, saj je sam prišel na postajo milice in pričel groziti miličnikom, tako da so morali šele njega obdržati na treznjenju.

PREHITRO, S SLABIMI ZAVORAMI IN BREZ VOZNIŠKEGA

21-letni Janez Lukše s Potovega vrha, se je v nedeljo zvečer peljal z osebnim avtom od doma proti Novemu mestu. V zaskelu Blatniki je vozil s kratkimi lučmi, takrat pa sta cesto prečkala 69-letna Jožefa Gregorič in Anton Brajc, oba iz Blatnika. Lukše, ki je takrat vozil prehitro, zraven pa še s pokvarjenimi zavorami, ni mogel vozila pravčasno ustaviti, zato je Gregorič zvozbil po tleh, sam pa odpeljal še 20 metrov naprej na njivo. Gregoričevi so v novomeški bolnišnici ugotovili hude poškodbe, medtem ko so miličniki ugotovili, da je Lukše vozil kar brez vozniškega dovoljenja, da je avtomobilu potekla registracija in se kaj.

Suhi vrh: jelka ubila gozdarja

Huda delovna nesreča med žaganjem dreves

V petek dopoldne je prišlo pri podiranju dreves na Suhem vrhu pri Črmošnjicah do hude delovne nesreče, pri kateri se je smrtno ponesrečil 45-letni delavec GG Novo mesto, tozdr Gozdarstvo iz Črmošnjic, Lovro Bubnič. Skupina treh delavcev, med njimi je bil tudi Bubnič, je v petek dopoldne podirala smreke. Podžagali so drevo, ki pa ni padlo, marveč je obviselo na sednjem drevesu, zato so sklenili podžagati še to. Pri tem pa je prvo padlo tako nesrečno, da je vrh zadel Bubniča, ki je zaradi hudih zadobljenih ran po glavi in prsih na kraju nesreče umrl.

VEČ UR BREZ ZVEZE Z LJUBLJANO

Prejšnjo sredo je Novo mesto že ob zgodnjih jutranjih urah ostalo brez telefonskih in teleprinterjskih zvez z Ljubljano. Delavci PTT so se kmalu polotili iskanja napake in končno našli pretrgan kabel pri Medvedjeku. Pokazalo se je, da se je tam utrgal 10 metrov široki zemeljski plaz in kabel pretrgal. Okvaro so še isti dan odstranili in okoli 13. ure je Novo mesto spet dobilo zvezo.

S KOLOM PRETEPAL ZENO

Miličniki iz Dolenjskih Toplic so v četrtek popoldne pridržali do iztreznitve 50-letnega Janeza Kaplarja iz Uršnih sel. Precej vinjen Kaplar je s kolom tako pretepal svojo ženo, da so jo morali odpeljati v novomeško bolnišnico. Namesto sodnika za prekrške bo imel tokrat besedo javni tožilec.

VLOMILEC OBISKAL PRIKOLICO

V noči na minuli tork je bilo vlomljeno v prikolico novomeškega Zavoda za planiranje na gradbišču Medvedjeku. Vlomilec je odtrgal ključavnico na vratih in vzel iz prikolice 50-metrski kovinski meter in samokolnico, tako da je zavod oškodoval za 500 din.

NASLI POVOŽENEGA KONJA

V tork okoli 3. ure so našli na magistralni cesti pri Dobruški vasi povoženega konja. Prometni miličniki so ugotovili smrt konja, poškodovan pa je bil po glavi in nogah. Za poginulo žival so poskušeli v veterinarji, čigav je konj in kako je prišlo do nesreče, pa se ugotovljajo.

V soboto beg z dna lestvice?

Novomeščanke tudi po drugem kolu brez drugoligaške točke – Zmaga Ribničanov v slovenskem derbiju – Poln izkupiček tudi Kočevkam in Šentjernejčankam

Tudi 2. kolo prvenstva v II. zvezni rokometni ligi med ženskami ni prineslo edini dolenjski predstavnici, vrsti Novega mesta, prvih točk. Sicer pa teh tudi niso načrtovali, saj so dekleta gostovale v Železnikih pri ekipi Alplea. Bolje se je odrezal Inles, ki je konkurenčni drugoligaških moških ekip po pričakovanju odpravil Jadrav Timav in tako dosegel prvo zmago v letošnjem prvenstvu. Veliko uspeha pa so imele tudi republiške ligašice, Šentjernejčanke in Kočevke, saj so oboje zabeležile prepričljivi zmagi.

ALPLES – NOVO MESTO 20 : 15 (10 : 9)

V srečanju slovenskih ekip II. zvezne lige so se Novomeščanke dobro upirale vrsti Alpl sa. Priznati je treba, da so domačinke v srečanju nastopile oslabiljene, zmago pa so dosegle šele v zadnjih minutah po zaslugi sester Lušina. Po dokaj nesrečnem porazu v prvem kolu so Novomeščanke tudi tokrat zadovoljile z igro, vendar je to kaj slaba uteha za rezultatsko slab start v novo prvenstvo.

Novo mesto: J. Štrukelj, Grgič, 3, D. Štrukelj, Iličin, Sitar, 1, Godler, Bon, 2, Ovnček, Mršnik, 3, Udovč.

Po 2. kolu so Novomeščanke še brez osvojenih točk na repu lestvice, vendar imajo že v naslednjem kolu priložnost za prvo zmago. Igrajo namreč doma proti vrsti Slavonije DI.

INLES – JADRAV TIMAV 20 : 15 (10 : 9)

Popolnoma enak izid kot v srečanju Novomeščank, vendar tokrat v prid Ribničanov, ki pa so imeli z igralci Timava veliko dela. Igra

PRISTRANSKA SODNIKA

Sevniški rokometiški so v zadnjem kolu II. slovenske lige – vzhod gostovali na Ravnah. Vse je kazalo, da bodo proti Fužinarju zanesljivo zmagali, saj so do 45. minute vodili z dvema do tremi zadetki. Tedaj stla stopila na „sceno“ mariborska sodnika Ogner in Salecl. Dovolila sta grobo igro domačinov, goste pa večkrat oškodovala za 7-metrovke. Sevničani so izgubili voljo, za nameček pa se je še poskušoval najboljši mož Novšak. Fužinar je tako dobil tekmo z 32:22. V prihodnjem kolu se bosta v posavskem derbiju v Krškem pomerili moštvi Sevnice in Krškega.

P. P.

dveh, sicer dokaj enakovrednih ekip je odlikovala precejšnja grobost in rezultatska negotovost. Izid je bil vseskozi tesen, v začetku pa so gostje celo povedli s 3 : 1. Do konca prvega dela so igro prevzeli v svoje roke domačini in prvi polčas odločili v svojo korist. Se zanimiveje pa je bilo v nadaljevanju, saj je bil rezultat vse do 50. minute izenačen, nato pa so domačini prevzeli pobudo in zasluzeno zmagali.

Inles: Gelze, Križman, 1, D. Ilc 1, Stmad 1, Fajdiga, Žuk, Karpov 2, Troha, T. Ambrožič 4, Mate 6, Patre 5, Kljun.

Ribničani so s to zmago prišli na 4. mesto na lestvici, že v naslednjem kolu pa jih čaka težko gostovanje pri ekipi Borca.

PRVE TOČKE TUDI ŠENTJERNEJU

ŠENTJERNEJ – ETA 17 : 11 (11 : 8) – Tekma sicer maloštevilnih gledalcev na igrišču OŠ v Orehovi ni navdušila, vendar je najpomembnejše to, da so domačinke zabeležile prvo zmago po dveh zaporednih porazih. Čeprav zmaga Šentjernejčank nikoli ni bila ogrožena, so morale vendarle vložiti precej truda, da so zlomile odpor borbenih gostij. Najboljši igralci sta bili vratarji.

Šentjernej: Judež, Zalokar, Škoda 1, J. Kovačič, Gorišek 1, Kastelic 2, Foršek 1, Radešček, Černe 9, M. Kovačič 2, Zagorc 1, J. Rešetič.

SLOVAN – ITAS KOČEVJE 21 : 27 (8 : 10) – Nekolikani nepričakovano so Kočevke slavile v Ljubljani, čeprav je po prikazani igri njihova zmaga povsem zaslužena. Domačinke so vse preveč grešile v obrambi, kar so gostje s pridom izkoristile in si že v prvem delu nabrale dva zadetka prednosti, svojo boljšo igro pa so v nadaljevanju še kronale z visoko zmago.

TELOVADBA ZA NAJMLAJŠE

Partizan Novo mesto organizira redno telovadbo predšolskih otrok vsako sredo od 16. ure v gimnazijski telovadnici.

Vabljeni!

ZAKAJ TAKO? – Motorizirani obiskovalci nedeljskega oglarskega piknika na novomeški Loki so po navodilih organizatorja parkirali svoja vozila kar na športnem stadionu, kamor gotovo ne sodijo. Če je upravljalec že „odpisal“ stadion, ki je v času šole vedno poln mladine, naj bi dal vsaj ključ od vhodnih vrat, da ne bi bila razen igrišča žrtev parkiranja tudi žična ograja. (Foto: J. Pavlin)

Madžari bili razred zase

Uspeh naših speedwayistov na dirkah v Ljubljani in Krškem za „Pokal štirih narodov – Boljši celo od Zah. Nemcev in Italijanov

Krški prireditelji so z nedeljsko organizacijo mednarodne prireditve v speedwayu za „Pokal štirih narodov“ znova pokazali, da laskave ocene ob organizaciji junjskega svetovnega prvenstva niso bile odveč. Škoda le, da Stadion Matije Gubca ni v nedeljo privabil kaj več od 2.000 gledalcev, ki pa so bili nad mojstrovini tekmovalcev iz Italije, Madžarske, Zahodne Nemčije in Jugoslavije navdušeni.

Po sobotni prvi dirki v Ljubljani, kjer so naši presenetili z odličnim drugim mestom takoj za nepremagljivimi Madžari, so bili tudi v Krškem v nedeljo na pragu dobrega podviga. Krčani, za katere so vozili Žagar, Kekec, Kocuvan, Ži-

Kočevje: N. Oražem, Vilicer, Milešič 3, Oven 4, Novak 2, S. Jerič 9, M. Jerič 6, Turk 2, B. Oražem 1, Stefančin.

Po odigranem tretjem kolu so Kočevke na dobrem petem mestu s štirimi točkami, medtem ko so Šentjernejčanke z 2 točkama osme.

V 4. kolu igrajo: Itas Kočevje – Izola in Burja – Šentjernej.

V PLAVANJU IMV

Pred dnevi je bilo v Dolenjskih Toplicah v okviru delavskih športnih iger občine Novo mesto, tekmovalne v plavanju. Udeležba je bila dobra, saj je svoje znanje v bazenu pomerilo blizu sto nastopajočih. Med moškimi je v skupnem seštevku slavila novomeška IMV z 279 točkami, pred UVJ Novo mesto 262 in Novolesom 256. Pri ženskah je slavila vrsta Novolesa s 126 točkami pred Iskro 115 in Krko 112.

POVEDEL PAR JARC – HRASTAR

Na kegljišču Loka se je te dni pričelo dolenjsko kegljaško prvenstvo za moške pare. Po startu sta povedla Novomeščana Jarc in Hrastar s 1.698 podrtimi keglji, sledita Trebanja Goleš – Lavnič (1.662), itd. V drugo kolo se je uvrstilo osem najboljših dvojic, tekmovalje pa bo v soboto na kegljišču doma JLA.

PRVI KOLESARSKI MARATON

Veteranska sekcija kolesarskega društva „Novoteka“ prireja v nedeljo, 21. septembra, kolesarski maraton „Po partizanski magistrali“. Udeležence ob vodila pot iz Novega mesta preko Vahte v Belo krajino do Črnomlja, nato pa po slovenski Avnojski poti ob partizanskem Rogu do Dolenjskih Toplic nazaj v Novo mesto.

Start bo ob vsakem vremenu v nedeljo ob 8. uri zjutraj z Glavnega trga, kjer bo tudi cilj. Startnina za udeležbo na maratonu je 100 dinarjev in se plača ob dvigu kontrolnega kartona. Vsak udeleženec bo prejel po prevoženih 95 km poti spominsko kolajno.

Z motorjem med gledalce

Nesreča na nedeljski motokros prireditvi v Brezju – Tekmovalci in 4 gledalci v bolnišnici – Prepričljiva Avbljeva zmaga

Organizatorji dirke za državno prvenstvo v motokrosu v kategoriji do 250 ccm in republiške dirke v kategoriji do 125 ccm, ki je bila v nedeljo na prosti v Brezju pri Črmošnjicah, so imeli navzlic obilici vložene truda tudi veliko smole. Zaradi nediscipliniranosti gledalcev je namreč po startu dirke v kategoriji do 250 ccm prišlo do hude nesreče.

Takoj po startu sta dva od tekmovalcev trčila, Ljubljancina, 27-letnega Dušana Novaka, pa je pri tem nesrečno vrglo čez vrh med gledalce. Pri tem so se poškodovali motorist

ODPRT ŠAHOVSKI TURNIR

Novomeški šahovski klub razpisuje za 27. september s pričetkom ob 9. uri rekreacijski šahovski turnir v prostorih ŠD. Pravico igranja na njem imajo vsi šahisti, ki žive v novomeški občini, ne glede na kategorijo ali članstvo. Organizator pripravlja šest lepih nagrad.

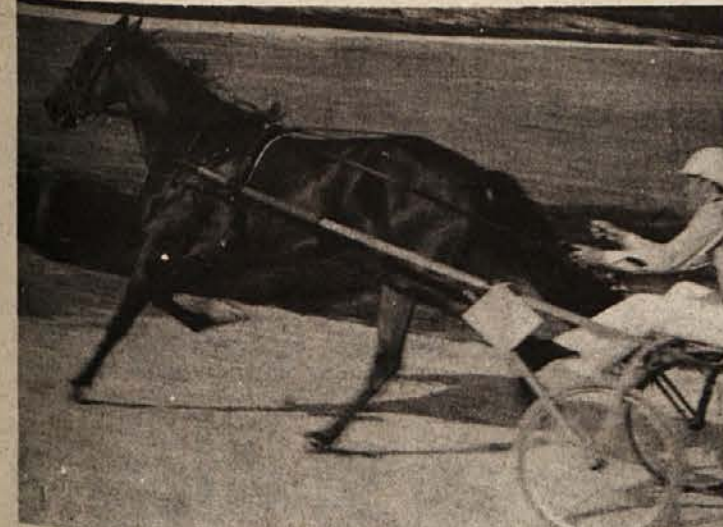
Odbojka: Pionir v finalu prvenstva SRS

V soboto bo v Novem mestu odločilna tekma z ravenskim Fužinarjem

Resne skupne priprave na Bledu ter enomesečna trda, skoraj vsakodnevna vadba pod vodstvom novega trenerja, nekdanjega državnega reprezentanta, profesionalca v Italiji in priznanega odbojkarkega strokovnjaka Vladimira Jankoviča iz Zagreba že kaže prve sadove. Z zanesljivo, hitro, kombinatorno in moderno igro je moštvo Pionirja v četrtek pred približno sto navdušenimi gledalci brez večjih težav ugnalo anovskli Salonit, ki je v zadnji sezoni zmagal v slovenski ligi in se znova uvrstil v drugo zvezno ligo. K zasluženim zmagi s 3 : 1 (8, 6, – 13, 11) so prispevali vsi igralci, zlasti pa se je spet izkazal za inteligentno igro in ukanami državnih mladinskih reprezentant Bojan Brulc iz Zuzemberka.

S to zmago se je Pionir uvrstil v finale tekmovalja za slovensko pokalno prvenstvo v odbojki. V odločilni tekmi za prvaka se bo pomeril v soboto, 20. septembra, ob 19.30 v športni dvorani v Novem mestu z moštvom Fužinarja z Raven, ki je v polfinalni tekmi presenetljivo „sprušilo“ zveznega prvotigaša, mariborskega Stavbarja.

M. L.

ŠTIRINOŽCI NAVDUŠILI V ŠENTJERNEJU – Šentjernejski hipodrom je v nedeljo ponovno oživel, saj so bili delavci domačega kluba za vzrejo konj organizatorji velike konjeniške prireditve, ki je ob stezo privabila, blizu 4.000 gledalcev. (Foto: Bojan Budja)

Lepena nova rekorderka

Rekord šentjernejškega hipodroma je poslej 1:23,0 Kar 4.000 obiskovalcev – Pohvale organizatorju

Kar blizu 4.000 obiskovalcev je v nedeljo obiskalo hipodrom v Šentjerneju, saj so bili domačini organizatorji velike konjeniške prireditve, med drugim tudi dveh dirk, ki sta šteli za državno prvenstvo.

Pravi dve dirki sta vzbudili med gledalci največ zanimanja. Re sda ni bilo na startu prijavljenih konj iz drugih republik, vendar tekma zato ni bila prav nič manj razburljiva. Slavila je Lepena pod vajetmi Angele Skofic, ki je dosegla tudi nov rekord hipodroma s kilometrskim časom 1:23,0 in prejela kristalno vazo, ki ji jo je izročil predsednik Konjeniške zveze Slovenije Drago Sumak. Nasploh pa velja, da je bila organizacija nedeljske prireditve, na kateri je bilo na sporedu 8 dirk, v zornu, za kar gredo pohvale organizatorju, še nternejškemu klubu za konjski šport.

Rezultati: 1. dirka „Iskra“ – enovprezna vožnja za 2-letne kasače na progi, dolgi 1.400 metrov: 1. Perita (Darko Werbolle), 2. La ri (Matko Galunder), 3. Izidora (Ja nez Zaletel).

2. dirka „Triglav“ – avtostart za 3 do 12-letne kasače na progi, dolgi

1.800 metrov: 1. Fis Lord (Ja nko Slavič), 2. Eli (Ja nez Pogačar), 3. Dik Deaner (Alojz Pogačnik).

3. dirka „SOB Krško“ – časovni handicap za 3 do 12-letne kasače na 1.800 metrov dolgi progi: 1. Ta li (Matevž Krušič), 2. Roksi (Jagotič), 3. Polsi (Vlado Znidaršič).

4. dirka „SGP Pionir“ – enovprezna dirka v dveh tekih za 3 do 12-letne kasače na 1.600 metrov dolgi progi za državno prvenstvo: 1. Le pena (Angela Skofic), 2. Dimitrija (Ma rko Slavič), 3. Disa (Marko Slavič ml).

5. dirka „La bod“ – enovprezna dirka za domače toplokrvne konje na progi 1.800 metrov: 1. Abri II (Ivan Košak), 2. Ronson (Slavko Franko), 3. Danica (Ma rtin Kocjan).

6. dirka – časovni handicap za 3 do 5-letne kasače na 2.000 metrov dolgi progi: 1. Modeta (Janko Še pe-tavč), 2. Dukat (Matevž Krušič), 3. Forda (Jurij Sos).

7. dirka – II. tek za državno prvenstvo: 1. Lepena (Angela Skofic), 2. Disa (Marko Slavič), 3. Duk (Boris Dolinar).

8. dirka „Krka“ – dvovprezni handicap za 3 do 12-letne kasače na 2.000 metrov dolgi progi: 1. Pik Deaner – Duk (Alojz Potočnik), 2. Elikrispa (Konrad Hojs), 3. Roksi-Litos (Čilenšek).

Derbi odločile zadnje minute

Razburljivo srečanje v Novem mestu med nogometaši Elana in Bele krajine – V zadnjih minutah dva zadetka – Kočevci še brez točke – Prvi zadetek na prvenstvu

Po dramatičnosti je nedeljski dolenjski nogometni derbi v za-hodni skupini slovenske območne nogometne lige zasenčil vse do-seđanje. Delitev točk je verjetno še najpravičnejša, čeprav so gostje minuto pred koncem povedli in slavili tudi končno zmago. Veselje jim je zagrenil v zadnjih sekundah srečanja Perhaj. Nasprotno pa Kočevci še naprej ostajajo brez osvojenih točke. V edino tolažbo jim je lahko le dejstvo, da so po štirih odigranih kolih vendarle dosegli prvi zadetek na prvenstvu.

ELAN – BELA-KRAJINA 3 : 3 (2 : 2)

Dolenjski nogometni derbi je po prikazani igri, še bolj pa po številu

„Prekratki“ za deset kegljev

Krčani domačini kegljaške-mu četverboju

Poleg nedeljske speedway tekme so bili Krčani v soboto organizatorji še ene velike športne prireditve četverboja kegljaških reprezentanc Bavar-ske, Dunaja, južne Tirolske in Slovenije. Pri moških so slavili Bavarci, medtem ko je med žens-kami naslov najboljše pripadel Slovenkam.

Ze po tradiciji se je v moški konkurenci bil oster boj med ekipama Slovenije in Bavarske, slednji pa so po nastopu dveh igralcev povedli kar s 114 keglji. Preobrat pa je nastopil kmalu, saj je po nastopu petega tekmovalca povedla Slovenija v prednostjo 10 kegljev, vendar jim te v zadnjem nastopu ni uspelo obdržati. Drugače je bilo pri dekletih, saj je naša vrsta vodila domala vso tekmo. V skupnem seštevku so Slovenci navzlic sobotnemu porazu obdržali vodstvo pred Bavarci, medtem ko so članice s sobotnim nastopom prvo mesto v skupnem seštevku le še potrdile.

Rezultati: Člani: 1. Bavarska 5395, 2. Slovenija 5349, 3. Dunaj 5289, 4. Tirolska 5106.

Članice: 1. Slovenija 2381, 2. Bavarska 2356, 3. Dunaj 2327, 4. Tirolska 2107.

Med posamezniki sta najboljša rezultata dosegla predstavnika Slovenije Frajzman z 956 podrtimi keglji in Marinšek (933).

zadetkov in dramatičnosti navdušil maloštevilne gledalce, ki so se zbrali na Stadionu bratstva in enotnosti v Novem mestu. Ko je po prvih 30 minutah srečanja že vse kazalo, da bodo gostje dosegli prepričljivo zmago, saj so s Čurkovima zadetkoma v 18. in 22. minuti povedli z 2 : 0, so Novomeščani bolje zaigrali. Najprej so preko Bradača v 32. minuti iz 11-metrovke znižali rezultat, le 5 minut kasneje pa je Perhaj izenačil. S tem rezultatom sta ekipi odšli na odmor. Prava drama pa se je začela minuto pred koncem srečanja pri rezultatu 2 : 2. Ljubljanski sodnik Djordjević je namreč takrat dosodil enajstmetrovko za goste, ki jo je Weiss tudi realiziral, vendar veselje gostov ni bilo daljše od nekaj sekund. Tik pred zadnjim sodniko-vim žvižgom je Perhaj dosegel še svoj drugi zadetek na tekmi in tako postavil končni rezultat, ki najbolj ustreza razvoju dogodkov na igrišču.

Elan: Pugalj, Petretič, I. Avbar, Paviin, Vujičić, Gajić, Primc, Perhaj, Janežič (I. Avbar), Venta (Gabrič), Bradač.

Bela krajina: Milič, Kapš, Simčič, Zupančič, Djokič, Petrovič, Čurk, Zimerman, Modrinjak, Čurk II, Weiss, Domig.

LITIJA – KOČEVJE 2 : 1 (1 : 0)

Kočevcem tudi proti razmeroma slabi enajsterici Litije ni uspelo doseči kaj več od častnega poraza, medtem ko je bila domačinom to prva zmaga na prvenstvu. Gostje so tokrat borbeno zaigrali in imeli po vodstvu domačinov v 3. minuti vrsto priložnosti za izenačenje, vendar jim je to uspelo šele v 60. minuti preko Dobriča.

Ko je že vse kazalo, da bodo Kočevci vendarle uspeli, so domači 12 minut pred koncem srečanja dosegli zmagoviti zadetek.

Kočevje: Šalika, Marčetič, Rajšel, Dobrič, Klarič, Kozic, Kovač, Muren, Kuzma (Abramovič), Zacič (Peterlin), Gyocrek.

Po odigranem 4. kolu vodi Primorje z 8 točkami, Elan je 4. s štirimi točkami, kolikor jih ima tudi Bela krajina na 5. mestu.

V naslednjem kolu igrajo: Kočevje – Stol, Bela krajina – Litija in Tabor Jadrav – Elan.

ISKRA OLIMPIJA – NOVO MESTO 63:65 (18:38)

Poročilo iz Ljubljane je sila kratko. Pravi, da so Novomeščanke premagale zapisničarsko mizo, sodnika in povrhu še ekipo Ljubljancank. Novo mesto: Avguštin 18, Bilobrk 6, Bunc 18, Žura 6, Kure 15, Tomšič 2.

POGUMNI ZMAJARJI

V nedeljo je bilo v Sevnici 2. republiško prvenstvo zmajarjev. Za tekmovalje, ki bi se moralo pričeti že v soboto, se je prijavilo rekordno število zmajarjev – kar 50, iz vseh še stih slovenskih klubov. Neugodno vetrovno vreme je odgnalo le 4 prijavitelje, večina pa je vztrajala. Da bi bilo prvenstvo regularno, so morali izvesti tri serije poletov, organizatorji – krški Krla klub – pa so načrtovali celo 4 serije. V nedeljo ob 10.40 so prvi zmajarji poleteli zares, in sicer iz bližine Tončkovega doma na Lisci proti Kompolju. Me d posamezniki je bil najboljši Peter Soklič (Let, Skofja Loka) s 4186 točkami, drugi Misan Simerl (De lta, Ljubljana) 3971 točk in tretji Tine Kos (Let) 3912 točk. Ekipno je zmagala Delta s 17.684 točkami, drugo so bili zmajarji Leta (15.942) in tretji Posoški aeroklub (14.476). Krčani so bili s 13.478 točkami 4. P. P.

PONOVO ŽENSKI RALLY

V počastitev novomeškega občinskega praznika pripravila AMD Novo mesto avtorally za voznice. Tekmovalje bo v nedeljo, 5. oktobra. Pričetek ob 9. uri pred tovarno zdravil Krka. Nastop bo obsegal spretnostno vožnjo, izpit iz časovne točnosti in izpolnjevanje drugih nalog na 30 km dolgi progi. Vse informacije dobite v pisarni AMD Novo mesto.

NAGLUŠNA KAMERA

foto slišal:
Milan Markelj

JAZ SEM PELA PRAVO PESEM, LE DRUGI JE NISO!

PO SVETU OKOLI

ŠMRC IZ ZAKONA — Zakoni, v katerem eden od zakoncev navdušeno teka, se sedemkrat pogosteje razbijejo kot zakoni za tek manj navdušenih zakoncev. To so ugotovili Američani, pri katerih se je navdušenje za lahkoten tek (jogging) najbolj razširilo, pa tudi pri nas je videti vse več prešerno sopihajočih tekačev. Soproge, pozor! Če možiček rad teka, takoj raziščite, ali ne teka za kakšno brhko tekačico, da ne bo šel zakon po zlu.

KORISTNE SOLZE — Jok z veliko solzami bi pravzaprav moral postati vsakdanje opravilo. Takega mnenja je biokemik W. H. Frey. Trdi, da se človek s solzami znebi toksičnih snovi. Seveda pa niso vse solze enako olajševalne. Tiste, ki privrejo na oči pri rezanju čebule, še zdaleč ne vsebujejo toliko proteinov, kot jih vsebujejo solze, izvirajoče iz žalosti, besa ali razočaranja. Torej: malo žalosti in solzic za boljše počutje!

KOLESARŠKE TEŽAVE — Zdaj vemo že tudi, kaj je vzrok, da kolesarje po daljšem kolesarjenju zagrabi odrevenelost, šibkost in za nameček še izguba sposobnosti koordinacije gibanje rok. Odgovor leži v kolesarjevih dlaneh. Pri vožnji krmilo pritiska na izplet podlahtničnega živca na korenu dlani in prav to povzroči omenjene motnje. Rešitev je preprosta: rokavice in pogosto prepriemanje krmila.

MEŠALEC — Tudi za gospodinje se od časa do časa izumi kakšna nova naprava. Nedolgo tega je neko kalifornijsko podjetje začelo izdelovati električni mešalec za jajca. Novost je v tem, da naprava zmeša rumenjaki in beljak v jajčni lupini. Naprava naj bi prihranila čas, zmanjšala kuo umazane posode, spodbudila pa naj bi tudi kuharsko žilico, saj izumitelji priporočajo, naj se gospodinje lotijo kuhanja zmešanih jajc v lupini.

trčni mešalec za jajca. Novost je v tem, da naprava zmeša rumenjaki in beljak v jajčni lupini. Naprava naj bi prihranila čas, zmanjšala kuo umazane posode, spodbudila pa naj bi tudi kuharsko žilico, saj izumitelji priporočajo, naj se gospodinje lotijo kuhanja zmešanih jajc v lupini.

Steklenice s starim lafitom v Rothschildovi kleti so prave dragocenosti. Na sliki desno je viden oblacak prahu, ki nastane pri trgatvi plesnivega grozdja, iz katerega pridelujejo yquem.

Sonce zapirajo v steklenice

Velika vinska prireditve v Ljubljani se je končala, pričakujemo podražitev vrhunskih in kakovostnih vin iz naših najbolj poznanih goric, grozdje v vinogradih po Dolenjskem in Beli krajini zori in pije moč sonca, da se bo za Martinovo sladki most spremenil v vince, ki vžiga tople plamenčke radosti. Skratka, zdaj je tisti čas, ko se misel in beseda radi sukata okoli vina in trtja. Vsak berač svojo malho hvali in tudi čez domači vinski pridelek ga ni, bi človek sodil, ko poslušava navdušeno hvalo domačih vinogradnikov. Dobro pa je pogledati malo čez domači plot, saj so ponekod v svetu gojenje trte in pridelovanje vina dvignili izredno visoko.

In če vprašamo po najbogatejši vinski pokrajini na svetu, je en sam odgovor — Bordelais. Slavni so tudi Burgundija, Champagne, obrenski vinogradi pa v zadnjem času v svetovni vrh se vzpenjajoči kalifornijski vinogradi in ne čisto na koncu naše vinske gorice na SV Slovenije, vendar gre največja slava in hvala Bordelaisu, pokrajini, ki se razteza v dolinah rek Gironde, Garonne in Dordogne.

V tej pokrajini so doma Gaskonjci, radoživi ljudje, ki slove v literaturi po junakih Cyranoju de Bergeracu, d'Artagnanu in njegovih mušketirjih, slove pa tudi po razboritosti, saj so se od 6. stoletja naprej bojevali s Saraceni, Normani, Franki in nazadnje še s Francozi. Nekaj bojevitosti je v njih že od nekdaj in ni jih srborite naredilo le dobro in obilno vino, ki je kruh Bordelaisa. Krivico bi jim naredili, ko bi jih poznali le po tem, saj se

radi pohvalijo, da je sredi njihovih vinogradov pisal veliki Montaigne svoje slovite Eseeje, navdih za delo pa je sredi zorečih grozdov dobil tudi Montesquieu.

Bordojska vinska pokrajina je velika kot Švica; razdeljena je na več okolšev, srce pokrajine pa je Bordeaux s 600 tisoč prebivalci. V rimskih časih je pokrajina nosila latinsko ime Aquitania (Vodna dežela), kar nikakor ni v skladu s njenim slovesom in navadami, saj če kaj teče po gaskonjskih grih, teče vino, ne voda. Z gojenjem trte so se tamkajšnji prebivalci ukvarjali zelo zgodaj, saj je dežela že v srednjem veku slovela kot največji izvoznik vina na svetu. Z vinom vred je slovela trta biturica, ki ima ime po kletskem plemenu Bituriges vivisci, danes pa ji pravijo cabernet sauvignon. Kdaj so trto prvič zasadili, nihče ne ve, znano je le, da je v 4. stoletju že rasla.

Bordojska rdeča vina so bila in so cenjena po vsem svetu. Nobeno drugo vino ne uživa tako velikega in razprostranjenega ugleda, to pa zato, ker so rdeča bordojska vina „najbližje popolni harmoniji“, kot je zapisal veliki poznavalec vin Andre Simon.

Seveda vsa vina iz bordojske pokrajine ne segajo v svetovni vrh. Kvaliteta sega od namiznih do vrhunskih in slovitih vin z nazivom „premier cru“. Lafite, latour, margaux, mouton-rothschild, haut-brion so vina, ki so dobila laskavi naziv „premier cru“ že leta 1855 na pariški razstavi, ostala vina pa se razvrščajo po lestvici navzdol. Ta razdelitev je še v uporabi.

Območje ne slovi le po rdečih vinih. Južno od Bordeauxa v okolju Sauternes pridelujejo najbolj slavno sladko belo vino na svetu yquem. Vino delajo iz mošta polposušenih grozdov, ki jih ročno, zrno za zrno, obirajo. Veliko vlogo pri tem vinu igra „pourriture noble“, plemenita plesen botrytis cinerea, saj puste grozdje

plesniti in ga sele potem poberejo. Če je jesen deževna, trgajo tudi po enajstkrat, pa se se lahko dogodi, da z letino ni nič in gre vino v svet kot navadno belo vino. Kadar pa je jesen sončna in grozdje sladko, je stvar drugačna. Poznavalci vin si leto lepe jeseni zapomnijo, da lahko čez desetletje naroče zaželeni letnik yquema.

Baje je prvi pridelal yquem daljni prednik sedanjih lastnikov vinogradov, ki dajejo to vino, že leta 1847, ko je zaradi popotovanja po Rusiji zamudil čas običajne trgatve. Grozdje je že grbančilo in na površini jagod plesnelo, ko se je vrnil. Vseeno je velel grozdje potrgati, sprešati, narediti most, vino pa je ob času pretočil v buteljke. Ko je čez 12 let odprl eno od teh buteljk in poskusil vino, se mu je po ustih razlezel okus nebeskega nektarja. Rodilo se je „zlatno vino, v katerem sonce danega poletja še žari“, kot je yquem poetično označil pesnik F. Mauriac. Današnji pridelovalec zasluži s prodajo vina baje denarje, kar niti ni tako čudno, vino, ki ga da ena trta letno za en kozarec, res ne more biti poceni.

Drugo slavno vino, ki je tudi eno najdražjih na svetu, prihaja iz vinogradov okolja Lafite. Vinograde ima v lasti Rothschild. Vina iz njegove kleti dosegajo na javnih dražbah vrhove cene. Lani so v Chicagu prodali buteljko Chateau Lafite 1806 (letnik trgatve) za 756.000 dolarjev. Trenutno je v kleti 8.000 buteljk Lafite, lepo razdeljenega po letnikih, trgatve od 1797 naprej. Gotovo je klet prava zakladnica, v njej pa v nasprotju z drugimi leta v leto pridobiva vrhunost. Steklenicam lafite le vsakih 30 let zamenjajo zamaške, cena pa jim raste, raste v tiste visine, kamor se običajni smrtniki ljubitelji „najčistejše naravnane pijače“ niti ozreti ne upa.

6

Janez Tršič

VRTILN

Jaz pa se nisem hotel zdati. Micko lahko srečal, pa nisem. Trebelno. Dekli je dala ljubeča lepši in bolj dišeč od prvega. Glasom in s solznimi očmi, odgovorila mrzlo: „Ne vem, morda razvpili ljudje za babjeka.“

Jaz je nisem najel, da ji to kajti brzokone je vedela, da doli Micki. Puncu je jelo skrbeli. Doli mlinarja, če je že zmla, kar je teden. Stori je to za izgovor. Stopila je k nam v vežo, češ da se bilo nikogar doma razen mene. pomaken.

Micka se zajoka na vas. Matiček? Jaz sem se nate zmešala vsakega drugega, ti pa si začel okužena. Vem, kaj te je zmešalo. Ali ni prav, da se jezis, ker ti nisem dobro veš, da nam gospodje pravi, uči tudi pamet, da jih poštna delo uči tudi pamet, ni nikamor kazalo; gospe trije leti ni nikamor kazalo; gospe neki bi me bil mogel vzeti? Bran tebe. Če si slišal o meni le najmanj da me zapustiš. Izbršil me za vežo nič zakrivila, ker sem čakala tebe ponudbe naših fantov, te pa lepo prositi, da me nikar ne zamejajo ljubiti, ker se ljubiva lahko brez svetom. Rekla sem ti bila na svetom. Rekla sem ti bila na svetom, verjemi, da mi je bilo precej žal, obnašanja proti tebi, kam da se ti jemal v misel tiste prisrčnosti, ki nisi pogovarjala kakor s nabo. Č

DOLENJSKI LIST pred 20 leti

Prerasli delavske svete

SLABA ORGANIZACIJA dela hromi proizvodnjo v mnogih kolektivih. Delavski sveti se morajo tega vprašanja resneje lotiti in zahtevati od operativnih organov v podjetju več skrbi na tem področju. Strokovni kolegiji so se marsikje izrodili v birokratski organ, ki razpravlja, pretresa, sprejema sklepe in jih daje v formalno potrđitev delavskim svetom. Skratka, ponekod je čutiti težnjo, da bi strokovni kolegiji prešli delavske svete. Tak način „upravljanja“ moramo v kalit zatirati; delavski sveti naj strokovnim kolegijem določajo konkretne naloge, te pa naj rešujejo strokovnjaki.

NA NOVOMEŠKEM GLAVNEM trgu bodo prej ali slej obnovljeni lokali. Skoraj vsi so že zastareli. Pri prodajalni Avtodeli je obnovo vodila misel približati trgovino kupcu že na zunaj. Izložbo v starem pomenu so opustili, pač pa deluje cela trgovina kot izložba z velikimi svetlimi površinami.

NEKOLIKO VEČ skrbi bi morali posvečati splošni higieni in preventivi tudi občinski ljudski odbori. Vsako gledanje skozi prste komurkoli, ki ima opravka z živili, ima lahko hude posledice. Res da to leto v našem okraju nismo imeli primerov epidemij, toda to je zasluga čuvarjev higiene in naših predpisov, ki ščitijo potrošnika. Na splošno je v okraju premalo sanitarnih inšpektorjev.

PO OSVOBODITVI JE potreba po vodi na Mirni naraščala vzporedno z razvojem vasi, v kateri se je naglo razvijala industrija, z njo vred pa je rastle število prebivalstva. Dobiti zdravo pitno vodo je bilo tem bolj nujno, ker večina prebivalcev Mirne črpa vodo iz dveh vaških studencev, ki sta oba pod nivojem ceste; zaradi česar je voda v obeh stalno okužena z bakterijami, kar so že večkrat ugotovile strokovne preiskave. Razen tega pa tudi voda v privatnih vodnjakih ni povsem zdrava.

ZAMENJAM VEČ dobro ohranjene moške, ženske in otroške obleke za jabolka in krompir.

(Iz DOLENJSKEGA LISTA 15. septembra 1960)

Kaj so pred 80 leti pisale Dolenjske Novice.

Modrost štajerskega berača

(Približuje) se trgatve. Po Dolenjskem letos v obče ne bodo posebno vesela. V dostih krajih pozeble so trte po zimski in na spomlad. V dostih krajih potolka je toča, v dostih pa — človeška neumnost. Poslednja povsod tam, kjer so vinogradniki „štajerskemu beraču“ več vere in zaupanja naklonili, kakor pa učenim ljudem in že večletni izkušnji. Glas gre namreč po deželi, da je nek štajerski berač zelo po celem Dolenjskem zatrosil modro novico, da škropiljenje trt proti peronospori, trtno plesnobo povzročuje. In koliko je po Dolenjskem ta bedakarja vernih poslušalcev in posnemovalcev našla? Koliko je vinogradov, kateri niso bili letos ali kar nič ali le enkrat škropljeni? Take vinograde zdaj ogledovati, in ni jih malo, je pač žalostno. Kako škodo je povzročila „modrost“ tega „štajerskega berača“.

(Letošnje) žito je sploh zelo smetno in plevelno. Zaradi tega bo treba letošnjo pšenico in rž skrbno očistiti, predno je sejemo. Potrebni stroji za čiščenje se že dobe sem ter tja po deželi.

(V Sarajevu) nastali so precejšnji nemiri, ktere pa je vojaška moč hitro potlačila. Ondotni mohamedanci hoteli so v predvečer sultanovega jubileja razsvetliti svoje hiše, ter za to vladno dovoljenje že dobili, a policija je to kasneje zopet preklcala ter sama trgala lampijone in ugaševala luči. To je mohamedansko ljudstvo razburilo. Množica je naskočila policaje ter stražmeštra na pol ubila; ostali policaji so morali bežati.

(Oglas) Častite dame! Dovoljujem si naujudneje naznaniti, da sem svojo izbiro v konfekciji za dome letos izdatno povečal, in da so jesenske novosti v veliki izbiri že v zalogi, kakor: dežni plašči, jopice in pelerine v raznih bojah in velikostih. Konfekcijsko blago imam v prvem nadstropju in sem z veseljem pripravljen isto razkazati, brez da je kdo primoran kupiti. Jos. Medved.

(Iz DOLENJSKIH NOVIC 15. septembra 1900)

Z vetrom naprej

Spet pri jadrnicah

Jadnice so prehitro odpisali. Danes je to vse bolj jasno, še posebno ker človeštvo drugače premišlja o energetskih vprašanjih.

Fosilnih goriv ni za večne čase, medtem ko vetrovi so in še bodo pihljali nad širnimi morskimi prostranstvi. Naši predniki so njihovo moč izkoriščali, ker drugačnih pogonskih moči niso poznali, mi jih bomo morali uporabljati, ker moramo ravnati varčneje. Japonci, Američani in Nemci načrtujejo gradnjo novih tornih jadrnic, ki naj bi v bližnji bodočnosti prevzele večino nepokvarljivega tovara.

Jadnice bodočnosti bodo imele več vrtijevih jambrov, s katerimi bodo lahko lovile najmanjše sapice, za brezvetrje pa bodo imele vgrajene tudi običajne dieselske motorje. V primerjavi s sedanjimi tornimi ladjami naj bi jadrnice prihranile 90 odst. goriva na običajnih prekomorskih poteh. Potovalna

hitrost 12 vozlov tudi ni tako majhna.

Zaenkrat plujejo le modeli v poskusnih bazenih, a predolgo najbrž ne bomo čakali, da prave tovorne jadrnice zaorjejo brazde v svetovna morja.

Risba šestjamborne jadrnice z vrtljivimi jadrni — tovornjača bodočnosti.

HRANA MOČNEJŠA OD ATOMSKE BOMBE

Kmečki praznik, kakor ga je pripravil eno preteklih nedelj krški Agrokombinat, je privabil kar precejšnje število ljudi. Med kmeti, ki so pripeljali na ocenjevanje svoje najboljše mlekariče pa bika, ovce in prašiče, so se pomešali tudi mnogi, ki poznajo kmetijstvo le od daleč. Poleg razstave živine je Mercator — Agrokombinat iz Krškega pripravil še razstavo izvornih kmečkih jedi, popoldne pa še povorko s prikazom del in opravil, ki z našega podeželja že izginjajo. In treba bi bilo videti, kako so uživali oboji: kmetje, ki so v nekakšnem karnevalskem stilu prikazovali starodavne načine dela, in tudi gledalci, ki so se na ta način spet neposredno srečali s kmeti.

Gledalci so verjetno uživali predvsem zato, ker so se srečali s podobo kmetovanja, ki sicer živi v literaturi, v našem pomnjenju in površnem vedenju a z resničnim kmetovanjem nima zveze. V vseh teh virih kmetovanje živi kot težko ubadanje z zemljo, a je v kmetovem življenju v manjšini. Po teh predstavah naj bi v kmetovem vsakdanjku prevladovali nekakšni folklorni običaji, polni smeha in veselja, medtem ko naj bi bilo težko delo samo nekaj vmesnega. Kmetu greni življenje poleg davkarjev (tudi ti so nekakšni folklorni privesek kmetov), samo še vreme.

Pa vendar, sodobno kmetovanje ni več idilično, tudi davkarji ne nastopajo več v njem kot najbolj črni. Kmete tarejo danes vse težji problemi, kot so vedno višje cene goriv, rezervnih delov za stroje, semen, gnojil in zaščitnih sredstev. Kmetovanje je namreč postalo tehnološko zapleten proces, za katerega obvladovanje je treba biti podkovan v celi vrsti stvari, ne nazadnje pa je treba obvladati tudi trgovanje, nakupovanje, poslovanje z bankami, zadrugami, trgovinami. Zato je kmečki praznik tudi kmetom pomenil pozabo vsakdanjih težav.

Kmetijstvo je strateška panoga vsakega gospodarstva, saj hrana po moči prekaša atomsko bombo, je sporočil eden izmed govornikov s tribune. Zato je v ozadju te prireditve tudi težnja, da bi med ljudmi vzbudili zanimanje za kmete, da bi kar najširši krog ljudi seznanili s tem, kaj je kmetovanje.

Največ zanimanja so pritegnili prikazi kmečkih del in opravil. Mnogi radovedneži so morda prvič v življenju videli, kako se mlati zito s cepci, kako se tare in prede lan, kako se pripravljajo koli za vinograd, kako so včasih pekli kruh, prali perilo, kuhali žganje. Vse te dejavnosti in še katera so bile namreč prikazane v sprevodu. Na čelu povorke pa se je v zapravljičku, ki so ga vlekli iskri žrebci, peljal Henček s svojimi fanti, ki so dali povorki pravi ton.

Veliko zanimanje so pritegnile tudi domača jedila, ki jih je pripravil aktiv kmečkih žena.

Tam je v resnici bilo kaj videti, vse od velikih hlebov kruha do različnih juh in obilice peciva, med katerim je bilo videti tudi kaj takega, kar verjetno ni čisto originalna starodavna kmečka jed.

Čprav sta bili povorka in razstava hrane najbolj mikavni za radovedneže, pa se je največ ljudi trlo dopoldne na živopisano okrašenem prostoru pred Agrokombinatovim servisom za kmetijske stroje, ko je bila tam razstava živine.

Vse živali so namreč predstavili tudi v posebnem „manekenskem“ krogu, kjer so zmagovalke in zmagovalci dobili zvonce v znak priznanja za mlečnost, izgled in podobne lastnosti. Koliko dela je z živino, je pri tem lahko spoznal tudi predsednik Zadrugne zveze Slovenije Andrej Petelin, ki je moral eni izmed nagrajenih krav pripeti nagradni zvonec. To mu je uspelo, čeprav se je nagrajena krava precej upirala. Morda si je zraven lahko mislil, kako te krave nagajajo šele doma, če se že na paradi tako grodo vedejo.

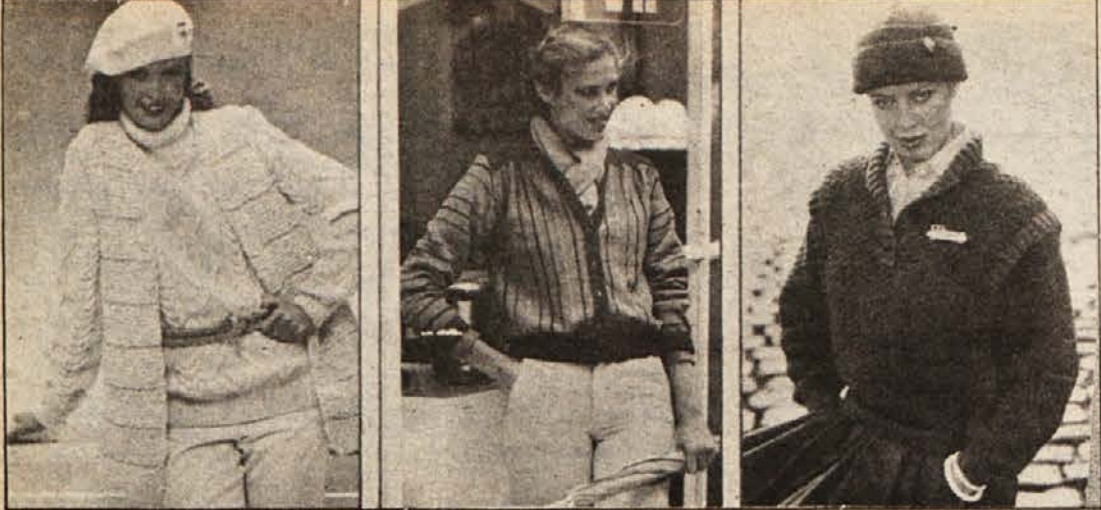
Ko je Andrej Petelin govoril o takih in podobnih prireditvah, je med drugim dejal, da so kmetom vsekakor potrebne. Na neki način namreč kažejo, kaj vse so kmetje naredili (in tega ni tako malo), hkrati pa take predstavitve pomenijo tudi spodbudo za naprej, hvale tekmovalnega duha med kmeti. Prav tega duha pa bodo kmetje še potrebovali, saj stoje pred njimi vedno večje in zahtevnejše naloge. Tudi Dolenjska, ki doslej ni kdove kako napredovala v kmetijstvu, čeprav je bilo to od nekdaj njena domena, je prav na tej prireditvi pokazala velik napredek.

„Napredek je vsekakor več kot očiten“, pravi Ivan Kozole, direktor tozda Kooperacija iz Agrokombinata. „Medtem ko je bilo na zadnji razstavi na območju Agrokombinata — razstava je bila leta 1970 — skoraj polovica govedi brez porekila in s slabo mlečnostjo, je danes položaj precej drugačen. Povečalo se je število krav, povečal se je odkup mleka in goved. Čeprav je bilo doslej v prednostnem položaju sadjarstvo in vinogradništvo, pa imamo tudi na področju govedoreje in odkupa mleka velike načrte. V naslednjem srednjeročnem obdobju naj bi na leto odkupili 7 milijonov litrov mleka, zredili naj bi 3.500 telet, 2.500 govedi do 500 kilogramov, poldrugi tisoč ovc, 400 konj in 20.000 prašičev letno.“

Kmečki praznik je minil, žal pa so na njem sodelovali samo Agrokombinatovi kooperanti. Ker Dolenjsko skupaj s Posavjem čakajo velike naloge v kmetijstvu, ne bi bilo napak, če bi imeli tako prireditve za vse naše področje. Tako med kmeti, kot med obiskovalci se je pokazalo, da bi take prireditve naletele na dober odmev.

Seveda tu ne gre samo za folklorni nastop kmetovalcev, ki bi bil samemu sebi namen, gre tudi za to, da se z vse pomembnejšo gospodarsko panogo, kot je kmetijstvo, seznanijo čim več ljudi. Morda bodo potem znali bolj ceniti včasih tudi trd zrezek ali pa bodo zmetali manj kruha v smeti. In če bo kmečki praznik dosegel vsaj delček tega, je več kot izpolnil svoje poslanstvo.

J. SIMČIČ

ob prehodu pletenine

Prve jesenske dneve in tja do konca oktobra vam vrhinja oblačila lahko nadomeščajo pletenine. Morda se boste letos ob splošnem varčevanju bolj navdušile zanje, sploh pa,

ko zagledate nove cene plaščev.

Vrh vsega so pletene jope raznih dolžin in modelov tudi praktične in udobne. Tako h krilom, kot k hlačam.

tintnica ni za pijance

Za tintnico je vezana zanimiva posebnost. To je namreč ena tistih redkih gob, pri katerih ne smemo uživati alkoholnih pijač ne pred jedjo ne med njo in tudi po jedi ne. Nekateri pravijo celo, da je to goba za abstinence, vendar zaradi te svoje značilnosti med gobarji ni prav nič manj priljubljena, še posebej zaradi prijetnega okusa, ki ima duh po začimbah. Med pripravo tintnic se torej odrecimo česna, peteršilja ali popra.

V vseh gobarskih priručnikih ih piše, da je tintnice moč najti od aprila do novembra. V današnjem zapisu bomo spoznali čopasto tintnico, ki jo je moč najti ob gnojnih travnikih, gozdnih jarkih, okrog smetišč, gnojišč in starih pogorišč, pravo tintnico, ki najraje raste po gozdnih ravninah, zlasti okoli drevja in na humusnih tleh, ter sludnato tintnico, ki ima najraje zemljo okoli jablan ali sliv, najti pa jo je še po štorih, pod orehi, po vrtovih in še kje. Medtem ko za čopasto tintnico velja, da ima rožnat kosmičast klobuk, na katerem so posute belkaste luske, je klobuk prave tintnice zeleno do sivo rjav, sludnate pa rumenkasto rjave barve. Pri vseh je klobuk jajčast in pozneje zvonast, kocen pa bel in cevast. Za pravo in čopasto tintnico je značilno, da imata pri klobuku na kocenu obroček.

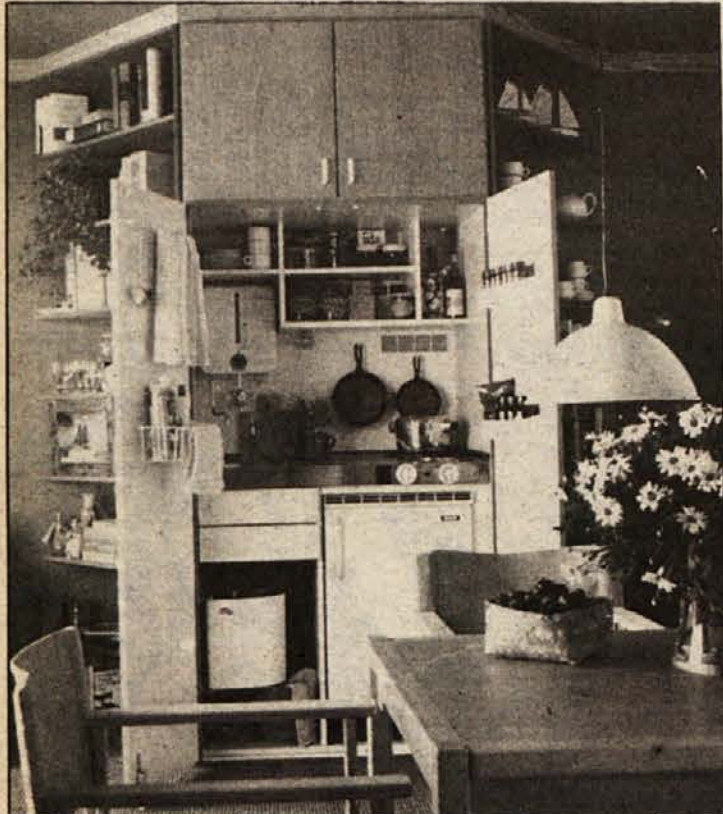
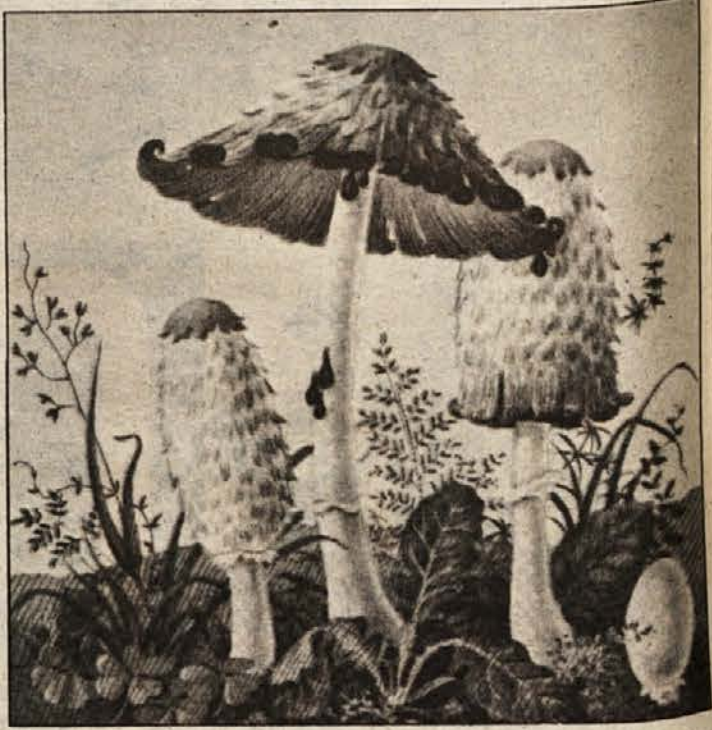
Meso tintnic je mehko in krhko, goba pa je uporabna samo

mlada. Pripraviti jo je treba hitro in še zvežo, saj meso sicer hitro propade. Jemo le klobuk, pripravimo pa ga lahko pečenega, cvrtega, v juhah ali omakah, medtem ko za sušenje ali konzerviranje tintnice niso. Kot smo omenili že v uvodu, so pri jedi možne hude prebavne motnje, če se takrat ne odrečemo alkoholu. Tintnice je možno zamenjati le med seboj, vendar so vse užitne. Pri pripravi čopaste tintnice je priporočljivo celo gobo prekuhati in politi z mrzlo vodo.

GOBE NA KRuhu

Verjetno se je takšne priprave gob doslej le malokdo lotil, ker pač prevladuje zmotno mišljenje, da gob ne smemo uživati mrzlih. Nasprotno pripravljene gobe lahko brez škode več dni čakajo v hladilniku.

Za gobe na kruhu je potrebno najprej drobno narezane gobe na hitro spraziti, da spustijo vlogo, in jih potem ohladiti. Gobe nato po okusu popramo, solimo, dodamo kanček paradižnikove mezge in rdeče zmlete paprike ter nato vse skupaj pomešamo z majonezo. Tako pripravljene gobe so odlične premaz za popečen črn kruh, toast, pa tudi na svežem kruhu bodo zelo teknile.

mini kuhinja

Tesna stanovanja so danes za mnoge problem. Tudi v enem samem prostoru pa je možno urediti dnevno sobo, spalnico in kuhinjo hkrati. Iz smotrno kupljenih sestavljivih elementov lahko naredite tako omaro, kot je na sliki.

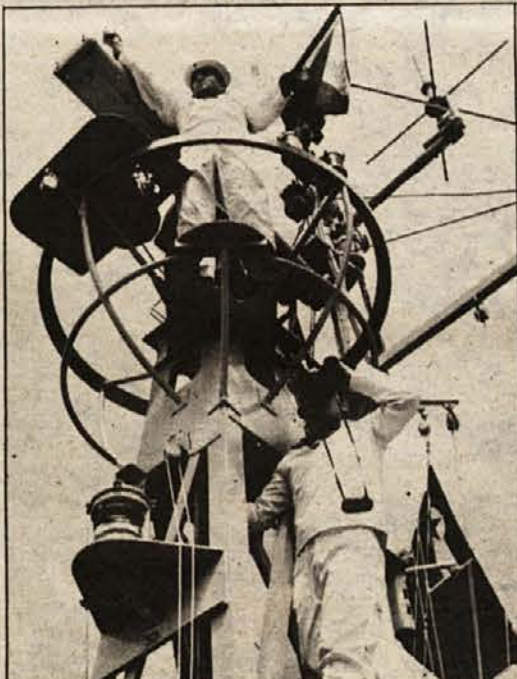

VOJAŠKI KOTIČEK

Naše ladjedelnice že vrsto let oskrbujejo našo vojno mornarico z različnimi plovnimi enotami, ki so grajene in pripravljene posebej za naš način boja na morju in za obrambo našega morja in obal. V prvih povojnih letih smo začeli izdelovati najmanjše in bolj za postranske naloge namenjene ladje in plovne enote. S krepitvijo našega ladjedelništva in z razvojem domače tehnologije pa smo začeli graditi tudi podmornice, ki jih strokovnjaki uvrščajo med najboljše tovrstne izdelke na svetu. Vedeti je seveda treba, da podmornice lahko izdeluje le tisto ladjedelništvo, ki obvladuje najzahtevnejšo tehnologijo.

V oborožitvi naše vojne mornarice so tudi majhne, vendar zelo sposobne in učinkovite bojne ladje. Večkrat lahko slišimo, da so takšne ladje premajhne ter da bi za obrambo našega morja potrebovali letalonosilke, križarke itd.

Takega ladjevja pa ne potrebujemo iz preproste razloga, ker je naše morje prepolno otokov, otočkov in zalivov, ki vsak zase predstavlja močno oporo in oviro za sovražnika — na otočkih pa so enote teritorialne obrambe in druge enote oboroženih sil.

Sodobni torpedni čolni, raketni čolni in raketne topnjače so po eni strani zelo hitri, po drugi pa tudi močno oboroženi. Tako se za obrambo, ki bo v morebitni vojni tudi na morju, predvsem ofenzivna, pripravljamo na ta način, da bomo sovražniku zadajali udarec za udarcem. Pojavili se bomo med otočjem, udarili po sovražniku in ga onesposobili ter se potem hitro umaknili. Gre za posebno taktiko takega ladjevja, ki bi bilo na našem morju kos tudi najtežjemu vojnemu ladjevju. Skratka, mi ne potrebujemo letalonosilk, naše letalo lahko z zalogo goriva v nekaj več kot 10 minutah preleti vso državo, od enega konca do drugega.

Ne potrebujemo velikih ladij, ki so drage za vzdrževanje in z vojaškega stališča gledano tudi velika tarča za nasprotnika. Majhne toda sodobno oborožene ladje, ladje z raketami morje — morje, morje — zrak in podobnimi, ki dosežejo tudi dvakratno hitrost križark in drugih velikih ladij, so učinkovitejše, cenejše.

Eden od najnovejših velikih uspehov naše vojne mornarice je prav gotovo raketna topnjača, oborožena in opremljena z najsodobnejšimi avtomatskimi in elektronskimi napravami in raketami morje — morje.

Te hitre in zares najsodobnejše ladje, ki so posebej pripravljene za Jadransko morje in njegove meteorološke in druge razmere, nosijo imena narodnih herojev: Rade Končarja, Ramiža Sadika in drugih, mornarje in starešine na njih pa še posebej odlikuje visoka moralno-politična zavest in seveda izvežbanost.

Med značilnostmi raketne topnjače, ki je poleg raketnih čolnov in nekaterih drugih plovnih enot ob pomoči protipodmorniških helikopterjev glavna opora v obrambi Jadrana, naj omenimo, da je izredno hitra in skoraj povsem avtomatizirana. Tako na primer posebne elektronske naprave same izberejo največji cilj, določajo elemente za streljanje in po potrebi celo odpirajo ogenj. Ko raketa švigne proti cilju, je skoraj nemogoče, da ne bi zadela cilja.

Tudi našo obalo, zaledje hitrih topnjač, raketnih čolnov, sodobnih minolovcev in drugega ladjevja, smo prilagodili našim potrebam. Tako nudijo otoki in na različnih krajih zgrajena podzemeljska zaklonišča varnost ljudem pred nasprotnikovimi napadi in možnost, da se hitro odpravijo na nalogo, udarijo po sovražniku in se spet vrnejo v varno bazo. Naše morje je trd oreh za vsakega sovražnika, ali kot je nekdo povedal bolj pesniško: „Na našem morju plava jež.“

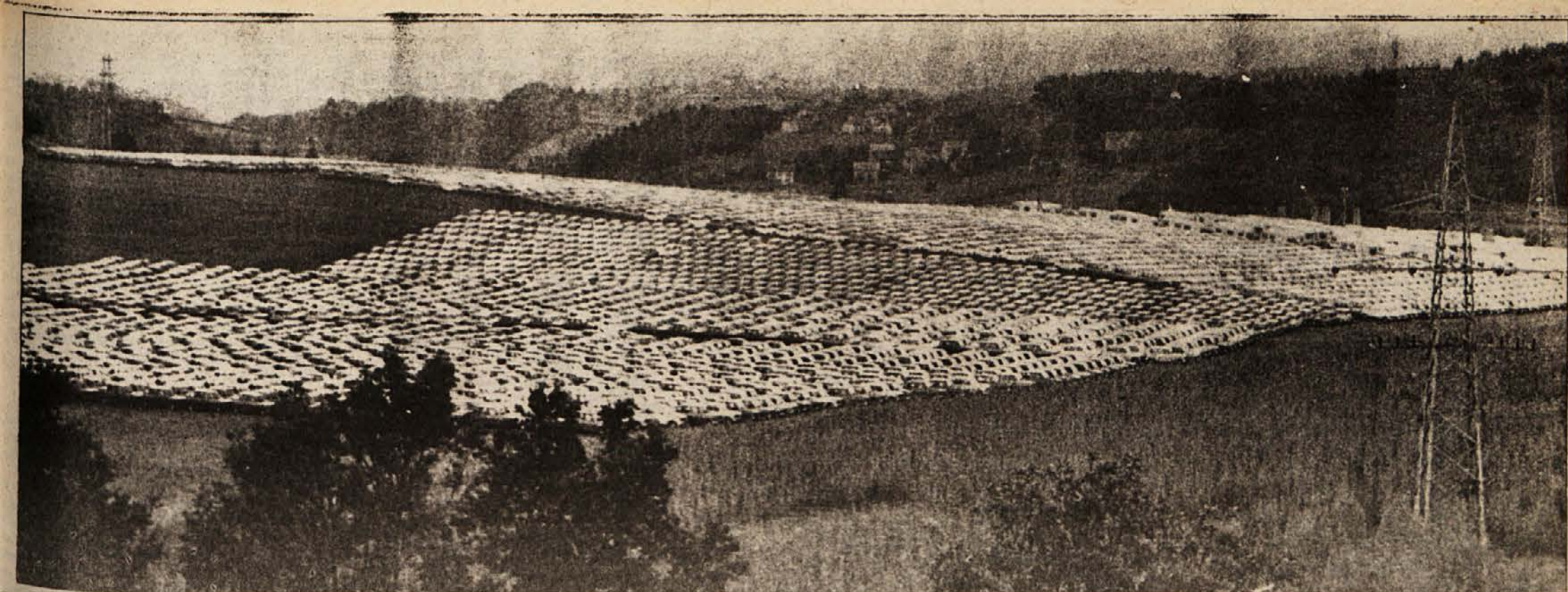
NA MORJU JEŽ

Domača proizvodnja vojaške opreme in oborožitve je eden najpomembnejših dejavnikov in pogojev varnosti in obrambe vsake države. Tega se vsekakor zavedamo tudi pri nas, zato krepitvi lastne vojaške industrije in usposabljanju strokovnega kadra posvečamo posebno skrb. Veliko je razlogov, da tudi v oborožitveni industriji ostanemo neodvisni, da se ne vezemo niti za eno ali drugo stran. Povrhu prihranimo s tem družbi dragocene devize, kajti vojaška oprema je iz dneva v dan dražja in na svetovnem trgu vedno bolj iskana. Resnično pa je tudi dejstvo, da marsikaj hitro zastara in je pozneje težko ohraniti v dobri pripravljenosti sredstva, ki jih ne proizvajajo več.

Tudi domača proizvodnja je izredno draga. Toda razmere v svetu so danes take, da moramo vendarle nenehno in sistemsko krepiti materialne temelje naše vojaške industrije, razvijati lastno tehnologijo, znanstveni in strokovni kader itd.

Prizadevanja in dosežki domače vojaške industrije, ki nikakor niso majhni, so zato toliko dragocenejši. Prav na področju gradnje lastnega ladjevja pa smo prodrli najdlje.

RES LAHKO VELIKO GREŠI, KDOR VELIKO DELA?

Naglo rast največje delovne organizacije na Dolenjskem, novomeške Industrije motornih vozil, spremljajo poleg objektivnih težav tudi nekateri postopki, iz katerih je mogoče sklepati, da IMV ni dosti mar ne dobrih poslovnih običajev ne zakonitosti.

Za uvod nevsakdanji podatek, da ga ni področja v delu Uprave inšpekcijskih služb Novo mesto, kjer ne bi zoper IMV vodili postopka ali pa že izdali odločbo. Tako IMV polni arhive pa že izdali odločbe. Tako IMV polni arhive pa že izdali odločbe. Tako IMV polni arhive pa že izdali odločbe.

zagotavlja šestmesečni dobavni rok, še do danes vozil niso dobili kupci, ki so vozila vplačali celo 15. junija lanskega leta. Kljub temu da so bili dobavni roki tudi pred tem zastojem dolgi 8 do 9 mesecev, je IMV v kupoprodajnih pogodbah kupcem še naprej jamčila šestmesečni dobavni rok. Po poteku tega roka prodajna služba IMV kupcev ni obveščala, da so rok dobave podaljšali, tako da so številni naročniki po brezuspešnih telefonskih posredovanjih prihajali v novomeško poslovalnico, kjer pa so jih za nameček še neprijazno odslovili.

Ob takšnih ugotovitvah novomeških tržnih inšpektorjev je treba pojasniti občanom, da se zmotno obračajo na inšpektorje, ko uveljavljajo pravice iz kupoprodajnih pogodb, kajti za to je pristojno civilno sodišče, pri katerem je za zaščito pravic potrebno sprožiti civilnopravni postopek.

Čprav so tržni inšpektorji kupce na to redno opozarjali, so bili doslej obveščeni zgolj o dveh primerih, ko so občani pravice iz kupoprodajne pogodbe iskali s postopkom na sodišču.

ZA VEČ DENARJA MANJ GLASBE

Ugotovljeno je bilo, da dolguje IMV kupcem še več sto neizročenih prikolic različnih tipov, zaradi česar se je IMV obvezala, da bo začasno omejila izvozne količine in pospešeno delala modele za domače kupce. Pri tem pa imajo kupci veliko pripomb predvsem glede cene prikolic in njihove slabše opremljenosti.

Upravičeno je vprašanje, kako je lahko IMV podražila prikolice modela „80“ za okoli 20.000 din, pri tem pa iz njih odstranila hladilnik, peč in še kaj. Pri tržnih inšpektorjih smo dobili naslednje pojasnilo:

„IMV je predlog o odobritvi novih cen skupaj s potrebno tehnično dokumentacijo poslala Splošnemu združenju za predelavo kovin pri Zvezni gospodarski zbornici. Ti so se na sestanku 10. junija letos s predlogom strinjali, končno besedo pri vsem tem pa naj bi imel Zvezni zavod za cene. Ta v roku tridesetih dni IMV ni poslal nikakršnega odgovora, zato je prodajna služba IMV pričela s prodajo po predloženem evidentiranem ceniku.“

Molk Zveznega zavoda za cene je po povsem zakoniti poti pomenil IMV odobritev za zvišanje cen prikolicam, čeprav so te ostale slabše opremljene. Pritožbe kupcev so bile bob ob steno.

Spornih pa ni zgolj tistih več sto na pašnikih in travnikih (ne) dokončanih vozil in prikolic, pač pa tudi zelena površina. Tudi tu so v IMV ukrepali na svojo pest. Po besedah kmetijskega inšpektorja je zadeva takšna:

odobrenega zazidalnega načrta dovolj površin, na katere bi lahko preselila vozila, ki sedaj parkirana krasijo obronke Gorjancev.

Seznam izdanih odločb, ki zadevajo omenjeno parkirišče, pa je dopolnila še ena, ki so jo izdali urbanistični inšpektorji. IMV je namreč zemljo (o njenem lastništvu ali najemu nimajo nobenih veljavnih papirjev) kratko malo ogradila z obrazložitvijo, da je to potrebno, ker imajo tam neko skladišče. Urbanistični inšpektorji so zato izdali odločbo, ki zahteva odstranitev te ograje. V potrdilo samovoljnosti IMV ograja še vedno stoji, enako tudi avtomobili. Je nesmiselno razmišljati o nasilni odstranitvi ograje, še bolj pa o nasilni odstranitvi avtomobilov z zelenih površin?

NENEHNI TELEFONSKI KLICI INŠPEKTORJEM

Za dajanje takšne ocene je pristojen republiški tržni inšpektor, medtem ko je v pristojnosti občinskih organov kontrola blagovnega prometa, kršitev vrstnega reda pri dobavi, (neplačane obresti) ipd. Kontrola proizvodnje je torej stvar republiškega tržnega inšpektorja. Na vprašanje verodostojnosti trditve iz IMV, da gre zastoje v prodaji pripisati le pomanjkanju ustreznih uvoznih delov, smo dobili od republiškega tržnega inšpektorja Jaka Kreka tale odgovor:

„Znano je, da gre za zastoje v prodaji vozil IMV, vendar je dobava v manjših količinah pred dnevi vendarle stekla. Govoriti karkoli o namerem zadrževanju izdelanih vozil zaradi izsiljevanja višjih cen, je trditev brez dokazov. Pri vsem tem gre bolj za vprašanje, ali so se v IMV dovolj potrudili, da pridobe dele, ki so potrebni za izdelavo vozil, ki stoje na travnikih. Preverjanje tega pa je že izven moči argumentiranega dokazovanja, pri čemer smo inšpektorji brez moči.“

Vsakodnevni so pozivi, bodisi telefonski ali pismeni, novomeškimi tržnimi inšpektorjem. Vsi, ki mislijo, da ti ob samovoljnosti IMV sedijo križem rok, se hudo motijo.

PRESKAKOVANJE VRSTNIH REDOV

Tržni inšpektorji so pred časom opravili tudi pregled prodaje uvoženih vozil R-14 in R-18. Ugotovili so, da za ta vozila IMV kupcem ni priznavala predpisanih obresti od vplačanih kupnin, prav tako pa je prišlo do kršitve vrstnega reda dobave avtomobilov glede na prispela vplačila. Zaradi ugotovljenih nepravilnosti je bila podana ovadba za storjen gospodarski postopek temeljnemu javnemu tožilcu in podan predlog sodniku za prekrške zaradi kršitve vrstnega reda dobave.

Inšpektorji so svoje delo opravili, zanimivo pa je, da na podane predloge zoper kršitelje novomeški sodnik za prekrške ne ukrepa. Mar takšni primeri zaradi svoje aktualnosti nimajo prednosti pred, recimo, pouličnim razgrajanjem ali popivanjajem? Novomeška sodnica za prekrške Sabina Jazbec namreč pravi tako:

„Postopek zoper kršitelje vrstnega reda pri dobavi štirinajstic in osemnajstic je v teku in še ni končan, zato tudi odgovora, oziroma sankcij z naše strani še ni. Prioriteta? Po zakonu, ki opredeljuje naše delo, imamo letno kar 2.800 zadev, katerim bi pri obravnavi morali dati prednost...“ Toliko o tem.

Področje zase pa je prodaja turističnih prikolic IMV. Inšpekcijski pregled je bil opravljen v letošnjem juliju v sodelovanju z republiškim tržnim inšpektorjem. Ne tako obrobna ugotovitev in spoznanje obeh je, da je kar 90-odstotkov proizvodnje prikolic namenjene za izvoz, le 10 pa za prodajo na domačem trgu.

PARKIRIŠČA NA PLODNIH NJIVAH

„IMV je pred časom sklenila pogodbo s Kmetijskim šolskim centrom Grm za najem 1,5 hektarja površin. Ne samo da je bila pogodba sestavljena brez soglasja zemljiško-kmetijske skupnosti, pač pa si je IMV namesto dogovorjenih 1,5 ha zemlje prisvojila kar blizu 6 hektarjev. Zaradi pomanjkjive pogodbe smo izdali odločbo, da se pogodba odpravi, s čimer se seveda v IMV niso sprijaznili. Pritožili so se v Ljubljano, kjer pa so njihovo vlogo zavrnil. Naša odločba je torej pravnomočna, vendar kot da to nič ne pomeni, saj IMV še naprej parkira vozila na površinah, ki še zdaleč niso njena last. Prav tako smo morali podati predlog tudi za zemljiški prekršek, saj v IMV niso napravili niti tega, da bi spremenili namembnost zemljišča. Konec koncev stoje avtomobili na kmetijski površini.“ Imajo štirinajstice in osemnajstice s kmetijstvom kaj skupnega?

Temu na rob smo dolžni dati še kratko pojasnilo, da ima IMV v okviru svojega že

PREOBREMENJENO ELEKTRIČNO OMREŽJE

Ta zapis sega še na eno področje, ki lahko usodno vpliva rie le na razvoj IMV, pač pa tudi Novega mesta oziroma električnega omrežja. Elektroenergetski inšpektorji ugotavljajo v IMV vrsto nepravilnosti, največja je, da avtomobilski orjak sčasoma preobremenuje električno omrežje. Po izjavi elektroenergetskega inšpektorja bo imela IMV pri razvojnih ambicijah še resne težave z dobavo elektroenergije. Že danes je moč zapisati, da je stanje na tem področju kritično, saj je (strokovnjaki naj oprostite poenostavitvi) obremenjenost električnega omrežja takšna, da lahko vsakršna nova dodatna obremenitev električnega kraka, ki napaja IMV, povzroči ogromno škodo in seveda tudi posledice. Konec koncev taisti električni krak med drugim napaja tudi novomeško bolnišnico.

IMV NE DOHITEVA SAMO SEBE?

Že na začetku smo omenili, da je področij dela, kjer so novomeški inšpektorji morali posredovati v IMV, še nekaj. Spomnimo se tudi primera stanovančev v Gubčevi ulici, ki so se nenadoma znašli kar na tovarniškem dvorišču, in še česa.

Po napisanem je na dlani, da IMV ne dohiteva sama sebe. Veliki proizvodni načrti, povezani s prenekatéro investicijo, postajajo nenadoma preveč utesnjeni, za njihovo uresničitev Novo mesto ne ponuja dovolj možnosti. Če smo pred leti z zadovoljstvom spremljali, kako IMV pogumno koraka vzporedno z razvojem Novega mesta, moramo danes zapisati, da njegovi ljudje niso več kos ambicijam avtomobilskega velikanu. Dovoljujejo si ravnanje, ki bi si ga ne smeli. Ne zgolj zato, ker je nezakonito.

BOJAN BUDJA

POZRTE OBLJUBE

Tržna inšpekcija je ob številnih pritožbah kupcev ugotovila velik zastoj v prodaji „katrc“, „štirinajstic“, „osemnaestic“ in turističnih prikolic. Čprav IMV v kupoprodajnih pogodbah

ŽIVLJENJE IN SMRT PRED TISOČLETJEMA IN POL

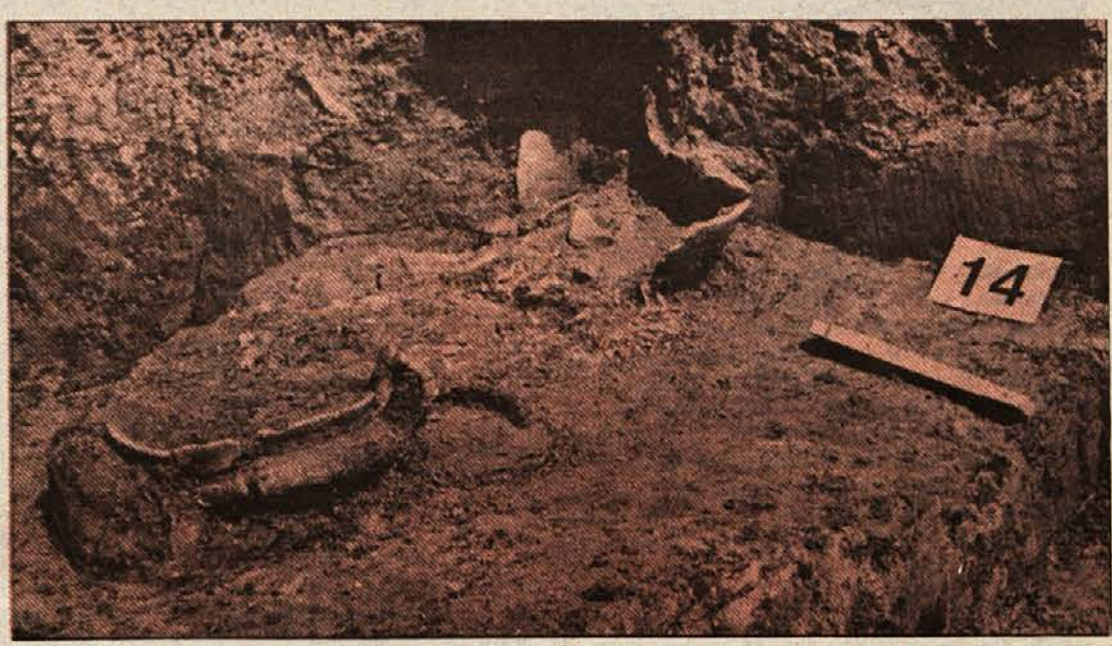
Kolone tujih turistov in težko naloženih tovornjakov ne usahnejo niti za minuto. Valijo se z zahoda proti vzhodu in obratno, turisti hitijo soncu in morju naproti ali pa se že vračajo. Dobrih dvanajst metrov nad cesto, na robu skalnatoga vseka, pa se odvija potrpežljivo in natančno delo arheološke ekipe, ki skuša v zemlji odkriti skrivnost življenja in smrti pred dvema tisočletjema in pol.

Življenja, ki pred davnimi časi ni brzelo s tolikšno naglico mimo teh krajev, vendar pa tudi ni bilo povsem mirno. Že sistem gradnje naselbin halštatskega časa kaže, da so tedanji prebivalci morali misliti predvsem za lastno varnost. Naselbine so namreč gradili na naravno utrjenih položajih, ki so jih zavarovali še s kamnitimi in zemljenimi nasipi in okopi ter na vrhu dodali še lesne palisade. Ilirski vojščaki so znali preceniti pomen prevoja med stiško ravnino in temeniškim podoljem in so naselbini nad Velikim Gabrom prav gotovo zaupali vojaško opazovalno službo.

VEZ MED EVROPO IN JUTROVIM

Očitno je, da segajo začetki prometne žile, ki povezuje danes srednjo Evropo z Bližnjim vzhodom, že v ta čas, saj so gradišča na Magdalenski gori nad Šmarjem, v Vršni gori, Stični, Brezju pri Trebelnem, Novem mestu, Vinjem vrhu, nad Balo cerkvijo, na Libni in Velikih Malencah, če naštejemo le najvažnejša, kot na ogrlici nanizana ob kasnejši rimski cesti in današnji povezavi med Ljubljano in Zagrebom.

Ob naselbinah so v tem času nastajala gomilna grobišča. Ob večjih je gomil cela vrsta, ponekod tudi po več deset, ob manjših pa je ohranjena le ena ali dve. Veliko gomil je bilo prekopanih v začetku stoletja, v času strastne in pridobitniške dejavnosti vojvodine Mecklenburške in Jerneja Pečnika. Največ znanstvenih podatkov pa so dala izkopavanja Narodnega muzeja v Stični in Dolenjskega muzeja v Novem mestu. Ob teh izkopavanjih se je izoblikovala tehnika izkopavanja prazgodovinskih gomil. Seveda se po tej ustaljeni metodi odvija tudi izkopavanje na Medvedjeku. Začetek vsakega takega dela je geodetska izmera in posnetek stanja, preden zakopljemo v samo gomilo. Istočasno določimo stalno točko na temenu gomile ter obojico glavne smeri naba na obodu. To je osnova za zakoličenje kontrolnega križa, ki je pri izkopavanju gomile debel 1 do 2 metra. Kontrolni križ oziroma profili, ki jih s tem dobimo, nam pokažejo, kako je gomila nastajala, v kolikoli plasteh je bila nasuta in kakšna je bila njena prvotna oblika in obseg, navedno so posamezna nasutja zemlje zelo dobro vidna.

GOMILA IMA ŠTIRI KVADRANTE

S tem, ko smo zastavili tako imenovani kontrolni križ, smo gomilo razdelili na štiri kvadrate, ki jih drugega za drugim začnemo raziskovati.

Izkopavamo po plasteh, ki so debele okoli 25 cm, posamezne nivoje pa moramo dobro očistiti in z grebljami in strgali postrgati, kajti pri tem se pogosto pokažejo obris grobnih jam. Žal, tega v gomili na Medvedjeku skorajda ne poznamo. Ko ugotovimo grob ali grobno jamo, sledi risanje groba in celotnega planuma v kvadrantu. S tem dosežemo, da so grobovi tako po relativni višini kot v prostoru natančno locirani. Vse te podatke potrebujemo pri izdelavi končnega načrta grobov v gomili.

Doslej smo odkrili 23 grobov, ki jih lahko razdelimo v dve skupini: skeletne in žgane. Resda so skeleti zelo skromno ohranjeni, a nam razpored pridatkov v grobu kaže tudi na način pokopa.

V skeletnih grobovih so mrtvecem postavili keramično posodje s hrano in pijačo k nogam, orožje v moških grobovih leži ob telesu, nakitne predmete pa najdemo na mestu, kjer so bili običajno v uporabi: zapestnice na rokah, ogrlice okoli vratu, fibule na prsih. Med keramičnimi posodami srečamo preprosto, grobo izdelano kuhinjsko posodo, pa tudi lepše izdelane trebušaste posode na nogi, skodelo s presegaočima ročajema, posode z bradavičastimi in vtisnjenimi okraski, lonci s štirimi ročaji ...

MOŠKIM OROŽJE, ŽENSKAM NAKIT

Vrsta dokaj dobro ohranjenih bojnih sekir in sulic iz moških grobov kaže, da so bili tudi tod dobri železarji. Med nakitom, ki je pogostejši v ženskih grobovih, smo našli jantarne ogrlice, votle in masivne bronaste zapestnice, fibule za spenjanje obleke, posebnost pa je prav gotovo ogrlica, sestavljena iz steklenih perl. Poleg enobarvnih modrih jagod so tu še jagode z modrimi očesci, izjemno lepi pa so nekoliko groteskno izdelani obeski v obliki živalskih glav. Med raznobarnimi obeski smo zlahka prepoznali glavo ovna. Živalske glavice so bile izdelane iz raznobarnih steklene paste v kombinacijah modre, zelene, bele in rumene barve. Po skoraj dveh tisočletjih in pol so obeski ponovno zasijali v vsej svoji lepoti, žal pa so bili posebno na spojih med posameznimi barvami precej prepereli. Za pestrost ogrlice so poskrbeli še kovinski obeski, ki so bili izdelani iz bronaste tordirane žice, na kateri so visele po tri kroglice. Ogrlico smo s pomočjo ing. Sedlarjeve, vodje preparatorskih in konservatorskih delavnic Narodnega muzeja iz Ljubljane, previdno dvignili in predali v restavriranje v upanju, da bo lahko kmalu popestrila zbirko prazgodovinskega ženskega nakita.

PREPROSTE KRSTE

V gomili na Medvedjeku so pri pokopavanju razmeroma pogosto uporabljali grobo tesane deske, s katerimi so oblagali dno in stene grobnih jam. Izdelali so torej neke vrste lesen zaboj, v

katerega so položili mrtveca. V dveh grobovih smo odkrili tudi ostanke krovnih desk, ki kažejo na uporabo preproste krste.

Žgani grobovi so bili naknadno vkopani v plašč gomile. Na to kaže dejstvo, da so bili odkriti zelo plitvo pod površino. Tudi pri grobovih z žganim pokopom moramo ločevati dve kronološko in stratigrafsko ločeni skupini. Prva predstavlja grobove, ki so verjetno nastali po prihodu Kelto v naše kraje, kajti pod njihovim vplivom se je začelo uporabljati pokopavanje s sežiganjem. Keramika, ki smo jo našli v teh grobovih, pa zanesljivo kaže na starejše, halštatsko obdobje. Vsiljuje se misel, da je bil v tak grob pokopan pripadnik starejše etnične skupine, vendar že po novem načinu pokopavanja.

TUDI ANTIČNI GROBOVI

Druga vrsta žganih grobov pa je časovno dosti bolj jasno opredeljiva. Gre za žgane grobove, ki so nastali v rimskem obdobju. Lahko jih uvrstimo med tipične dolenjske antične grobove, kakršne najdemo skoraj na vsakem grobišču iz tega obdobja na Dolenjskem. Trije antični grobovi so bili sestavljeni iz lomljenih kamnitih neobdelanih plošč, eden od njih pa je bil še dodatno utrjen s slabo apneno malto. Vkopani so bili tik pred rušo in zaradi tega verjetno že v antiki vsaj delno izropani. Četrty antični grob je bil po načinu pokopa preprostejši. Plitvo vkopano grobno jamo, v katero so položili pepel umrlega ter nekaj pridatkov, so pokrili s kamni. Grob je bil tako na površini dosti manj opazen in je zato ostal nepoškodovan. Keramična lončka, ki kažeta močno keltsko tradicijo v načinu ornamentacije in izdelave, predvsem pa dve bronasti fibuli, stavljajo grob časovno v 1. stoletje našega štetja.

MODERNI PLENILCI GROBOV

Takšno je nekako trenutno stanje raziskav, s katerimi smo pričeli 19. maja 1980. Gomila je bila v začetku aprila ob miniranju za razširitev vseka pri gradnji tretjega pasu ceste delno poškodovana in vestnosti delavcev na gradbišču se moramo zahvaliti, da so o najdbi prvega groba in predmetov takoj obvestili pristojno spomeniškovarstveno organizacijo. Zavarovalno izkopavanje izvaja novoustanovljena enota za varstvo naravne in kulturne dediščine Zavoda za družbeno planiranje Novo mesto, sredstva zanj pa je prispevala Skupnost za ceste SRS.

Tudi v tem času je torej zanesljiva naselitev področja okoli Medvedjeka oziroma Velikega Gabra. Antični cesti po dolini Temenice proti Praetoriu Latobikov - Trebnjemu poteka preko Medvedjeka neka vzporedna vicinalna pot, ki ji še danes lahko sledimo v dolžini enega kilometra in jo vaščani uporabljajo kot poljsko pot, saj je še razmeroma dobro ohranjena. Prav tako so bili v bližnji okolici na več mestih odkriti rimski grobovi, o katerih usodi pa nimamo točnejših podatkov, ker so jih izkopali privatni iskalci starir pred 2. svetovno vojno. Za področje gomile na Medvedjeku je torej očitno, da je pripoved o pokopališču na tem mestu živela med prebivalci vsaj okroglih 600 let in da so to mesto tudi uporabljali za pokopališče.

V okolici smo, kot kaže, vzbudili zelo različno zanimanje za naše delo. Na terenu nas je obiskalo poleg strokovnih kolegov tudi nekaj krajanov in skupina šolarjev z OS Veliki Gaber, ki so se zanimali za potek in rezultate našega dela. V zadnjem času pa so se očitno pojavili tudi obiskovalci, ki prihajajo takrat, ko nas ni na terenu, in ne prihajajo tja z dobrimi nameni. Ne prvem nočnem obisku sredi avgusta so razbili in razmetali predmete v treh grobovih, na naslednjih dveh pa so se lotili našega orodja in opreme. Kakšni so njihovi nagibi? Zgolj hudobija ali morda škodoželjnost ali koristoljublje? Seveda upamo, da bodo prizadevanja delavcev milice ob sodelovanju okoličanov končno kronana z uspešno izsleditvijo storilcev in tudi njihovih nagibov.

DANILO BREŠČAK

ZGODBE ZDRAVNIKA MUZNIKA

VIGILIA PRIMA (odlomek)

Iz Gorice ves ta čas nisem dobil še nobenih obvestil. Dokler sem mogel občevati in se sestajati z ljubeznivo konteso Leonoro, me to kar nič vznemirjalo ni. Ko pa mi je gospodična nekega dne povedala, da bo kmalu odpotovala, zavedel sem se živo tudi sam svoje smeri. Sedel sem in pisal v Gorico in čakal. Čakal in verjel, da bom morda vendarle tako srečen, da bi smel in mogel potovati s konteso skupaj. Vse svoje, obleko in knjige sem pripravil za pot. Dan, ko je imela kontesa odpotovati, se je bil medtem približal. Prejšnji večer sva še enkrat obiskala gledališče. Za slovo, in kakor sem bil poprosil konteso, da je zdaj na moje povabilo šla. Pa je bilo čudno slovo in čudna igra. Nič več ne vem, kaj so igrali. Nekaj bedastega je bilo. Potem je prišlo tisto prvo strašno s konteso, ki ga nikoli pozabil ne bom. Nenadoma je zavpila, odrevenela, se prišla za prsi in zgrudila kakor mrtva, da smo jo morali plašiti in nezavestno spraviti domov. Za teden dni se je zakasn timer zato njen odhod. Pa kaj sem imel od tega? Nisem je mogel posecati, vse, kar sem imel, je bil majhen list, ki mi ga je pisala, da naj se ne vznemirjam. Njena bolesta da je stara, pododovana po materi. Iz Gorice pa še vedno nič. Tedaj sem dobil od kontese še eno pismo. Poslavljal se je pismeno, ki da je osebno zadržana in bo odpotovala, ne da bi se še kaj videla. Naj se varujem in naj me ljubi Bog varuje pa kmalu v Gorico pripelje, kjer me bo v vernem prijateljstvu čakala, da mi bo prva častitala za srečno vrnitev. Tako je pisala in ni ne z besedico omenila ne ure ne dne, kdaj se odpelje. Danes vem čemu, danes, ko poznam njeno skrivnost, njene zgodnje smrti povod.

Tedaj pa sem blaznil v sto neumnih domnevah in kakor tat oprezoval Turške šance, da bi jo videl odhajati. Nisem je dočakal, le grof Erazem mi je po treh dneh pismeno sporočil kratko in slovesno uradno, da mu je sestra tisto jutro s prvo zarjo odpotovala. O, kako me je tedaj bolela ta nepozabna žena! Kako sem ugibal, čemu tako skrivnostno beži. Pa je bilo vendar tako samo po sebi umevno in bi se mi bil gospod doktor Eyerel v obraz smejal, če bi ga vprašal bil. Da mar ne vem, kako je treba biti bolniku pokornemu, kadar mu lečnik zdravilno dieto zapove.

Gospodični Leonori je tedaj zdravnik prepovedal slednje razburjenje. Pa je bilo še nekaj drugega. V Gorici, v eni onih sladkih srečnih ur tik pred strašno nesrečo, mi je gospodična kontesa mesece pozneje sama zaupala, da je bila zdravniško prepoved sprejela še kot žrtev Bogu za sladko breme čiste duše, za krivdo svoje deviške krvi, ki je plala moji naproti in ni smela vzplati, ker bi bilo greh in ker bi ji pomenilo — smrt. Vse to sem izvedel mesece pozneje, kakor sem že povedal; da so ji zdravniki prepovedali razburjati se, in naj ji zato odpustim čudno slovo, mi je sporočila po štirinajstih dneh, ko je bila odšla iz Gorice, kamor je dospela srečno. V tem prvem pismu me je obenem tolažila, naj ne bom nikar v nobenih skrbeh zaradi nje in njene slabosti. Še je pisala o tem, kako da se z veseljem in sladko bridkostjo spominja dunajskih dni, da ji je brata žal pa obeh sorodnic, ki bosta zdaj zopet sami sebi prepuščeni. Mar bi ne mogel napraviti tako, da bi se vsaj jaz pa otroka sestajali, ki me cenita in — prav gotovo! — pozabiti ne moreta. Njen brat Erazem, ki me je vrednega štel, da me je v hišo povedil, kjer sem mogel spoznati njegove najbolj domače razmere, žalost in nadlogo bolne grofice pa vse križe in težave z njo, me bo vesel. Da me sam za tako uslugo prositi ne more, pač lahko sam spoznam. Tako je pisala kontesa in

sem res spoznal, kaj mi je storiti. Zglasil sem se pri kontesini zlahti, povedal gospodu grofu za kontesino pismo in se ponudil, da bi mi bilo le v veselje in sladko razvedrilo, če bi smel nekaj ur na dan kot nekaj domači vzgojitelj za silo prebiti v družbi dražestnih kontesic, učiti jih morda kaj koristnega in lepega, ki seveda mnogo tega kaj malo poznam in vem, pripovedovati jima o zemlji, kjer imata gospodično teto in grob svojega deda, govoriti jima o vrednosti in zaslugah tega njihovega deda, čitati jima iz knjig junakov in plemenitih žena, sprejavati ju včasih po mestu, spremljati v cerkev in za silo, če bi treba bilo, igrati se z njima slepe miši. Tako sem dejal in to zadnje o slepih miših prav gotovo zelo neumestno, ker se je gospod grof nasmehnil.

Vendar pa mi je segel v roko, se mi od srca zahvalil in dejal, da me cenil in mi more v ljubezni nikoli pozabil ne bo. Poklical je nato svoji hčerki pa me jima predstavil v mojem novem poklicu.

Tako sem mogel nekaj veselega sporočiti gospodični Leonori v Gorico že v svojem prvem pismu. Poslej je bila vsega mojega pisma polovico posvečena pripovedovanju, kako rasteta deklici. Gospodična Leonora mi je odgovorila neznansko ljubeznivo. Najbolj pa me je ganila s priloženim drobnim šopkom nekega čudno vonjavega cvetja, ki ga nisem poznal. Cvetje je bilo povezano z drobnim srebrno nitko. Šele ko sem pismo ponovno prebral, sem doumel, da nit ni srebrno, da je Leonorin prvi — sivi las. Kaj neumno sem ji v zahvalo za prečuden dar odgovoril ničemurno z razpravico, kaj vse sodijo učeni mojega stanu o vzrokih sivih las. „Canitiei causam,“ sem poročal po Vilisiju, „adscribo corruptae et volatilitate sua private bili, imprimissa succo pancreatico, qui per senium austerior et spissior similiter bilem afficit, vel momentanee interdum ab effectibus animi gravioribus, morfire potissimum et terrore ita corrumpitur, ut ad statum naturalem tam cito redire nequeat, sed in statu praeternaturali perisistens, vitiose in intestino effervescent, et pituitam simul et sanguinem inficit, mutationemque colorum in pilis semel factam conservat.“

Seveda sem učeno bukovsko besedo gospodični še po laško lepo stolmačil, česar bi dandanes, ko me že spomin in pamet zapuščata, nikakor več ne zmožem, kar pa tudi treba ni. Nje namreč, zaradi katere sem poročal in prevajal, nič več na svetu ni. Meni samemu pa sivi lasje ne v žalost ne nadležno nakaženost niso in ne bodo več, odkar sem ničemurnosti odmril. V tistih davnih pismih tedaj gospodični Leonori pa sem še nekajkrat imel priliko bahati se s svojim znanjem, tako npr. ko mi je sladka deklica tožila, da se ji potijo noge in ji nagajajo podrezice med prsti, da se ji je vnelo oko in napravil tvor, ki mu po domače ječmen in po bukovsko Hordeolum pravijo, da jo je dve noči močno bolelo uho, in še drugega več, kakor npr. o bledici, o negi lepih nohtov in zdravih zob, na kar sem vse vedel modro povedati, kaj o vsem tem sodijo učeni mojega stanu Hippocrates, Galenus, Paracelsus, Hemontius, Sylvius, Cartesiani in še scriptor meus, močno zgovorni, pridni in modri Archiater Primarius Johannes Dolaeus (scil. in compendio Encyclopaediae Chirurgicae Rationalis), za kar mi je gospodična Leonora vedela hvaležno zahvale in sem ji jaz, nesrečni učenjak in diagnosticis, vse prav vedel pojasniti, kako se je boleznin ogibati, sicut novi ex Lomnio, in le tega nisem znal, kako bi jo njene prave in edine velike boleznin otel ...

Vse poletje do pozne jeseni sva tako s premilo konteso izmenjavala pisma, izpovedovala si vsak

svoje težave in želje, hrepenela od pisma vse očitneje in določneje drug po drugem, šalila se včasih, igrala se z besedami in pokloni, ona, odlikovati se želeč, v sladki besedi mojega in njenega pevca, nesrečnega Torkvata, jaz z ničemurno svojo zdravniško zgovornostjo v bukovščini, ki je bogme — nikoli nisem dobro umel. Iz kontesinih sladkih pism sem mogel vedno zopet spoznavati neskončno lepo njeno dušo, njeno čisto srce in neomadeževano domišljijo. Čudovito me je pretresla zlasti neka stalna tiha bol, ki je vela iz vsega njenega poročanja. O, saj zdaj vem, kaj je bila ta dehteča bridkost. Ena sama velika žalost je bila, eno samo, vedno zopet nezavestno ponavljano slovo.

Nezavestno, dem, dasi včasih dvomim, če se spomnim, kako je nekajkrat omenila sirota zlata, da jo noč za nočjo plašijo grozne sanje, in sem ji jaz za tolažbo vedel neumno povedati le, kar o sanjah piše Hippocrates in Cicero, da so namreč norčava igra speče duše in nič več, ko bi bil vendar druge učene svojega stanu za ljube deklice zdravje v prid vprašati moral, mar težke sanje ne oznanjajo tudi bližajočih se težkih boleznin, in ji morda s tem znanjem, če že ne rešil, pa vsaj podaljšal ljubo zdravje in življenje. Bog dal, Bog vzel, čast mu ni slava vekomaj ...

Praden sedaj te svoje nočne straže ali vigilije še zadnje poglavje napišem, glede kontesinih sanj, naj še eno povem. V dneh okoli svetega Andreja, ko je v Gorici največji letni sejem, v prvih adventnih dneh torej se je zgodilo, da sem isto uro in isti dan iz Gorice kar troje pismen naenkrat prejel. Prvo je bilo sporočilo stanovskega odbora, kako mu je v čast, da me sme in more povabiti kot novega deželskega uradnika v Gorico, kjer naj se zglasim čim prej, predstavim po predpisnem redu in nastopim svoje delo kot prvi lečnik in varuh zdravja visoke goriškogradišanske grofice za mesto in gornji del dežele. Pismo je nato kaj zgovorno in kot v testamentu natančno določalo, kakšni in koliki bodo moji opravi, kolike obveznosti prevzemam; da mi je med drugim posecati vsako nedeljo in praznik sveto mašo in se letno udeležiti vsaj dveh procesij v predpisani stanovski obleki, ki si jo moram sam nabaviti, in mi je za povrnitev teh stroškov posebej treba prositi kakor glede svojih popotnih izdatkov; da se mi je torej vsako leto udeležiti procesije za Telovo in za Veliko noč, da je prav in spodobno, da se venomer s hvaležnostjo v molitvi spominjam dobrote in dobrotnikov, ki so me vrednega spoznali pa me s častnim zaupanjem odlikovali itd. itd., pet, ne deset tesno pisanih strani s priloženim obrazcem zaprisege, ki naj jo podpisem in se s podpisom za dejansko zaprisego zglasim v Gorici itd. itd., česar vsega nisem takoj prebral, komaj površno preletel tisti del, ki je govoril o mojih prejemkih, pa segel po listu gospodične kontese, ki je bilo kratko, sladko in čudovito: „Gospod Anton! Čestitam, čakam in sem rečna. Vaša Leonora!“ Pa sem odprl še tretje pismo in spoznal takoj, da je starejša mimo kratkega in se je moralo neke izgubiti, preden je došlo. Pisala je kontesa za mesec dni nazaj, kakor sem razvidel po navedbi. Prebral sem ga v duško.

Bilo je en sam krik strašne žalosti, neskončne tesnobe, nič več se ne bova videla,“ je pisala, črtala nato nekaj, da ne bi nikakor mogel prebrati, in še poročala o dvakratnih svojih sanjah, kako ji je bilo, da sem se vrnil in se ji bližal, nudeč ji za pozdrav čudno belo rožo, ki jo je vzela, si jo zataknila v nadržje, pa zdajci spoznala, da sem bil pod rožo skrli ostro brušeno jeklo, ki si ga je zadržal v srce. Tako je poročala.

Jaz pa — Bog mi odpusti, malo in pametno sanjam, pa zato kaj malo vem, kako usodno preroško so drugim somnia visionesque, jaz pravim, ne le da nisem občutil bogve kaj bojazni ob tem razodetju kontesinem, ki se mi je pač smilila in sem jo pomiloval le kot otroka za to njeno, kakor sem mislil, namišljeno nesrečo in skrb iz sanj, v katerih, kakor uči že imenovani Cicero, da maxime reliquia eorum rerum moventur in animis et agitantur, de quibus vigilantes aut cogitavimus aut egimus; ne le torej da me vsebina zadnjih Leonorinih sanj ni potresla, prav nasprotno: še kar zveselil sem se.

Tesnobo, ki je deklico tlačila, sem si štel za srečno naključje, ki je sladki gospodični po sili iztrgalo nekaj tiste izpovedi, ki sem jaz po njej, kakor jelen po čisti studenčnici, žejal pa jo zdaj imel, ko sem z lečo in farmakopejskimi vodami razbral to, kar je bila sladka deklica zapisala in nato zabrisala. Imel sem torej kar troje pismen pred seboj, drugo lepše in bolj veselo od prvega.

Kaj sem vedel drugega početi, kakor da sem sedel, kar malo razmislil, pa zapisal kratko, ljubeznivo, šegavo in jasno: „Sladka gospodična Leonora! Lepo Vas prosim, če že mislite umreti, tako dolgo vsaj počakajte, da svojo vernost dokažem. Z belo rožo se zglašal ne bom, z rdečo pač, da bo lepša slika mojega vročega srca. In bodalca ne bom skrival vanjo, pač pa svoje duše in vesti najtišjo skrivnost, da Vas ljubim in bom ljubil do zadnjega svojega dne.“ Tako sem napisal in se začel odpravljati na pot. Poslovil sem se pri kontesinemu bratu, vzel slovo od jokajočih kontesic in obiskal še gospoda doktorja Eyerla, ki mi je krepko stresel roko in mi voščil kup otrok in sitno ženo — ker da kar buhtim v zakonski jarem, kakor mi — presneti diagnostik! po očeh bere. Da mi ni bilo prijetno kaj takega slišati, ko sem v mislih oboževal neomadeževani lik gospodične Leonore, kdo se bo čudil. Pokazal

predstavljamo vam

Pri Mladinski knjigi so se odločili, da v zbirki Levstikov hram izdajo Zgodbe zdravnika Muznika v samostojni knjigi in tako to zanimivo delo tolminskega pisatelja Ivana Preglja približajo bralcem. Dandanašnji je Pregelj že prebil zid nezaupanja in njegova dela je mogoče brati s poglobljeno izkušnjo ter se ni več bati, da bi še koga zavedlo na misel, da gre za „večerniško“ prozo. Prav Zgodbe zdravnika Muznika solep primer, kako Pregelj preraste organizem običajne pripovedi in ga razveja v občuteno in prefinjeno izrisavanje človeške usode.

Zgodbe so sestavljene iz treh sklopov, vendar predstavljajo celoto. Prvi del predstavlja zaris življenjske poti zdravnika Muznika, naslednja dva pa globlji obdelavi posameznih obdobij zdravnikovega življenja. Iz okvra življenjske poti se pripoved dviga na premissijevanjsko raven, v zadnjem delu, Vigilijah (iz katerih je objavljen odlomek, pa se Pregljevo pero razmahne v slogovno in izrazno močno sredstvo. Pisatelj tako odlično zaževa duha preteklega doba, da bralec včasih celo podvomi, ali gre res za pisateljeve besede ali morda za prepis starih rokopisov.

Za osnovo je Preglja pri pisanju tega zanimivega dela služil slavni tolminski zdravnik, protomedik in naravoslovec Anton Muznik, ki je živel v 18. stoletju, vendar je pisatelj zgodovinsko osebo umetniško postavil.

Nekaj pomislekov pa je ob letošnji izdaji treba zapisati. Ne zdi se prav, da so pogosto litanske citate, s katerimi je Pregelj slogovno „zabelil“ pisanje o zdravniku Muzniku, pustili brez ustreznega prevoda bodisi pod črto ali v spremljajočih opombah. Leta, ko je srednješolsko izobraženo bralstvo vsaj površno poznalo ta mrtvi jezik, so že davno minila. Založnikom menda priprava prevodov le ne bi vzela toliko dela in prostora, gotovo pa bi pokazali malce skrbi za bralce več.

režavemu prijatelju pa tega nisem in sem menda modro delal, kajti vse prej boš spreobrnil kakor pa take nature, kot je gospod doktor Eyerel — fautor et amicus meus — ki sem ga postal prijateljem s pesnikovima besedami hvallil in grajal, češ da je kot Čerkes Argante d'ogni belezza sprezzator, e che ripone nella spada — v svoj zdravniški nož —, sua legge, e sua raggione. 3. decembra, za god sv. Franciška, sem se odpeljal v Dunaja. Naletovati je bil začel prvi sneg. Meni pa je bilo toplo in dobro. Vedel sem in verjel, da potujem soncu naproti, domovini in Leonori. In le eno me je skrbelo, kje bom rdečih rož dobil, da se z njimi poklonim deklici svojih sanj in hrepenenj, svoje duše in krvi ...

Za god svete Lucije, ko moj rojstni kraj na Mostu i.e. St. Mauruspruck to novo farmo patrono časti, sem bil v Trbižu. Ker mi je bilo nerodno čakati pripravnega voza, sem se pogodil za dva konja, zasedel enega, otovoril drugega in odjahal na zadnjo pot. Bog me je pospremil, mi dal lepo, dasi mrzlo vreme, in me varoval še drugih nepravil na poti visoko čez gore. Ko pa sem bil v dolini, minila me je vsa skrb: čutil sem se doma. Kaj čudno mi je iz veselja tiste poti zrasla pesem v spomin, ki sem jo bil skoraj že popolnoma pozabil. Zdaj sem jo zopet znal in zapel:

„Ena ura je skrita mor'bit'lih nočoj, nobeden prijatelj ne pojde z menoj.“

Tako sem pel, pa mi je bilo srce svatovsko in srečno, da sem mu z glasnimi vzkliki duška dajal; tam, kjer je bil nekoč s konja padel gospod grof feldmaršalajtnant, tam, kjer sem prvokrat videl njegovo prelepo hčer, tam, kjer sem zaradi nje svojo prvo žalost trpel ...

Bog dal, Bog vzel. To je konec moje prve nočne straže ali vigilije. Prišel sem v Gorico in stopil pred kraljico svojega srca. Brez rož sem se ji bližal in nesel le svoje vdano in ljubeče srce. Zagledala me je, planila mi naproti, zajokala od sreče in v eni sapi vse povedala, da me ljubi, da me je ljubila in me bo ljubila do zadnjega dne. Saj da je to že pred vojsko povedala, v tistem pismu, ki ga nikoli nisem prejel, in da sem bil le jaz tako strašno neroden, lesen, boječ in slep, da nisem uganil ne priznal do zadnjega, do zadnjega ...

In še je govorila, a že je bledela in je zdajci kakor tisto pot na Dunaju zavpila, se stresla in strmela ubito. Drobne zobe je stisnila, da si je ustnico pregriznila in je stopila drobna kaplja krvi na njo, in mi je kakor mrtva ležala v rokah. Prenesli smo jo v posteljo. Tri tedne pozneje jo je zgrabilo znova. Zopet sem videl, kako se je ugriznila in ji je orosila ustne drobna kaplja krvi. Zadržna, neznatna, iz najgloblje globine usahlega srca ...

Kar je imela, je volila sirotama kontesicama na Dunaju. Meni je bila dala več, srce, dušo in življenje. A jaz? Za potne noge in podrezico, za lepe nohte in zdrave zobe, za ječmen in vneto uho sem ji vedel zdravil, le za njeno bolno srce kar nič. Bog dal, Bog vzel, čast mu in slava vekomaj!

obzorja

iz izložbe

Pri Mladinski knjigi že dokaj let izhaja zbirka *Lirika*, ki v t. i. knjižnih paketih prinaša po šest pesniških knjig hkrati. Na slabost take vezane trgovine bomo opozorili na koncu tega zapisa, uvodoma pa je treba reči, da se je zbirka z osmo pošiljko že približala polovici načrtovanega izhajanja, saj naj bi obsegala sto knjig ali kaj in s pretehtanimi izbori predstavila prav toliko pesnikov iz vseh obdobjev svetovne književnosti, vključno z nekaterimi domačimi mojstri vezane besede. Tokrat najdemo v zbirki tale imena:

le najbolj znamenite balade in lirične vložke iz „Velikega testameta“ in „Balado o obešenih“.

William Wordsworth nam je bil doslej dostopen le po nekaj pesmih iz Kosove „Antologije svetovne književnosti“, zdaj pa je ta začetnik angleške romantike predstavljen z dokaj zaokroženim izborom pesmi, ki govori o piščevem odnosu do narave, otroštva, preprostih opravil ali ljubezni; v tako izbranim motivnem svetu je romantični iskral in najdeval obilje lepote. Prevod, pisanje o pesniku in opombe so delo Andreja Arka.

Na prehodu v to stoletje je poprečnost madžarske lirike presejal Endre Ady. Intimne motive (erotika, smrt, dojemanje narave ipd.) je razširil s socialnimi in revolucionarnimi vsebinami. Njegovi stihovi so nabiti z izživajočimi pesniškimi podobami, jezik pa je na meji grobega izraza ljudskih pesmi. Ady velja za prvega madžarskega pesnika, ki je znal na učinkovit način izpovedati stiske razmišljujočega človeka dvajsetega stoletja; spremno besedo o njem je spisal Istvan Kiraly, dobesedno je pesmi prevedel Jože Hradil, tankočutno prepešnil pa Kajetan Kovič.

Iz štirih zbirk Giuseppa Ungarettija je Ciril Zlobec izbral in poslovenil (njegova je tudi spremna beseda) precej pesmi, ki kažejo pravo podobo tega najznačilnejšega italijanskega predstavnika hermetične poezije med zadnjima vojnama. Ungarettijevo tesnobno željo, da bi (zaznamovan s smrtjo) našel skladje človeka in vseirja, dopolnjujejo pesmi o človekovi osamljenosti, ljubezni, smrti itd.

Zaradi objav v revijah in dveh antologijah hrvaški pesnik Dragutin Tadijanović ni neznan tukajšnjemu bralstvu, celoviteje pa je predstavljen šele v pričujoči knjigi. Nikola Miličević piše v spremni besedi, da pesnik ne prikazuje „raztrgane psihe modernega človeka pod bremenom urbanizma in strojev“, temveč „dih patriarhalne vasi, neomadeževane narave in zemlje... žalost in lepoto našega podnebja in teže časa in znoj in trpljenje“. Pesmi iz zbirke tega besednega upodabljalca slavonske vasi in zemlje je poslovenil Ivan Minatti, izbor pa je opravil Tadijanović sam.

In zdaj na kratko o omenjeni slabosti *Lirike*. Kupiti je moč le vseh šest knjig skupaj, knjigararjev pa ne briga, da redki posamezniki, ki še kupujejo in berejo pesniške knjige, najbrž že imajo Sovretovega Pindarja ali neokrnjen Willonov „Veliki testament“. Podvati knjig očitno nima smisla, saj niso poceni, pričujoči paket npr. stane 1.800 dinarjev. A kako naj človek potemtakem pride do katere od preostalih štirih knjig?

D. RUSTJA

Po razmeroma obsežnem Pindarjevem delu v Sovretovi „Starogrški liriki“ (1964) je pričujoči izbor, ki ga je opravil Kajetan Gantar (njegovi so tudi prevodi in spremna beseda z opombami), doslej najpopolnejša predstavitev tega pesnika v slovenščini. Ve se, da je Pindar spisal 17 knjig pesmi, od ohranjenih 44 od (epinikijev) in fragmentov pa je zdaj v slovenščini dostopnih šest od v celoti, sedem v nakazanih z značilnimi odlomki, dodani so ostanki enega panjana in ditiamba ter enajst drugih pesniških drobcev. Vseeno je moč dojeti, po čem Pindar kot globokoumen mislec enim pomeni največjega lirika stare Grčije, drugi pa mu odrekajo iskrenost čustvovanja.

Francoisa Willona smatrajo za začetnika novoveškega pesništva. Četudi sredi 15. stoletja še ni pretrgal vezi s srednjeveško poezijo, je slednje razširil s svojimi pristopom do tegob, ki jih ljudem vsiljuje življenje; s pesmi o vagabundstvu, strahu pred smrtjo, o manjnosti človekove pojavnosti ipd. je še zmeraj živ, tako rekoč dandanašnji. Tokratni slovenski izbor, ki je delo prevajalca in sestavljalca spremne besede Janeza Menarta, vsebuje

Umetna bitja postajamo. Človeštvo se samo preplavlja s homobotizmom.

Ksena se odloči za prostovoljno smrt. Brez zaščitne obleke se odpravi pod vroče sonce.

M. MARKELJ

knjige

BIZARNA REPORTAŽA

Bele noči in nekoliko črni dnevi Vladimira Kovačiča (delo je izšlo v zbirki Nova proza pri Državni založbi Slovenije) so bizarna literarna reportaža o sodobnem Leningradu. Kakšne zveze naj bi imel naslov in začetnici imena in priimka glavnega junaka F. (Jodora) M. (ihaljeviča Dostojevskoga) z resničnim Dostojevskim za zdaj ni razvidno.

Ta delo namreč ostaja pri poetskem postopku, katerega je začel avtor sam z delom Tvoji

bele noči in nekoliko črni dnevi

vladimir kovačič

obrazi, ki so izšli v zbirki Znamenja leta 1977. Tedaj je ta postopek, ki je bil za slovensko prozo ustvarjalnost nekaj novega in spodbudnega, obetal prelom z asketsko dograjeno stjo (praznostjo?) slovenskih proznih tekstov. Zaradi izredne jezikovne svežine, polne neke igrivosti, je odpiral nove možnosti izražanja. Tam ni bilo več nekega logično razvidnega dogajanja, ne junaka, ne časa ne prostora. Kasneje so ta postopek dogradili in razvili še Filipičič, Kalčič. Vendar se zdi, da so ti prozi teksti s ponavljanjem začeli izgubljati na svežini. Niti njihova ekskluzivnost ni več delovala kdove kako osvobajajoče.

Čeprav je pričujoče delo vendarle locirano v neki čas, sodobni Leningrad, in sta v njem junaka Sitar F. M. in Prepelčička, mlada pianistka, nam ne prinaša nič novega. Spet smo priča fantazmagoričnostnemu toku besede, še bolj kot temu pa izredno svobodnim asociacijam, ki bralcu ne dajo dihati, ki ga ne pripuste v prostor tradicionalnega načina branja. Prav zato in pa zaradi otroško naivnih namigov na nezadostnost sovjetske družbe delo ne deluje več sveže in branja vredno. Ta turistična reportaža potemtakem kaže, da se je ta prozni način izčrpal, saj delo kljub velikemu ustvarjalnemu naporu ne prinaša nič novega. Kaže pa, da je bila ob tem delu v zadregi tudi založba, saj ga ni opremila ne s spremno besedo o delu ne o avtorju, medtem ko so ostala dela, ki so izšla v tej zbirki, imela vsaj osnovne podatke.

J. S.

Slovenske založbe so začele kar tekmovali med seboj, katera bo iz manj znanih književnosti t. i. tretjega sveta izbrskala taka leposlovna dela, ki bodo pritegnila pozornost bralstva. Pri Pomurski založbi, Mladinski knjigi in še kje so že izšli romani, ki so vredni pozornega branja. Z izborom dela „Asoka“ ali poslednji dnevi Kumbija“, spisal ga je Amadou N'Diaye s Slonokoščene obale, pa založba Obzorja zagotovo ni opravila velikega kulturnega poslanstva.

Na dva dela in številna kratka poglavja razbiti roman govori o usodah ljudi v ganskem mestu Kumbi, ki ga imenujejo tudi afriški Pompeji. Dogajanje se odvija v 13. stoletju, zgodba o ljubezni med lepo Asoko in plemenitašem Tunko, katerima strežejo po življenju, pa je tako naivna, da nikakor ne more prepričati. Zdi se, da je delo spisano zgolj zato, da bi bralca vodilo skozi nepregledne zapletljive, ki se za glavna junaka kajpak končajo uspešno, mistične in podobne primese, po katerih je roman na robu legende, pa so zvečine zunanje okrasje. N'Diayevo delo, ki ga je prevedel Jakob Emeršič, je na pripovedni in kakovostni ravni kungfu filmov.

prebrali smo

služba človeku

Pri založbi Borec so izdali že 43. knjigo enega najbolj plodovitih slovenskih pisateljev, Pavla Zidarja. Pod naslovom „Njene oči“ prinaša knjiga dvoje daljših novel: naslovno in novelo „Brat in sestra“. Z obema Zidar nadaljuje krog pripovedi, katere gradi kot pogovor med njim in posamezniki, katerih življenjska usoda je presenetljiva, nenačnada, skorajda že nekakšna moralna o tej ali oni plati resnice o življenju. Ob tolikšni produkciji bi bralec lahko podvomil o umetniški moči Zidarjevega pisanja, vendar ga nova knji-

pavle zidar njene oči

ga prepričuje, da je mogoče tudi ob kvantiteti obdržati kvaliteto. Knjigo „Njene oči“ je Zidar napisal poklicno dovršeno, še več, čutiti je, da mu prav tak način pisanja ustreza, saj mojstrsko vodi pripoved in odlično obvladuje jezik. Nema lokrat je v metaforah bolj izviran kot marsikateri slovenski pesnik.

Za obe noveli je značilno, da je pripoved podrejena razmišljanju. Skozi pripoved o življenjskih usodah počasi presije resnica. Mučno vrtanje za poslednjo osnovo, na kateri sloni življenje, pripelje v vsaki noveli do drugačnega zaključka, kar pa je navsezadnje vseeno, saj je že pot k resnici in iskanje resnice osmišljanje življenja.

V noveli „Njene oči“ Pavle Zidar skozi zgodbo o zdravnici, ki je med vojno pomagala svobodoljubnim ljudem pobegniti v partizane in jo po izdajstvu sovražnik ujame ter oslepi, razvije misel, da je življenje čudovita služba. „Imenovati skrivnost? ... Tega se ne da. Mogoče bi lahko prevedli vse v kakšen pomen. Mogoče je skrivnost življenja služba človeku...“ premišlja junakinja pripovedi. Ko je ona izgubila oči, so jih drugi dobili in videli, kaj se dogaja, kam je zašlo življenje. Trpljenje in slepota sta dobila smisel, ki posameznika dviga nad ozke osebne interese.

Druga novela „Brat in sestra“ je pripovedno manj zanimiva in

je preobložena z razmišljanji v večji meri kot prva novela. Tudi njeno sporočilo ni tako jasno in tesno prežeto z zgodbo, kljub temu pa jo je užitek prebrati. Novela pripoveduje o bratu in sestri, ki se spopadeta z birokracijo in v tem boju izgubljata vse; tudi njuna borba med vojno pride pod vprašaj, saj se za tako uradniško družbo nista borila. Pride celo do grotesknega položaja, ko je brat uradno mrtev (prav tako zaradi birokratske napake). Njuno življenje so določile malenkosti, „tiste neznatne stvari, ki se tako zapletejo nazadnje, so naša usoda“.

MIM

trpka resnica

Z znanstveno fantastičnim romanom „Prepoznavanje“, ki ga je izdala Mladinska knjiga, je Miha Remec ustvaril delo, ki tovrstno slovensko ustvarjalnost dviga v svetovni vrh. Morda je takšna hvala slišati napihnjena, saj je slovenska znanstvena fantastika tako rekoč komaj dobro shodila, vendar roman s svojo celovitostjo, berljivostjo in izdelanostjo zasluži tako visoko uvrstitev.

Remec je „Prepoznavanje“ domislil do najmanjših podrobnosti. Sporočilo, ki veže možno bodočnost s sedanjo človeško izkušnjo in resničnostjo, po teži ne zaostaja za podobnimi deli. Ne nazadnje kaže avtorjev skrbni odnos do dela tudi vestno izbiranje besed in tvorbo novih slovenskih izrazov za predmete in pojme, ki so nastali v pisateljevi domišljiji. Kdo ve, ali ne bodo njegove besedne tvorbe nekega dne del vsakdanjega pogovornega jezika? Že danes bi morda lahko koristno služile pri poslovanju tehničnih izrazov (vidnik – vizor, samodejnik – avtomat, duševnik – psiholog, stanišče – iz modulov grajeno naselje).

Napeto in vseskozi zanimivo pripoved gradi Remec kot zgodbo o dekletu Kseni, ki se odpravi iskat posmrtno ostanke svojega „družnika“ (ljubimca). Na prizorišču nesreče, v kateri je raztrgalo tudi telo njenega ljubimca, medtem ko so mu možgane in z njimi zavest ohranili, se začne junakinja razkrivati grozljiva resnica, da je človeška vrsta ogrožena in da sta red in blaginja le videz, za katerim se skriva razčlovečenje. Izgubljanje čustvene duševne razsežnosti, uživaštvo in poplitenje osebnosti spremlja še fiziološko izrojevanje ljudi v homobote (človeške robote), eden od njih pa naj bi bil njen dragi.

Junakinja ob koncu zgodbe takole premišlja: „Ugotovila sem, v kako umetnem in neresičnem svetu živim: kako životarimo v tesnih kristalovinih lupinah... kako dihamo umeten zrak, uživamo umetno hrano, kako se na videz vsi neskončno ljubimo, pa smo vendar sami in osamljeni...“

TZ

norčevanje iz jezika

Za številne Slovence, ki na leto ne preberejo niti ene knjige, je kajpak vseeno, kakšne so slednje. Debelo pa najbrž pogleda človek, ko med branjem naleti na nepotiskane liste ali ugotovi, da v knjigi manjka kar cela pola, se pravi šestnajst strani, da ne naštevamo še drugih nevspečnosti, povezanih s tiskarsko izdelavo knjig.

Končno to še ni tako hudo, okrnjeno knjigo je moč zamenjati. Hujše je, če tiskanje knjige spremlja malomarnost, ki jo nato opravičujejo s t. i. tiskarskim škratrom. Kot vpiljoč, zaradi številnih napak docela nepojmljiv primer tovrstnega norčevanja iz knjige pomnimo natis J. Martinovića pisanja o Ketteju.

Zagotovo pa ni nič hujšega kot to, da pri knjigi odpove njena glavna sestavnina, to je jezik. V mislih nimamo polpreteklega in še zlasti zdajšnjega pesnikovalskega igračkarnja ali neumljivo sestavljenih proznih spisov – pri tem pač ni kaj pomagati! Gre za to, da čedalje pogosteje najdemo nedodelane, jezikovno šibke prevode tujih knjig. Na izjemne tovrstne pojave opozarjamo sproti, kdo botruje takim polizdelkom, je jasno, saj prevajalci niso brezimni, k jezikovni kakovosti posamezne knjige pa to ne pripomore, slabo poslovenjenega dela seveda tudi zamenjati ni mogoče.

Pred kratkim smo prejeli sestavek, ki zgovorno kaže jezikovno šibkost romana oz. prevajalca. Takole se glasi:

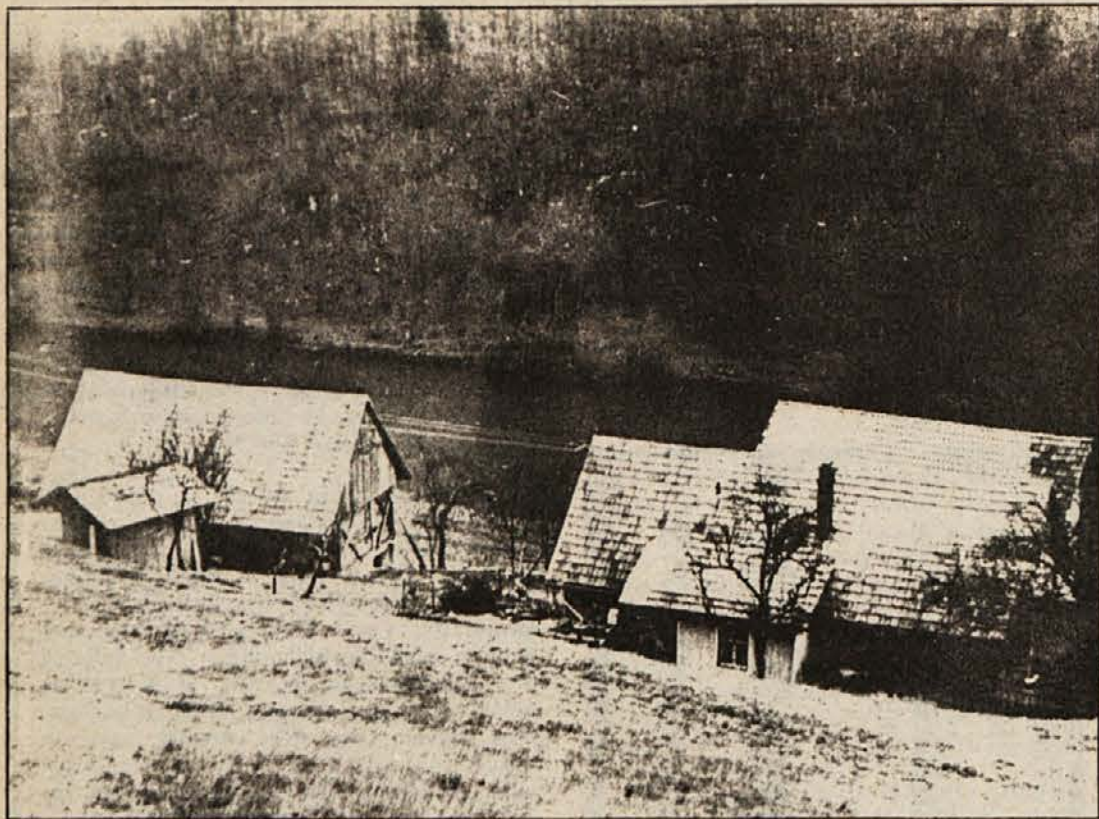
Koprska založba Lipa nas je spet obdarila z novim prevodom *Konsalika*, ki si je kot pisec zabavne literature med bralci pridobil mnogo privržencev. Prav zato si nobena knjižnica ne more privoščiti, da bi njegova dela, ki so na meji t. i. šunda, izločila iz knjižnega fonda. Bolje je imeti na zalogi dovolj *Konsalikovih* knjig, saj so resnično pravcata vaba za bralce, slednje pa si nato knjižničarji prizadevajo usmeriti tudi k resnejši literaturi.

Izšel je torej Heinza G. *Konsalika* roman „Skrivnost sedmih palm“, poslovenil ga je Bogomil Fatur, ki je posel opravil tako površno, da se upravičeno lahko vprašamo, ali je knjigo sploh smotno nuditi bralcem. Ne gre za to, da prevod ne bi ustrezal izvirniku, ampak za izredno slabo slovenščino; le-to ponazori že nekaj stavkov z (naključno izbranih) 203 in naslednjih treh strani.

„Pol ure pozneje pripototala barkasa s ‚Panterja‘ skozi zadnjo bariero čeri v blagi zalivček.“ (Kakšna žival je barkasa, da topota?) „Oh, Phil, če mi rečete kaj takega, ste resnično in v tako veliki meri norec, da bi vas treba zapreti v sobo brez kljuka in oken. Ali pa imate morda še bolj bedast namen, da bošete damo pustili oditi, ne da bi se obesili za njene pete?“

Morda veste, kako izgleda, če kdo „zelo dinamično skoči na krov“, ali pa, kaj pomeni „napila sta“. (Sta se ali sta si?) „Toda medtem ko je don Fernando ob svoji dobri vzgoji izpil le polovico, je Evelyn izpraznila ves kozarec.“ (Najbrž je res težko piti, če te od strani pogleduje dobra vzgoja.) Vas je že kdaj bolel kozarec? Po Faturjevem slovenjenju se Evelyn na take reči očitno spozna, saj pravi: „Mojega strica ta izgubljeni brušeni kozarec ne bo boleli!“

Se bi lahko navajali podobne stavke, saj ima knjiga 429 strani in kjer koli jo odprete, se bohoto spakedranščina, ob kateri bralec ne more ostati neprizadet.

KAJ HITRO SE JE ZVEDELO ZA PRIHOD TURKOV

Grmadarjeva domačija, oddaljena od Soteske dobre četrte ure hoje, stoji v globoki kotlini pod gozdovi partizanskega Roga, z druge strani pa jo obdaja Pleševica. Njena okolica je zelo lepa, poživilja pa jo tudi Krka, ki teče tu še zelo čista. Sedanji gospodar Leopold Kumelj je hišo in gospodarsko poslopje sicer popravil, vendar s tem ni napravil nosilnega posega v naravno okolje, saj jo je skušal ohraniti kar najbolj ustrezno stari podobi. Ta domačija ima namreč dolgo in zanimivo zgodovino.

Od kod pa vzdevek Grmadar, ki se Kumljeve kmetije drži še danes, čeprav na njej že stoletja gospodarijo Kumljevi? Malokateri hišni priimek je tako tesno povezan s preteklostjo slovenskega ljudstva kot ravno priimek Grmadar. Marsikdo mogoče misli, da je domačija dobila to ime, ker stoji tako rekoč sredi gozda, pa ni tako. Že od nekdaj so Slovenci dajali krajem in ljudem imena glede na njihovo lego, značilnost, poklic ali najznačilnejšo dejavnost. Tako so na primer kraji na izsekane svetlo Laze ali Lazine, iz tega pa izhaja priimek Lazar. Tudi priimki Smrekar, Hrastar, Breznik, Jelševar itd. izhajajo iz dejavnosti njihovih nosilcev. Kjer je danes vas Drenje, pod katero spada tudi Grmadarjeva domačija, je bilo nekdanje prav gotovo veliko drevnine, ki so jo ljudje krčili, da so si lahko postavili domove in napravili rodovitna polja. Pa da se povrnemo k imenu Grmada in Grmadar. Grmada pomeni večji kup nečesa, na primer drv, dračja. V naši domovini je naziv Grmada za gore precej pogosto. Tako se imenuje drugi del Šmarne gore pa vzpetina nad Trebnjim in dobrepoljsko kotlino. Dognano je, da so te vzpetine dobile svoje ime v času turških vpadov v naše kraje, ko so ljudje na njihovih vrhovih prižigali kresove, da bi bližnjo in daljnjo okolico opozorili na bližajočo se turško nevarnost.

O turških vpadih v naše kraje in o tem, kako so se ljudje opozarjali na njih, je pisal že Valvasor, ki omenja, da so bili kresovi od skrajne turške meje

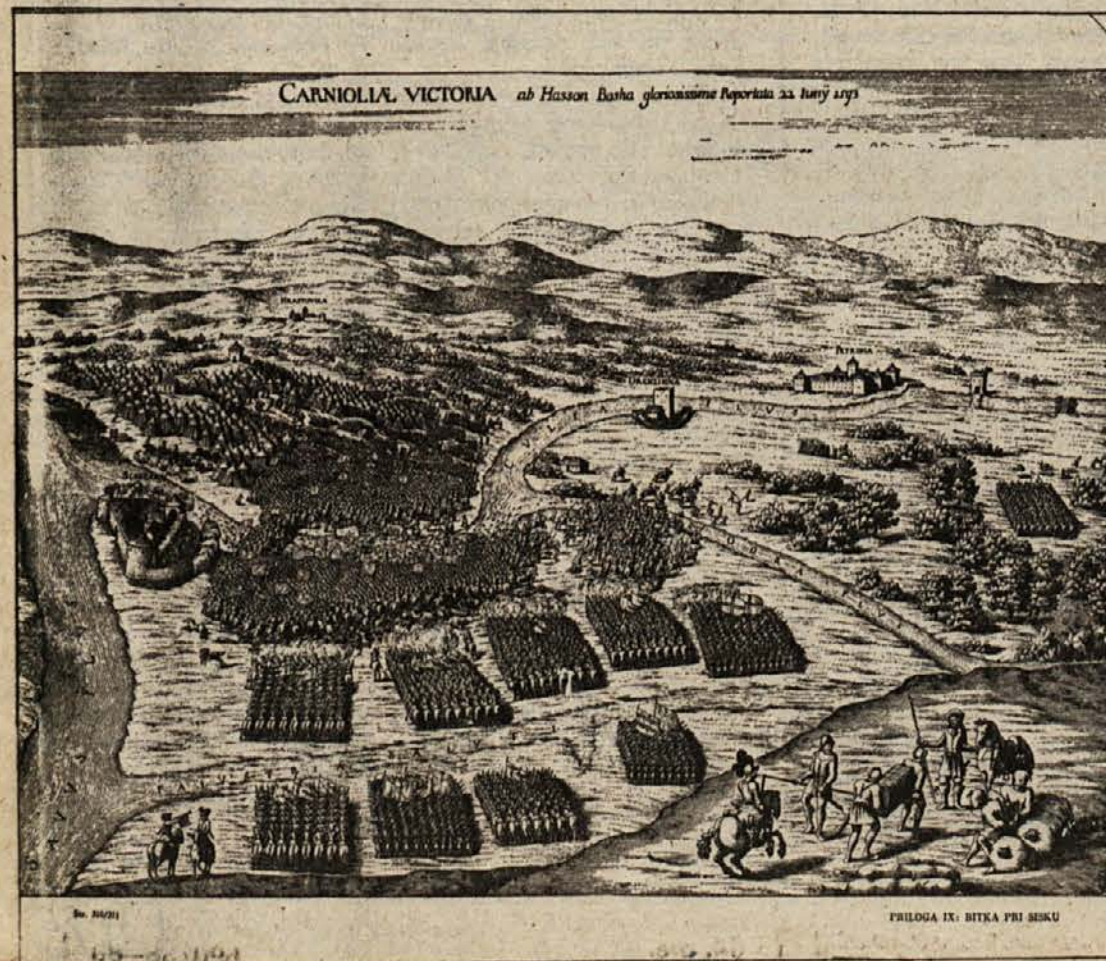
do glavnega mesta Ljubljane po Dolenjskem urejeni tako, da se je kaj hitro izvedelo za prihod Turkov. Kajti sovražnik je prišel od Karlovca ali tam okrog ali pa na drugi strani od Petrinje in Siska. Ti turški obmejni kraji so bili od naše dežele oddaljeni le dobre tri milje, tako da se je z Mehovega dalo pregledati vse naokrog. V naših krajih so bila kresišča na Mehovem, v Metliki, Črnomlju, na Hmeljniku, pri Sv. Petru nad Žužemberkom, na Primskovem, v Višnji gori, Sv. Magdaleni pri Smarju in potem v Ljubljani.

Eno od kresišč je bilo torej tudi na 889 metrov visokem Sv. Petru nad Žužemberkom, kjer so predniki Grmadarjevega rodu prižigali kresove, da bi ljudi v Suhi Krajini in v zgornji dolini Krke opozorili na nevarnost turškega vpada. S te vzpetine se je videlo na druge hribe, kjer so se istočasno prižigali kresovi. Naši predniki so tako imeli za tiste čase dobro organizirano „obveščevalno službo“. Če se je pojavila nevarnost s kočevske strani, je bila o tem po hitrem konjeniku obveščena stražarnica pri Grmadarju, ki je takoj ukrepala. Stražar je dal z možnarjem ali topom znak svojemu tovarišu pri Sv. Petru, da zažge kres oziroma grmado. En strel je pomenil, da obstaja nevarnost prihoda Turkov, dva pa, da so Turki že pričeli ropati in požigati v naših krajih.

Predniki Grmadarjev so poznani že okoli leta 1500. Takrat je ob stari rimski cesti na kraju, kjer stoji današnja domačija, nastala stražarnica s stalno stražarsko službo. Iz nje se je počasi s krčenjem gozda razvila Grmadarjeva kmetija, ki je bila samostojen zaselek z eno samo hišno številko. Grmadarjevi so namreč od gosposke dobili dovoljenje, da posekajo gozd in si napravijo polja, v zameno pa so morali skrbeti, da je bil vedno pripravljen kres, da bi v primeru potrebe pravočasno zagorel. Zaradi tega je seveda moralo biti pripravljenih vedno dovolj drv in dračja in v bližini kresišča je bilo drugim ljudem strogo prepovedano sekati drevje. Če pa je bila megla in se kresovi niso videli, je stražar za opozarjanje ljudi uperjal možnar ali top.

V poznejšem času, ko Turki niso več hodili na roparske pohode v naše kraje in Grmadarjevim bilo več treba opravljati napore stražarske službe, so tu razvili prijazno in precej veliko kmetijo, cel grunt. Na tej zemlji še danes gospodarja Grmadarjev rod, že deveti po vrsti. Kmetija in njeni ljudje so marsikdaj preživljali težke čase, vendar so uspešno kljubovali vsem viharjem in do danes ohranili zemljo nerazdrobljeno, v času narodnoosvobodilne vojne pa je kmetija dajala utrujenim in lačnim partizanom varno zavetje.

TONE VIRANT

CARNIOLA, VICTORIA ab Hasson Batta gloriosissima Populata 22 Junij 1793

PRILOGA IX: BITKA PRI SISKU

NAŠI ZAKLADI

POMNIKI ČRNE SMRTI

Kuga je najstrašnejše prekletstvo vsega človeštva. Kjerkoli in kadarkoli se je pojavila, je povzročila isto nepopisno gorje in vplivala z isto demonsko silo na mišljenje in čustvanje vseh. Morila je že v najstarejših časih. O epidemijah, ki so desetkale prebivalstvo v starem Rimu, pišejo Livij, Plinij, Tacit in drugi antični zgodovinarji. Okoli leta 700 pred našim štetjem je kuga v eni noči pomorila 185.000 vojakov asirskega kralja Sanheriba. Vse dotedanje strahote je pokosila „črna smrt“ sredi 14. stoletja. Kitajska je imela v nekaj mesecih 13 milijonov mrličev. V Evropi je v slabih šestih letih usmrtila 2 milijonov oseb ali dobro četrtnino vsega tedanjega prebivalstva. Na Tirolskem je takrat umrlo kar pet šestin ljudi. Tudi pred kronanimi glavami kuga ni imela spoštovanja. Znani so podrobni opisi, kako je strašna gostja davila plemenitnike najvišjega rodu. Slavni beneški slikar Tizian je umrl za kugo, ko je bil star sto let.

Zgodovinsko je dokazano, da se je kuga na slovenskih tleh pojavila ob koncu 8. stoletja. V Ljubljani in okolici je okoli leta 1006 usmrtila nad 17.000 ljudi (po Valvasorju). Kuga ni bila edino zlo, ki je pestilo slovenske prednike. Življenje so jim grenili potresi, poplave, strašne suše in kobilice. Bolezen in lakota sta hodili z roko v roki in zahtevali žrtve. Nermalokrat so kugo in druge epidemične bolezni k nam prinesli od drugod trgovci, potepuhi, vojaki in drugi. Kuga je bila redna obiskovalka slovenske dežele. Mnoge kraje je ugonabljala celo po večkrat zaporedoma. V 16. stoletju je „črna smrt“ kosila po Dolenjskem, na začetku tega stoletja je pestila predvsem Belokranjce. Leta 1578 je razsajala v dolini Temenice, pri Šentrupertu, v Krškem, Novem mestu in po kočevski deželici. Leta 1625 je hudo opustošila Novo mesto.

V pismu, ki so ga poslali Novomeščani naslednje leto vicedomu v Ljubljano, da bi jim odpustil davke, je bilo napisano: „Za kugo, ki je prišla prejšnje leto v naše mestece, je umrlo 322 ljudi, med njimi 15 gospodarjev. Njihovi otroci in vdove tavajo sedaj z beraško palico po svetu. Hiše so zapuščene in ni upanja, da bi bilo mogoče dobiti od njih davek. Minulo zimo se je podrlo pet hiš... Iz ene nadloge gremo v drugo. Najhujša pa je bila lanska kuga, ki je trajala od maja do 4. septembra. Nismo mogli dobiti ljudi, da bi nam obdelali polja in vinograde.“

Obilno žetev je imela „črna smrt“ tudi drugod po Dolenjskem. Leta 1625 je umrlo v Žužemberku toliko ljudi, da jih niso mogli pokopati na običajnem pokopališču. Porabili so še farovško njivo, od česar se je do

današnjih dni ohranilo ime „kužni dol“, in zemljišče na desnem bregu Krke. 1. novembra 1626 je kuga začela moriti spet v Krškem in ostala do 6. januarja naslednje leto, nato pa je mesto obiskala še dvakrat: leta 1634 in 1646. Podobno je trpela Kostanjevica, kjer je črna morilka redčila prebivalstvo in povzročila obilo drugega gorja v letih 1646 – 1650, 1663, 1670 in 1676.

Proti kugi je bilo človeštvo dolga stoletja brez moči. Zdravil niso poznali nikakršnih. Zelo strogi pa so bili ponekod tako imenovani kužni redi, ki so predpisovali postopke v primeru obolevnosti za kugo. Z njimi so hoteli predvsem preprečiti širjenje kuge, ki je dolgo nastopala kot epidemija. Tako v nekem takem redu piše: „Vsak okuženi bolnik naj se spravi iz mesta na polje, da tam okreva ali umre... Vsakemu, ki zanese kugo v mesto, se zapleni premoženje... Okuženim smejo pomagati samo za to določene osebe. Kdor prekrši to določbo, se kaznuje s smrtjo in z izgubo premoženja.“

Kljub takim in drugačnim odredbam se je kuga čedalje bolj širila. Strah pred grozno morilko je ljudem vzel vso razsodnost, da so se bolj vdajali osebnim strastem kot spoštovanju red. Nermalokrat je množična panika, ki je zajela ljudi, odprla kugi na široko sicer vsaj priprta vrata. Vraževerja, ki so ga spravljali v zvezo s pojavi neprizanesljive in neizbirčne morilke, je bilo na pretek. Najčesteje pa so se oči ogroženih in zbeganih ljudi obračale k nebu po pomoč. Na čast svetnikom, ki so z njihovo pomočjo hoteli izprostiti milost in varnost pred „črno smrtjo“, so gradili nove cerkve, hodili na božja pota, postavljali kapelice in se jim zaobljubljali z drugimi deli. Tako je Rudolf grof Paradajzar v spomin na moriljo kuge v novomeški okolici leta 1627 sezidal nedaleč od svojega gradu Pogance cerkvico sv. Roka.

Še več kot „zahvalnih“ cerkva in kapelic se je iz tistih časov ohranilo kužnih znamenj. Pri Gotni vasi so ga bojda postavili že 1599, tisto, ki stoji poleg cerkve v Krškem (na desnem bregu Save), ima letnico 1635. Kužna znamenja dandanes marsikje ne stoji več tam, kjer so bila postavljena. Kjer so še, običajno označujejo mesta, kjer so nekoč pokopavali mrličke ob času velikih epidemij. Pri nas jih je še najti na poljih, travnikih blizu mest, trgov in vasi, ob cestah med posameznimi naselbinami, na razpotjih. Imajo predvsem veliko zgodovinsko – dokumentarno vrednost. Spominjajo na čase, ko je na vrata slovenskih domov ztrajno trkala črna smrt.

I. ZORAN

ČETRTKOV INTERVJU

Po krivem obtoženi trgovci

Pekovske težave niso od danes in nabava kruha je odvisna od vremena, pravi inž. Kralj, direktor Žita

Kaj na grajo kupcev, da zmanjkuje kruha in da je slab pravijo pri Žitu, novomeški pekarji, je povedal direktor inž. Bogomir Kralj.

„Pri proizvodnji in prodaji kruha je možno samo dvoje: ali kruha zmanjka ali pa ostane. Uganiti ravno pravnjo potrošnja pa je kot loterija: posreči se morda trikrat v letu. Izkušnje kažejo, da se potrošniki pri nabavi kruha ravno vsakokrat drugače. Denimo: za neki državni praznik lani je kruha povsod zmanjkalo, letos pa je ob isti priložnosti in ob približno enakih količinah v prodaji ostalo po 2 toni kruha. Enako je ob sobotah. Kdo bi uganil, kakšno bo vreme in koliko ljudje gradijo? Kajti od tega je odvisna količina naročenega in proizvedenega kruha. Trgovci si prizadevajo, tudi dodatno naročajo količine kruha, če jim ga zmanjka, ampak mi lahko sprejmemo zadnje naročilo do 10.30.“

— Potrošniki se pritožujejo tudi zato, ker zjutraj ni svežega kruha. Ali se temu ne bi dalo od pomoči?

„Nikakor ni možno v vse prodajalne na našem območju in v vse obrate družbene prehrane,

Inž. Bogomir Kralj: „Zadnja podražitev kruha nam je nadomestila samo podražitev energije za proizvodnjo in delno za moko, ne pa stroškov za prevoz.“

vrte in šole dostaviti kruh med 6. in 8. uro zjutraj, kot bi vsi želeli. Rešitev je v enakomernejši oskrbi s svežim kruhom preko vsega dneva. Kruha v trgovini mora zmanjkati, odločimo pa se, ali naj ga raje zmanjka zjutraj ali zvečer.

— Ali ni možno pri vas uvesti neke vrste dežurno službo, ki bi

lahko zadostila morebitnim dodatnim naročilom kruha?

„Teoretično je možno, praktično pa ne zaradi tega, ker bi bili s tem preveliki stroški. Taka proizvodnja je negotova, delavce pa bi morali plačati. Kako moramo gledati na vsak dinar, pove podatek, da stane v maloprodaji kilogram bele moke 14,21 din, kilogram belega kruha pa 12 dinarjev.“

— Mar delate z izgubo?

„Če bi pekli samo osnovne vrste kruha, bi pri maksimiranih cenah prav gotovo zašli v hudo izgubo. Ker pa pečemo tudi posebne kruhe, katerih cena je ugodnejša, nam to omogoča plavati na površini. V proizvodnji kruha sta energija in moka predstavljal še pred dobrim letom 68 odstotkov stroškov pri kilogramu kruha, danes pa že 78 odstotkov. Ne ostaja nam skoraj nič za sklade niti za povečanje osebnih dohodkov, ki so pod občinskimi in republiškim poprečjem, čeprav imamo nočno delo. Pekarne v mestih, ki pečejo več posebnih kruhov, imajo dobiček, na podeželju, kjer pa je še vedno osnovni beli in črni kruh najbolj udomačen, imajo skoro izgubo. Tako smo tudi tozdi v okviru Žita v neenakopravnem položaju.“

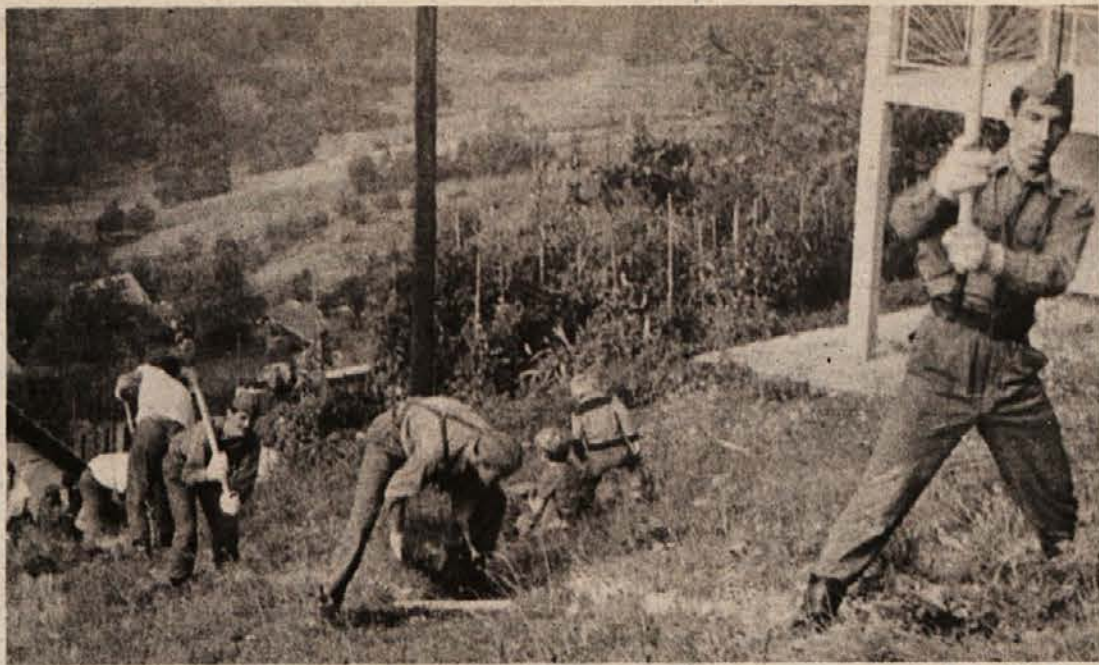
— Kakšne so težave pri transportu kruha, ki ste jih že nakažali?

„Znano je, da je novomeška občina po številu zaselkov na prvem mestu v republiki, se pravi, da je veliko krajev, kamor bi morali dovažati kruh, voznje pa so ob zdajšnjih cenah benecina drage. Voziti 20 kilogramov kruha recimo na Čejnice pri Trebelnem ali pa v Sela pri Šumberku se gotovo ne izplača, ampak to delamo, ker se čutimo odgovorne za preskrbo. Nikakor pa ne moremo ustreči prav vsem krajem, ki želijo dostavo kruha.“

— Kako ste z delovno silo, je še tako pomanjkanje?

„Nič več. Še pred petimi leti smo bili veseli vsakega, ki je hotel k nam, zdaj že gledamo na kvalifikacijo. Manjka nam izkušenih in kvalificiranih pekov, medtem ko prošnje za zaposlitev nekvalificiranih zadnje čase že odklanjamo.“

R. B.

POMAGAJO NERAZVITIM — Vojaki novomeške garnizije, ki so začeli minulo soboto kopati jarke za novi vodovod na Uršnih selih, so obljubili, da bodo prihajali delat vse dotlej, dokler vodovod v tej nerazviti krajevni skupnosti ne bo v celoti zgrajen. (Foto: I. Zoran)

Ne bodo več pili deževnice

Novi vodovod v krajevni skupnosti Urna sela pomagajo graditi vojaki iz Novega mesta

Več kot 100 gospodinjstev v krajevni skupnosti Urna sela bo dobilo v naslednjih letih pitno vodo iz vodovoda, ki so ga začeli v soboto, 13. septembra, v tem kraju graditi vojaki iz novomeške garnizije in domači mladinci.

Glavni cevovod bo dolg slaba 2 kilometra in bo potekal od črpališča v Gorenjih Sušicah prek Uršnih sel do Laz. Vseh stranskih cevovodov (brez priključkov) pa bo kakih 10 km. Celotno vodovodno omrežje, ki ga štejejo po zahtevnosti za eno najtežjih, bodo gradili postopno. Urediti bodo morali črpališča, vodne zbiralnike in transformatorje na številnih mestih.

Polaganje cevi za glavni vod bodo opravili do konca prihod-

nega leta. To opravilo štejejo hkrati z gradnjo nekaterih zbiralnikov za prvo fazo, ki bo veljala 2,1 milijona dinarjev. Za več kot 700.000 din del bodo opravili vojaki iz Novega mesta.

Začetek gradnje tega prepotrebne vodovoda je denarno omogočila delovna organizacija Novograd iz Novega mesta. Pristojni zatrjujejo, da sredstva, ki jih bodo sicer porabili za napeljavno pitne vode v tej nerazviti

krajevni skupnosti, ne bodo vplivala na druga tovrstna dela, predvidena letos drugod.

GOZDARJI USPEŠNI V TUJINI

Ob zaključku prvega polletja 1980 je Gozdno gospodarstvo Novo mesto doseglo že blizu 98 odstotkov letnega plana izvoza. Iz vozili so za 21,5 milijona dinarjev raznega lesa, kar je za 67 odst. več kot v tem času lani. Izvažali so samo v Italijo in Nemčijo in bi lahko prodali še dosti več, če izvoz bukovine in listavcev ne bi bil omejen z vezavnimi predpisi. Iglavcev že nekaj let ni dovoljeno izvažati, letos marca pa je bil začasno ustavljen tudi izvoz hrastovih hlodov. Prav s tem pa je novomeški GG dokaj prizadet, saj je doslej izvozil vsako leto okrog 4.000 kubikov hrasta in je ravno ta dajal najdržnejšo postavko v izvoznih bilanci. Ker pa izvoz prostorninskega lesa v golah ni omejen, se gozdarji usmerjajo na tako proizvodnjo in prodajo.

SKUPAJ PRI DELU, SKUPAJ NA IZLETIH

Med najbolj delavnimi planinskimi skupinami v novomeški občini je vsekakor Novolesova Planinska sekcija. Ze vrsto let prireja za člane zanimive izlete po domovini in tujini. Letos po počitnicah so organizirali že izlet na Begunjsko, na Veliko Planino do Kamniškega sedla in pred kratkim na Nevejsko sedlo v Italiji. Konec septembra pa so Novolesovi planinci napovedali izlet čez Luče do Raduhe in Planine Grohat.

Ni časa za dremež v zadovoljstvu

Menijo, da se bodo dokaj ugodni rezultati novomeškega gospodarstva pokazali tudi v zaključni letni bilanci in da bo dosežen izvoz v vrednosti 160 milijonov USA dolarjev — Bo res?

9. septembra je izvršni svet novomeške občinske skupščine razpravljala o rezultatih gospodarjenja po polletnih bilancah in ocenila tudi poslovne uspehe do konca leta. Ob obetavnih napovedih, ki pomenijo še kar ugoden start v novo srednjeročno obdobje, pa nikjer ne bi smelo priti do uspavajočega zadovoljstva.

V zapletenih in zaostrenih razmerah gospodarjenja je novomeško gospodarstvo v prvi polovici leta doseglo v primeri z enakim obdobjem lani ugodno rast, saj se je celotni prihodek povečal za preko 26 odstotkov, dohodek za več kot 31 odstotkov in čisti dohodek za blizu 30 odstotkov. Pri tem pa je pomembno, da so zelo hitro naraščali prihodki, doseženi na tujem trgu. Stroški so počasneje naraščali, izboljšala se je ekonomičnost poslovanja, gospo-

darnost v občini pa je bila na splošno boljša od republiškega poprečja.

Tudi dohodek na delavca se je na novomeškem območju v prvi polovici leta 1980 povečal bolj kot v republiki, vendar je kljub vsemu ta še vedno za okrog 10 odstotkov pod republiško ravnijo. Za približno enak odstotek zaostajajo tudi poprečni osebni dohodki.

Zelo ugodni premiki so ugotovljeni tudi v delitvi dohodka in čistega dohodka, saj je akumulacija rasla hitreje od vseh oblik porabe, pri osebnih dohodkih pa se poznava tudi stabilizacijska prizadevanja, saj so se le-ti povečali za 19,1 odst. glede na doseženi dohodek pa bi se lahko za več kot 22 odstotkov. Se pravi, da niso povsod vsega sproti razdelili. Še vedno se pojavlja nekaj kršilcev dogovora in kolektivov, kjer so izplačali preveč. Take bo v kratkem obiskala nova komisija izvršnega sveta in ugotovila vzroke. Člani izvršnega sveta so menili, da bo nujno zoper prave kršilce dogovora o izplačevanju osebnih dohodkov sprejeti resne ukrepe.

Ko so ocenjevali gospodarsko poslovanje v naslednjih mesecih, so po zmerno optimistični napovedi naštevati precej ugodne možnosti. Računati je na 28-odstotno povečanje narodnega dohodka v primeri z lani, na 30-odstotno rast družbenega proizvoda, v izvozu pa celo na izredne rezultate. Predvidevajo za 160 milijonov dolarjev izvoza, manjši uvoz v drugi polovici leta in zato kar ugodno izvozno-uvodno bilanco. V do-

larski valutni računano, naj bi se pri tem pokazala celo pozitivna razlika. Za velik dosežek za novomeško občino pa je šteti zlasti to, da gre za zdaj 32 odstotkov celotne proizvodnje v izvoz.

Podrobno bodo analizo gospodarjenja obravnavali v kratkem še zbori občinske skupščine, kjer naj bi dodatno osvetlili zlasti črne točke in jih skušali do konca leta odpraviti. D D

ZAČETNE TEŽAVE — Vsako leto, ko pridejo novi malčki v vrtec, se manjši v začetku nekaj dni jokajo, ker pogrešajo mame. Posnetek je iz starega vrtca na Drski, kjer si vzgojiteljice vneto prizadevajo potlačiti „cmeravčke“. (Foto: R. Bačer)

Nič več ne ostaja

V otroškem varstvu investicijski program šepa

Kako se razmere spreminjajo tudi na področju otroškega varstva, pove ugotovitev, da so prejšnja leta ostajala sredstva in ni bilo možno graditi vrtcev, zdaj pa bi zavoljo lokacij in dokumentacije lahko gradili, pa zmanjkuje sredstev. V letošnjem prvem polletju skupnost otroškega varstva ni imela niti predvidenega dotoka sredstev, in ker združeno delo tudi prepočasno pravnava dolgove iz posebnega dogovora, sprejetega investicijskega programa letos ne bo možno povsem uresničiti.

Na voljo so sredstva za gradnjo ločenskega vrtca. Ta naj bi bil končan prihodnje leto, toda pogodbe za zunanjo ureditev še niso sklenjene niti ne za opremo in tudi izvajalec del še ni prišel na dan s podražitvami. Pričakujejo, da bo zmanjkalo denarja tudi za dograditev te prepotrebne varstvene ustanove, na katero že čaka nekaj sto malčkov.

Neurje le v ozkem pasu

Ujma z viharjem in točo je 8. septembra v okolici Novega mesta ponekod povsem stolkla pridelke, drugod ni bilo škode

Okrog 17.30, ko se je 9. septembra nenadoma stemnilo in se je dreve začelo pripogibati do tal, se je v 200- do 300-metrskem pasu med Ždinjo vasjo, Gotno vasjo, Verdunom in Pangerč gromom razbesnelo neurje z debelo točo. Uro zatem je štab za civilno zaščito novomeške občine že zasedal, dan kasneje pa je prvo poročilo štaba obravnaval izvršni svet občinske skupščine.

Po prvih podatkih je v Ždinji vasi koruza stolčena, dvignilo je strehe treh kozolcev, medtem pa vinogradi po Trški gori tja proti Krkinemu domu niso niti za lasek utrpeli škode. Uničenih pa je precej vrtnin po Bučni vasi, kjer so na dveh hišah ugotovili tudi razbite opeke. V mestu je neurje najhuje prizadelo kostonjev drevored in izruvalo je okrasno drevo pred spomenikom Marijana Kozine, v Gotni vasi je prav tako precej površinskih poškodb, medtem ko je v Črnošnjicah dva kozolca podrla in razkrijo dve hiši. Po en kozolec je podrla še na Verdunu in v Šentjoštu, razkrikih kozolcev pa je še nekaj pri Podgradu.

Na električnih in drugih infrastrukturnih napeljavah ni ugotovljene škode, pač pa je poškodovalo okrog 30 „katrc“

na parkirišču IMV, ko je veter raznašal pločevino. Hudo poškodovana je cesta na Trški gori, kjer jo je deroča voda ponekod kar vzela. Tudi na številnih gradbiščih okrog mesta ni ugotovljenih večjih poškodb in škode, pač pa so posevki ponekod povsem, drugod delno uničeni.

Izvršni svet novomeške občinske skupščine je imenoval komisijo, ki bo popisala in ugotovila točno škodo na posevkih, da bodo oškodovanci deležni davčnih olajšav. Ker pa je bilo prvem hipu videti huje, kot se dejanske posledice, so smatrali da drugi ukrepi niso potrebni. Ujma je na srečo zajela le ozek pas, tako da je ponekod na njivi del posevkov povsem uničen, drugi konec pa je ostal nepoškodovan.

MANJ ZAPOSLENIH KOT LANI

Po statističnih podatkih, ki jih dostavljajo delovne organizacije, se je število zaposlenih konec maja letos v primeri z lanskim decembrom celo zmanjšalo. Medtem ko je bilo konec leta 1979 v občini zaposlenih skupno 23.643 oseb, je bilo maja letos samo 23.604. Od tega je bilo zaposlenih v gospodarstvu 20.164 (lani 30 več), v resti 3.440, kar je za 9 manj kot lani.

Novomeška kronika

ISKANI ŽAGARJI — Če bi ta čas ugotavljali, kateri poklic je v mestu najbolj popularen, oziroma iskan, bi bil to nedvomno žagar drv. Maloštevilne občane, ki se s tem še ukvarjajo, iščejo stranke tako rekoč z lučjo.

NA PRAGU JESENI ROJENI — V novomeški porodnišnici so pretekli teden rodile: Tatjana Zorko z Ragovske 6 a — Domna, Ana Pavlič iz Lobetove 25 — Margareta; Milena Brdar iz Gubčeve 30 — Tadeja; Terezija Sajevic iz Ulice Majde Šilc 7 a — Barbaro in Jožica Berger iz Volčičeve 19 — Jaka.

POCENI NAPRAVA — Mestna tržnica je bila v ponedeljek običajno založena, pozornost pa je vzbujala obrtnica s Hrvaškega, ki je prodajala napravo mini aspirator po 50 dinarjev. Ker gospodinje poznajo napravo kot dober pripomoček pri čiščenju in ker cena izjemoma ni bila višja

— Ena gospa je rekla, da se boji, da je bilo med nedavnim neurjem več kot na drugih njivah škode na plantazi avtomobilov in prikolic v Pogancih. Ti bilov in prikolic zaradi tega dve kulturi bosta zaradi tega verjetno letos precej dražji.

Vinogradom hudo manjka sonca

Letos si vinogradniki bolj kot kdaj prej želijo sonca, saj sta jim pomlad in poletje skopo odmerjala. V bizejsko-sremiškem in dolenskem okolišu brežiške občine bo pridelek grozdja količinsko nadpovprečen. Vse sorte so izredno rodne, pozna pa se jim slabo vreme ob cvetenju. Posledica neenakomernega cvetenja je tudi neenakomerna rast jagod in po mnenju inž. Vlada Kovačiča, vodje enologije in kleti pri Slovini v Brežicah, je dozorevanje zaradi tega tembolj negotovo.

Trgatev se bo letos zakasnila za dva do tri tedne. Inž. Kovačič je prepričan, da lepo vreme in tople noči lahko še marsikaj nadoknadijo, saj so v nekaj dneh pred zadnjimi ohladitvijo in dežjem opazili pri grozdju viden napredek. Če bo deževalo, bodo morali predčasno trgati

zlasti tisti vinogradniki, ki niso dovolj ukrepali proti botritisu in jim bo grozdje začelo hitro gniti. Pri Slovini vsako leto spremljajo dozorevanje grozdja, vendar tako slabega leta, kot je bilo letos, ne pomnijo. Letos pričakujejo obilen

pridelek. Pri odkupu bodo dosledno spoštovali sprejeta merila. Cena tokrat ne bo odvisna le od sladkorne stopnje in vrste grozdja, ampak tudi od zdravstvenega stanja grozdja, ki ga bodo vinogradniki pripeljali v predelavo. Zmečkano grozdje daje slabšo kvaliteto vina. Opažajo namreč, da v takih primerih kislina iz grozdja izlužuje iz pecljavine nezaželene snovi, ki bistveno vplivajo na kakovost vina.

S trgatvijo zlasti letos ne bi smeli hiteti, četudi namreč vinogradniki stiskati vino le zase. Vsak sončni dan je dobrodošel in v treh dneh dnevno pridobi grozdje 1 odst. sladkorja. Potemtakem je velika družbena škoda, če bi s preuranjeno trgatvijo to preprečili, potem pa sladkor kupovali in dodajali. Razen tega grozdje šele v zadnjih dneh pridobiva na aromi in bukeju, prav to pa sta lastnosti, ki prinašata bizejskemu vinu sloves.

J. TEPPEY

Se vrača stari sloves?

Brežice se spet uveljavljajo kot trgovsko mesto

Kdor se je konec minulega tedna ustavljal v Brežicah, ga je prijetno presenetila neobičajna živahnost, zlasti vzhodni del nove trgovske hiše ob Cesti 21. maja. Na stotine kupcev od blizu in daleč je v petek dopoldne nestrno čakalo, kdaj se bodo odprla vrata teško pričakovane, veliko obetajoče blagovnice.

Otvoritev so prisostvovali predstavniki družbenopolitičnega življenja občine in regije, poslovni partnerji delovne organizacije Emona Posavje in številni drugi gostje. Za Brežice je bil to dogodek, ki so ga tudi na zunaj slovesno proslavili z igranjem godbe na pihala, z nastopom perskega zbora bratov Milavec in šolarjev, zbrani pa so z zadovolj-

svom prisluhnili zlasti obetom kolektivna Emona Posavje, da bodo poslej lahko bolj postregli kupce, da jim ne bo več treba po blago v večja trgovska središča.

Po registracijskih številkah parkiranih avtomobilov sodeč, se bo krog kupcev poslej razširil tudi na oddaljene kraje tostran in onstran Sotle. Začetna založenost je vzbudila dober vtis, napovedi prodajalcev pa zagotavljajo še pestrejšo izbiro za naprej. Nova blagovnica je veljala blizu 129 milijonov dinarjev. V trgovskem delu je zaposlenih 78 delavcev, v gostinskem pa 25.

J. TEPPEY

STISKA PRED VSEMI PULTI - Posnetek je iz nove blagovnice v Brežicah, kjer so v hipu prodali vsa zaloga pralnih strojev in zamrzovalnih skrinj. (Foto: J. Teppey)

Novo v Brežicah

KRVODAJALCI NA IZLETU - Občinska organizacija RK tudi letos ni pozabila na najzvestejše krvodajalce. Za večeraj jih je 150 povabila na izlet v Belo krajino in na ogled Baze 20 v Kočevskem Rogu. Tovrstna srečanja so že tradicionalna.

BODO STARŠI KAJ PRIDALI? - Za podaljšano bivanje so v brežiški osnovni šoli v denarnih težavah. Stroški so vsako leto večji, zato se bodo v sili najbrž obrnili na starše, da bodo še ti primaknili kak dinar.

BREŽIŠKE VESTI

Oktober končno normalno zadihali

Izgradnja prizidka k sevniški osnovni šoli kasni za dobra dva meseca - Oktober končno novi prostori - Omogočeno boljše delo - Manjka mentorjev za interesne dejavnosti

Prizidek k osnovni šoli „Savo Kladnič“ v Sevnici bi moral služiti namenu že ob pričetku novega šolskega leta, saj bi moral izvajalec GIP Beton-tozd Gradbeništvo Sevnica dela zaključiti do 20. julija. Pogodba „na ključ“ povzroča izvajalcu sive lase. Sam se pri delih drži rokov, ima pa težave z nekaterimi kooperanti. Predvsem zamuja Slovenjalec pri montaži šolske opreme, ki čaka v telovadnici in po hodnikih ter še dodatno ovira normalen potek pouka.

S prizidkom, ki bi že moral biti tehnično pregledan in prevzet, bo sevniška šola pridobila 10 učilnic za kabinetni pouk, manjšo telovadnico, jedilnico z 250 sedeži, posodabljaljo pa tudi kuhinjo. Več možnosti bo tudi za bogatejšo kulturno življenje, saj bo šolska knjižnica pod novo streho dobila prostor za 10.000 novih knjig poleg sedanjih 11.000. Tako bo šolska knjižnica še bolj prekašala občinsko, ki že dolga leta domuje v tesnih in neustreznih prostorih.

Prostorska stiska je eden osrednjih problemov sevniške šole, saj imajo ob primemni številčni in strokovni zasedbi učiteljev težave z izjemno številnimi oddelki, tudi po 35 učencev v enem razredu. „Do leta 1984 bi morali po zakonu o

osnovni šoli zmanjšati oddelke na 32 učencev, kar ne bo lahko, vendar nujno, če želimo uresničiti zastavljene učno-vzgojne cilje in naloge.“ je povedal ravnatelj prof. Jože Bogovič.

Novi prizidek bodo vendarle začeli uporabljati v začetku oktobra, z novo organizacijo pouka pa bodo pričeli 6. oktobra. Na sevniški šoli pričakujejo, da se bo letos odzvalo več mentorjev za interesne dejavnosti. Lani so namreč pritegnili k več kot 30 dejavnostim le štiri zunanje sodelavce, kultura pa je ostala v celoti nepokrita. Učinkovit učno-vzgojni proces pa mora spremljati tudi ustrezen razvoj interesnih dejavnosti, kar vodi tudi k organizaciji celodnevne šole, ko bodo zanjo zagotovljene gnotne razmere.

PAVEL PERC

NOVA LOVSKA KOČA

Lovska družina Sevnica, ki do sedaj ni imela svojega doma, je zastavila precej sil za zgraditev nove lovske kočice v Selih pri Žabjaku. Temelje so že zabetonirali in kupili kvadre in mreže. Če jim bo uspelo dobiti še cement, bodo jeseni spravili dom do prve plošče. Pri gradnji računajo na prostovoljno delo lovskih privržencev.

Prizidek predstavlja prehodno rešitev v dvoizmenskem pouku. Za učence, ki se vozijo v šolo 20 in več kilometrov daleč, bodo organizirali enozimski pouk, pričeli pa ga bodo nekoliko pozneje kot drugi. Imeli bodo tudi boljše možnosti za udeleževanje v interesnih dejavnostih, saj se bodo avtobusi vračali pozneje.

NOVI PROSTORI ZA SEVNIŠKE ŠOLARJE - 1.190 učencev na osnovni šoli „Savo Kladnič“ v Sevnici bo v kratkem vendarle spoznalo prednosti šole, ki ima poleg dobrih učiteljev na voljo tudi ustrezne prostore za sodoben pouk. 1. oktobra se bodo namreč le „preselili“ v novi prizidek. (Foto: P. Perc)

SEVNIŠKI PABERKI

SEVNIŠKI TRIMČKARJI - Drugo nedeljo zapored je akcija Vsi na kolo za zdravo telo v Sevnici pritegnila še več razgibanja železnih kolesarjev. 7. septembra je bilo 136 udeležencev, to nedeljo pa 174. Najstarejši trimčkar je bil 67-letni Jože Weiss, med ženskami 58-letna Marija Derstvenšek, najštevilčnejša pa je bila petčlanska družina Maurer. Ti imajo pred tretjo akcijo to nedeljo tudi največ možnosti za posebne nagrade. Dragocene praktične nagrade pa so na voljo vsem, ki se udeležijo dveh akcij, seveda zreb, če jim bo naklonjen.

HITRE ZVEZE - Sevniški radioamaterji (YU 3 DHP) so na raznih tekmovanjih vedno med boljšimi. V tekmovanju na kratkem valu, ko morajo s kolegi povsod po svetu navezati čim več stikov, so med okoli 300 udeležencev zasedli odlično 6. mesto. Sevničani so na tekmovanju za pokal Zveze radioamaterjev Jugoslavije osvojili 4. mesto; zelo hitro pa znajo vzpostaviti zveze tudi na UKV saj se v zadnjih letih med jugoslovanskimi klubi niso uvrstili slabše od 10. mesta.

SEVNIŠKI VESTNIK

Trezno in z zaupanjem vase

Izgube ob polletju za polovico manjše kot lani - Še bo treba računati z občasnimi motnjami v zagotavljanju reprodukcijskega materiala in v preskrbi nasploh

Sorazmerno ugodni rezultati polletnega gospodarjenja in poslovanja SIS vzbujajo optimistična pričakovanja tudi za naprej, na skupni seji občinskih vodstev DPO in predsedstva skupščine pa je kljub temu prevladalo mnenje, da se je treba trezno in premišljeno lotiti nalog za jutrišnji dan in se ne prepustiti optičnim prevaram. To pomeni, da si mora kolektiv prizadevati za večjo in boljše proizvodnjo in se ne zadovoljiti z dosedanjimi rezultati, s tem, da se obdrži na površju brez izgub.

za 6 odst. zaostajali za porastom življenjskih stroškov.

Izgubo je imelo ob polletju pet delovnih organizacij, in sicer: Rudnik rjavega premoga Senovo, Elektra Brestanica, DES - tozd Elektro Krško, Agrokombinat - tozd Vinogradništvo in tozd Kooperacija ter Posavski veterinarski zavod. Skupna izguba je dosegla vsoto 14,5 milijona dinarjev in je za polovico manjša kot v istem obdobju lani. Med glavnimi vzroki za izgube so v analizi omenjeni neprimerni dohodkovni odnosi v okviru Elektrogospodarstva Slovenije, sezonska gibanja v kmetijski proizvodnji in nizke prodajne cene ob povečanih stroških poslovanja.

J. T.

Kdo so najboljši?

Razstava plemenske živine je bila vsekakor osrednji del letošnjega „Kmečkemu praznika“. Najboljša živina, ki so jo nanjo pripeljali rejci, se lahko meri s tisto v drugih slovenskih predelih in je lahko res za vzgled. Med starejšimi kravami je strokovna komisija prisodila prvo mesto tisti, ki jo je na razstavo pripeljal Kristl Kranjc iz Predladola, drugo in dve enakodoljni tretji nagradi pa so prisodili rejcem Janezu Zarnu, Rudiju Možganu in Jožetu Grozini. Pri mlajših kravah so najvišje ocenili tisto, ki jo je pokazal Rudil Možgan iz Veniš, drugo in tretjo nagrado pa sta osvojila Rudil Čekuta in Alojz Colarič. Za telice sta denarni in častni nagradi osvojila dva rejca. Gabriel Turk iz Rožnega in Janez Abram s Prekope. Sicer pa so na kmečkem prazniku razdelili še več nagrad kmetom kooperantom in strokovnim delavcem v kmetijstvu. Med drugim, so namreč katerim ga je največ oddal Alojz Jordan, in to več kot 51.000 kilogramov. Med petimi nagradenci za oddano klavno živino je bil na prvem mestu Janez Abram, ki je oddal nekaj več kot 12 ton pitancev.

Tokrat so analizi gospodarskega poslovanja prvič priložili pregled poslovanja SIS in proračunske porabe, da bodo razprave lahko celovitejšje in napačnejše. Marsikje bodo hkrati obravnavali že tudi novejšje podatke, vsaj za julij, in tako dopolnili sliko gospodarjenja. Na skupni seji DPO so pripravili, naj izvršni svet nadaljuje vpeljano prakso in tudi vnaprej dosledno in sprotno rešuje vse probleme naprej v DPO, nato v občini, in če je potrebno, naj jih posreduje dalje do republike. Razpravljalci so poudarili vedno večjo potrebo po povezovalni in združevalni sredstev. Udeležba združenih sredstev za investicije je bila že zdaj izredno velika in pomeni spodbudo za naprej.

Vrednost izvoza je za 12 odst. presešla uvoz. Pri delitvi osebnih dohodkov so delovne organizacije sledile dogovoru, bilo pa je tudi nekaj izjem, ob katerih so takoj ukrepali. Povprečni osebni dohodki v občini so porasli za 19. odst. in so

KRŠKO ZA ENOTEN JUGOSLOVANSKI TRG

V razpravah o polletnem gospodarjenju se v krški občini vedno znova zavzemajo za enoten jugoslovanski trg, zato obsojajo vsak poskus razbijanja te enotnosti. Krško gospodarstvo ima namreč tak značaj, da ga vsako omejevanje hitro prizadene, zato se bodo delavci dosledno borili proti poizkusom izsiljevanja nekaterih „monopolnih“ organizacij, ki bi dinar najraje zemenjale za plačilo v blagu.

KRŠKE NOVICE

VISOKO PRIZNANJE KMETIJCEM - Temeljna organizacija kooperantov je na „Kmečkem prazniku“ prejela visoko priznanje, diplomu Zadrzne zveze Jugoslavije. V njenem imenu jo je dobitnikom izročil predsednik republiške zadrzne zveze, ing. Petelin.

POLLETNI PREŠEŽEK - Zabeležili so ga v krški občini v zunanjetrgovinski bilanci. Vrednost izvoza je v prvih šestih mesecih presežala vsoto 425 milijonov dinarjev, uvozili pa so v istem času za nekaj več kot 380 milijonov. Slej ko prej je največji izvoznik krška tovarna celuloze in papirja „Djuro Salaj“, največji porast prodaje na tuje pa sta v primerjavi z enakim lanskim obdobjem zabeležili delovni organizaciji krške „Kovinarske“ in senovske TOZD Lisca.

PRIZNANJA ORGANIZATORJEM - Da živinorejca, ki je v krški občini nedvomno ena izmed najbolj pomembnih kmetijskih panog, hitreje napreduje, so zaslužni tudi njeni organizatorji in pospeševalci. Na „Kmečkem prazniku“ so se jim oddolžili s pismenimi priznanji. Zaslužili so si jih Jože Zevnik, Jože Krošelj, Jože Šribar, Anton Gorenc in Milan Perko.

Keramika prinaša izgubo

Zaradi vse visjih cen surovin se je izguba v IGK še povečala - Kmalu odločitev: ali sanacija ali preusmeritev

Težek položaj v Industriji gradbene keramike v Račjem selu se še stopnjuje, tako da so se že pojavila razmišljanja o morebitni preusmeritvi na drugo proizvodnjo. Dokončno odločitev o tem bo sprejela posebna komisija do konca septembra.

Že prej težek položaj, ki ga je v veliki meri povzročila tehnološka nedograjnost tovarne, kar pa nikakor ne opravičuje tudi ostalih napak, so zdaj zaostriale rastoče cene surovin. V tej tovarni so v prvem polletju povečali proizvodnjo v primerjavi z istim obdobjem lani samo za 3 odstotke, kar je prineslo ugodnejše finančne rezultate, zato pa so jim večino tega požrle cene plina, glazur, embalaže in transporta, če naštejemo samo najvažnejše prvine. Tekoči plin je tovarno veljal skoraj 7

milijonov dinarjev več, embalaža za devetsto tisoč dinarjev, ognjestalni material za dvesto osemdeset tisoč, transport za štiri tisoč itd. Ti stroški so se v celoti povečali za skoraj 90 milijonov dinarjev, zaradi nedograjene zorilnice glin pa so že v prvem polletju izgubili 6 milijonov dinarjev. Ob vsem tem je treba povedati, da zvezni zavod za cene ni odobril podražitve njihovih izdelkov in so že od januarja dalje cene enake kot prej.

Ker se je izguba povečala za več kot 200 milijonov, neugodna gibanja pa se bodo v tej smeri še nadaljevala, posebna komisija že preučuje sedanje stanje in sanacijski načrt. Do konca septembra pa se bodo odločili ali za sanacijski načrt ali za preusmeritev proizvodnje.

J. SIMČIČ

MESA BO DOVOLJ - Slovenski izvršni svet je obljubil, da bo kmalu odpravil stisko zaradi pomanjkanja mesa. Kmalu potem so se na teren odpravili nakupovalci različnih podjetij. Tudi pretekli četrtek so se na Veliki Loki in Dobrničju pojavili nakupovalci Emona. Na Veliki Loki so kupili 8 glav živine, v Dobrničju pa so napolnili ves kamion. Poznavalci pravijo, da je bil kup kar dober, k čemur so verjetno prispevale višje odkupne cene, nekateri pa s prodajo še čakajo, ker upaja na še višje.

Južna konkurenca v pridelovanju krompirja

Kaže, da je bilo premalo vloženega v intenzivnejše pridelovanje krompirja - Kje je izhod?

Čeprav so vsako leto razprave zaradi krompirja in njegove cene kar precej vroče, je njihova temperatura letos še za stopnjo višja. Poslovna skupnost za krompir je namreč sprejela priporočeno ceno za krompir 3,30 din, kar je menda znatno pod pričakovani trebanjski pridelovalcev.

Dejstvo pa je, da je krompir bil doslej najbolj donosna poljščina. Prav zaradi tega se je tudi na Trebanjskem pojavila množica malih pridelovalcev krompirja. Pojavili so se tržni presežki krompirja in na Mirni je bila za to tudi zgrajena tovarna za njegovo predelavo. Toda neusmiljeni zakoni ekonomike so začeli pritiskati na te male kmete. Na skopi zemlji, največkrat na majhnih krpah, ki jih je težko obdelovati s stroji, so kmetje pridelovali majhne količine, največji so pridelali od 10 do 15 ton. Medtem pa so se pojavili v Jugoslaviji drugi pridelovalci krompirja, ki so zaradi veliko ugodnejših pridelovalnih pogojev sposobni pridelovati krompir za polovico cene kot Trebanjci.

In zdaj si mnogi trebanjski kmetje zastavljajo vprašanje, ali bodo še lahko zdržali takšno konkurenco. Mnogi že razmišljajo o preusmeritvi, vprašanje pa je, če bodo lahko v kratkem našli podobno donosno kulturo. Kot kaže, pa je bilo doslej kljub vsemu le premalo vloženega v bolj intenzivno proizvodnjo. Površine, zasajene s krompirjem, so bile namreč velike, hektarski donosi majhni, stroški pa veliki.

J. S.

KRŠKI TEDNIK

TREBANJSKE NOVICE

Kljub težavam več odlitkov

V Beltu dokaj zadovoljni s poslovanjem v prvem polletju — Izvozili za 77 milijonov dinarjev izdelkov — Izvoza na klirinsko območje ne mislijo povečevati

V Beltu, drugi največji delovni organizaciji v črnomaljski občini so s poslovanjem v letošnjem prvem polletju dokaj zadovoljni, saj jim je kljub velikim težavam pri preskrbi s koksom, železom in še nekaterimi reprodukcijskimi materiali uspelo plan celotnega prihodka izpolniti 97—odstotno; tisti trije odstotki pa gredo na račun neplačane realizacije.

Livarna, ki se je zaradi težav pri preskrbi otepla na največjih težavah, je v prvi polovici leta naredila 7.427 ton odlitkov, kar je celo deset odstotkov nad zastavljenim načrtom za to obdobje. V celotnem prihodu znaša delež izvoza skoraj 37 odstotkov, veliko večino pa izvozijo na klirinsko območje. Vendar je bila dejanska vrednost izvoza večja, saj tu še ni zajet izvoz gradbenih strojev dumperjev v Etiopijo, za kar je Belt dobil 800.000 dolarjev. Vrednost Beltovega izvoza v prvem polletju pa brez teh dumperjev znaša 77 milijonov dinarjev.

„Na leipziškem sejmu smo podpisali pogodbo za dodatni izvoz naših izdelkov na Vzhod, tako da bo vrednost letošnjega izvoza na Vzhod znašala okoli 150 milijonov dinarjev,“ je povedal direktor Valentin Papež. Poleg tega pa so iz Egipta dobili naročilo za tisoč blokov motorov.

Na vzhodnem tržišču je veliko zanimanja za Beltove izdelke, vendar ne nameravajo povečevati izvoza na Vzhod, kajti surovine mora Belt kupovati za devize na Zahodu, in v sedanjem stanju ni pravega računa, da bi jih lahko prodali kar 1.100 ton.

Na vzhodnem tržišču je veliko zanimanja za Beltove izdelke, vendar ne nameravajo povečevati izvoza na Vzhod, kajti surovine mora Belt kupovati za devize na Zahodu, in v sedanjem stanju ni pravega računa, da bi jih lahko prodali kar 1.100 ton.

A. BARTEJ

ČRNOMALJSKI DROBIR

NOVA KANTINA — V črnomaljski kasarni so proslavili dan enote Matije Gubca. Tudi ob tej priložnosti se je pokazalo dobro sodelovanje vojakov in črnomaljske mladine, saj so dijaki centra srednjih šol sodelovali tako v kulturnem programu kot v kvizu na temo Matije Gubca. Po proslavi so v kasarni odprli novo kantino.

KAJ JE NA VRSTI? — Medtem ko so se na pomanjkanje pralnega praška, prej pa na to, da ni bilo olja, kave in še česa, ljudje že kar navadili, jih je zadnje čase „udarila“ še huda suša v črnomaljskih mesnicah. Stranka največkrat zagleda le prazne kavljice, če pa slučajno naleti na kakšen košček teletine, lahko kupec že sam sebi čestita in v to čast odpre steklenico podražene vina. Tega nepogrešljivega artikla gotovo ne bo zmanjkalo. Ljudje pa ugibajo, česa ne bo dobili v prihodnjih dneh.

PRIJETNA GOSTILNA — Baričeva gostilna v Loki je bila letošnje poletje dalj časa zaprta. Notranjost so preuredili, največ sprememb pa je doživela gostinska soba, ki je sedaj vsa opazna z lesom in sploh zelo okusno in lepo urejena. Poleg dobre pijače in jedalce, po čemer to gostilno poznajo tudi obiskovalci od drugod, bo sedaj marsikoga privabila tudi prijetna notranjost.

Črnomaljski poročevalec

Krompirja ne bo

Slana v noči na 25. avgust — 2 stopinji pod ničlo

Poročila iz vse Slovenije govore, da je letos krompir obilo obrodil. Pri nas, v Dragarski dolini v kočevski občini, pa ne bo tako, čeprav prav tu skoraj vsako leto lepo obrodil. Dragarski krompir je tudi zelo kakovosten, zato ga kmetje iz doline kupujejo tudi za seme.

Letos bo naš krompir izredno slab. Krivo je vreme. Spomladi je bilo dolgo hladno in deževno. Prvi krompir so pri nas posadili šele sredi maja, ko se je vreme malo izboljšalo. Potem se je mrzlo in deževno vreme spet nadaljevalo. Zaradi mrzlega vremena je rast zastala. Celotno drevje je začelo cveteti šele okoli 15. junija, ko se je spet začelo lepo vreme. Letina je potem lepo kazala vse do 25. avgusta, ko je ponoči temperatura padla na 2 stopinji pod ničlo in je slana temeljito ožgala vso krompirjevico, fižol, kumare in celo rože.

Škoda je velika, posebno pri krompirju, ki ni mogel odcveteti.

FRANC KALIČ

MESA NI — Čeprav smo živinorejsko in svinjerejsko območje, v Kočevju ni teletine in večino dni v tednu tudi ne svinine, pa tudi drugega mesa primanjkuje. Kadar pa svinina je, je mesarji — vsaj tako trdijo oni — v treh urah prodajo toliko, kot so jo sicer v treh dneh. Menijo, da občani polnijo z njo zamrzovalne skrinje.

VARČEVALNI IZUM

Danes vse povsod varčujemo z energijo, tudi električno. Žarnice ni pravzaprav so, ampak samo 150—svečne — vsaj ponekod v Kočevju je te dni tako. Pa boste dejali: to vendar ni varčevanje, ampak zapravljanje elektrike. Pa vendar ni tako. Izmed treh žarnic, ki jih je nekdo kupil v trgovini, je bila le ena brezhibna, torej dve sploh ne trošita elektrike, in v tem grmu tiči varčevalni zajec!

Letos spet manj učencev

Brezplačni učbeniki za višje razrede — Potrebujemo zunanje sodelavce za tehnične krožke — Pouk le dopoldne

Osnovno šolo Kočevje obiskuje v novem šolskem letu 1358 otrok ali natančno 10 manj kot minulo šolsko leto, podružnične šole — teh je 7 — pa po še nepopolnih podatkih okoli 300 otrok, medtem ko jih je minulo šolsko leto 311.

Oddelkov na kočevski šoli je enako kot lani pa tudi število podružničnih šol se ni spremenilo. Vsi učenci imajo pouk dopoldne, v nobenem oddelku pa ni več kot 32 otrok.

Celodnevna šola je ostala še naprej le v Stari cerkvi. Šele v prihodnjem šolskem letu bo tudi v Kočevski Reki, če bodo za to potrebni pogoji. Vendar pa v sedanje pol-dnevne šole povsod, kjer je mogoče, vnašajo elemente celodnevnih šol, kot so podaljšano bivanje, interesne dejavnosti, fakultativni pouk itd. Letos bo fakultativni pouk iz angleščine za 5. in 6. razred, vanj pa se lahko vključijo učenci, ki jim ta, dodatna obremenitev ne bo zmanjšala uspeha pri rednem pouku.

Šola se je vključila tudi v akcijo za brezplačne učbenike. Kupili so vse učbenike za učence od 5. do 8. razreda, razen delovnih zvezkov. Zal je šola veliko učbenikov ostalo, ker je kar okoli tretjina učencev kljub poprejšnjemu obvestilu, da bo šola nabavila učbenike, to storila sama in tako po nepotrebnem obremenila starše.

Vodstvo šole se prizadeva, da bi šola postala še bolj kot doslej kulturno in telesnogojnno središče kraja. Vse organizacije naj bi v programe svojih dejavnosti vključile tudi šolo. V večji meri kot doslej pa bi se morali v izvenšolske dejavnosti vključiti tudi zunanji sodelavci, saj

IZ DRAGARSKÉ DOLINE

KMALU TELEFON — Nova centrala je že montirana in novi stavbi pošte v Dragi. Iz zanesljivih virov smo zvedeli, da bodo nove telefonske zveze začele delovati že do konca tega meseca.

V ŠOLI SE ŠEST UČENCEV — V tem šolskem letu se je v osnovno šolo na Travi vpisalo le 6 učencev, in sicer v prvi, drugi, četrti in šesti razred. Šola je torej osemrazredna, obiskuje pa jo le 6 učencev, ki so razporejeni v štiri razrede.

— Zakaj se toliko ljudi, ki bi morali biti v službi, dopoldne sprehaja po Kočevju?
— Ker trgovine le dopoldne, in še to samo včasih, prodajajo pralni prašek.

DROBNE IZ KOČEVJA

ULICE KRPAJO — Ulice in pločnike, ki so jih razkopali predvsem zaradi napeljevanja telefonskih kablov, po mestu še vedno krpaajo. Doslej so uredili okoli dve tretjini poškodovanih. Krajevna skupnost ima v naštirju tudi kranje in popravilo Kidričeve ulice, prodajne ulice in še nekaterih mestnih ulic.

NAJPREJ SUŠA, NATO NALIV — Nevhita z močnim deževjem v noči od 9. na 10. september tudi Kočevja ni obšla: treskalo, pihalo in padalo je do jutra. Mnogi občani so bili budni, da bi pomagali, če bi bilo potrebno. Nevhita je polomila nekaj drevoja, žlebov in dimnikov, vendar večje škode le ni bilo.

POLŽI DELAJO ŠKODO — Polžev je precej, največ pa se jih pojavi po dežju. V Kočevju in okolici je veliko rdečkastih polžev brez hišice. Ti polži so se pojavili v Sloveniji na Kočevskem šele pred kakšnimi petnajstimi leti. Po dežju se hitro razmnožijo. Ker so veliki, napravijo veliko škodo na poljih, vrtovih in drugod, celo na pokopališkem cvetju. Marsikoga so pripravili celo tega, da je opustil vrtničkarstvo. O načinih zatiranja smo pisali v številki DL v rubriki „Kmetijski nasveti“.

KOČEVJSKE NOVICE

Dober glas odpira tržišča

V prvem polletju so v „Beti“ za eno tretjino povečali izvoz

Največja delovna organizacija v metliški občini, Beti, je tudi največji izvoznik. Beti izvaža svoje izdelke že več kot 15 let, izvoz pa povečuje za 15 do 20 odst. na leto, medtem ko letos pričakujejo za okoli 30 odst. večji izvoz kot lani.

Ze v prvem polletju so v Beti dosegli za 30 odst. večji izvoz kot v enakem lanskem obdobju; medtem ko je znašala vrednost izvoza v lanskih prvih šestih mesecih 42 milijonov dinarjev, so v enakem letošnjem obdobju izvozili že za 6 milijonov dinarjev, s čimer so plan presegli za okoli 7 odst. Za letošnje načrtujejo za 154,8 milijona dinarjev izvoza. V veliki meri pa je uresničitev tega plana odvisna od redne oskrbe domačih partnerjev s surovinami. Ilija Predovič, vodja izvoznega oddelka Beti, pravi: „Beti si je v vseh teh letih ustvarila pri svojih inozemskih kupcih dober glas, tako da nam ni težko prodajati na tujih konvertibilnih tržiščih; vendar imamo težave z domačimi dobavitelji surovin, še posebej pa z uvozom potrebnih materialov za našo proizvodnjo.“

Beti kar 70 odst. izvaža na konvertibilno tržišče, od tega največ v Nemčijo, Francijo in na Švedsko. Da je vprašanje surovin res nadvse resno, pove tudi podatek, da bi morala Beti vsak mesec za Slovenijo šport narediti 10.000 trenirk, dobi pa samo polovico potrebne preje.

„Ko bo začel obratovati Yulon, se bo stanje bistveno popravilo,“ pravi Predovič. „To naj bi se zgodilo v začetku prihodnjega leta. Tako se bo tudi naš uvoz bistveno zmanjšal, saj bo naša Kodranka vso potrebno prejo dobivala od Yulona.“

Se to: medtem ko po količini Beti izvozi 22 do 24 odst. svoje letne proizvodnje, znaša to razmerje

ZBORI OBČANOV V VSEH KS

V petek, soboto in nedeljo bodo v vseh krajevnih skupnostih v metliški občini zbori občanov, na katerih bo tekla beseda o osnutkih samoupravnih sporazumov o temeljnih planov občinskih interesnih skupnosti za naslednje srednjeročno obdobje ter o razvojnih načrtih krajevnih skupnostih v tem obdobju. V petek ob 20. uri bodo zbori občanov na Božakovem, v Dobravicah, Draščih; v soboto ob 20. uri v Grabrovcu, Gradcu, Metliki, Podzemlju, na Radovci, v Rosalnicah, Slamni vasi in na Suhorju; v nedeljo pa bosta zbor občanov ob 14. uri na Jugorju in ob 20. uri na Lokvici.

v finančnem pogledu 15 do 18 odst.; tega razmerja v Beti ne nameravajo spreminjati, ali drugače povedano, izvoza ne nameravajo povečevati na račun višjih domačih cen.

A. BARTEJ

NA TITOV GROB

Sindikati v „Beti“ prireja za 20. in 21. september izlet svojih članov v Beograd, kjer bodo obiskali „hišo cvetja“ in se poklonili spomenu največjega sinu naših narodov. Poleg tega si bodo ogledali zgodovinske znamenitosti na Oplencu in v Kragujevcu.

SPREHOD PO METLIKI

SINDIKAT ŠKOFJELOŠKE ISKRE je pripravil prejšnjo soboto za svoje delavce izlet v Metliko, kjer si je preko sto udeležencev ogledalo vinsko klet, niso pa se odrekli tudi degustaciji belokranjskih vin, ki velja 30 dinarjev za osebo. Popoldne so se izletniki zapeljali na Vinomer, da bi poskusili odojčke in janjčke na ražnju, da bi se napapali gibanice, ki so jo spekli v Hotelu Bela krajina, ter da bi si pretegnili noge ob električni harmoniki, ki jo je neusmiljeno mučil Silvester Miheličič mlajši. Podobnih izletov bo zdaj jeseni vedno več.

ZELO OZEK PLOČNIK NAD KRČEVO HIŠO je bil že dalj časa kamen spotike. Prvič zato, ker je tako skromen, da se ne moreta na njem srečati dve poprečno debeli babnici, drugič pa zato, ker je bil posut z debelim kamenjem. Pred kratkim so ga asfaltirali, kar je bil že skrajni čas, saj so se posamezniki ponujali, da ga zbetonirajo za nekaj devalviranih dinarčev. Zdjaj pa je „privatnik“ prehitela „uradna“ pot del, kar je prve spravilo v takšen obup, da na tem delu ceste raje hodijo po cestišču kot po stabilizacijsko ozkem pločniku. Še žal jim bo, če jih bo kdo zravnal z asfaltom.

metliški tednik

KMALU NE BO VEČ ČRNEGA SNEGA — Inlesovi dimniki; desni je dimnik nove kotlovnice.

V Ribnici ne bo več „padal“ črn sneg

Stanovanci v okolici Inlesa Ribnica se pritožujejo, da ne smejo odpirati oken, ker jim v stanovanje vdirajo črne saje, ki se pogosto vane iz Inlesovega dimnika. Razen tega opozarjajo, da se na odzračevalnih napravah, ki so tik dimnika, nabirajo velike količine žaganja oz. lesnega prahu, kar prav izživa požar.

Zvedeli smo, da je bil položaj še slabši, ko je Inles uporabljal dva dimnika oz. peči: za kurjenje z mazutom in za kurjenje z žaganjem. Zdjaj uporabljajo le en dimnik oz. peč, saj kurijo le še z mešanico mazuta in žaganja. Izgorevanje je zdaj popolnejše in saj je manj.

Vendar je dimnik star in nima vgrajenih naprav, ki bi preprečevale uhajanje saj, oziroma omogočale popolno izgorevanje mešanice žaganja in mazuta. Vendar pride do izbruha saj, da je videti, „kot da bi sonce zakril črn oblak“, v glavnem le takrat, če pride naenkrat v peč preveč kurilne mešanice, ki zato ne more popolnoma zgoreti.

Namesto sedanje kotlovnice s pečjo in 35 m visokim dimnikom so že zgradili novo s 45 m visokim dimnikom, ki ima vgrajene vse potrebne naprave, ki bodo preprečevale nepopolno izgorevanje in uhajanje saj v ozračje. Za tehnični prevzem nove kotlovnice je že vse pripravljeno, manjka le še malenkost — dotok vode. Kotlovnica bo lahko začela delati, ko bo urejena vodovodna povezava med novim otroškim vrtcem in železniško postajo Ribnica. Po nekaterih zatrditvah bo to urejeno že prihodnji mesec, se pravi v oktobru.

J. PRIMC

Rezultati še ugodnejši

Izvoz nad načrtovanjem, uvoz pa manjši — Zaposlenih 3 odst. več — Osebnih dohodki porastli za 19 odstotkov

Na seji izvršnega sveta občine Ribnica minuli teden so ugotovili, da so rezultati poslovanja OZD s področja gospodarstva v prvem polletju letos še ugodnejši, kot je bilo na osnovi podatkov SDK poročano na seji izvršnega sveta teden dni prej. O teh podatkih smo minuli teden pisali tudi v našem listu in jih zato zdaj dopolnjujemo.

Zaposlitve v občini do polletja ni porasla za 9, ampak za 3 odstotke. Povprečni osebni dohodki v občini pa niso porasli za 12, ampak za 19 odstotkov. Obe napaki je zakrivila SDK.

Dohodek na delavca je porastel za 32 odstotkov in za prav toliko ustvarjeni čisti dohodek na delavca. Čisti povprečni osebni dohodki na delavca so porasli od 6.416 din na 7.628 din ali za 19. odst. Povprečno uporabljena poslovna sredstva na delavca so bila letos večja za 23 odst., povprečno uporabljena osnovna sredstva na delavca pa za 14 odst. večja.

Letni načrt izvoza so do polletja izpolnili z 58 odst., uvoza pa le s 40 odst. Skupni uvoz, tudi izražen v dinarjih, močno zaostaja za izvozom. Tudi ti podatki so torej zelo ugodni.

Te dni podrobneje analizirajo še podatke, če so OZD pri delitvi dohodka in osebnih dohodkov upoštevale dogovorjena in splošno veljavna merila. Ribniško gospodarstvo kot celota ni krhilo sprejete

PRESEŽKOV NI BILO

Lani so imele SIS v ribniški občini ob koncu leta za 11 odstotkov več dohodkov, kot je bilo predvideno. Po nepopolnih podatkih pa v letošnjem prvem polletju teh presežkov skoraj ni bilo, saj so znašali manj kot odstotek. Zato nekateri menijo, da presežkov ob koncu leta ne bo. Vendar do njih lahko kljub temu pride, če bodo zaposlenost in osebni dohodki narasčali hitreje, kot je bilo določeno.

resolucije, posamezne OZD pa po prvih podatkih kljub temu močno odstopajo navzgor ali navzdol. Zdjaj je treba ugotoviti, kje so odstopanja upravičena in kje ne, oz. vzroke zanje.

— Zakaj ima v prvem polletju letos edino občinska zdravstvena skupnost izgubo?
— Ker gredo nekateri bolniki naravnost iz ambulante na njihovo krompir kopat.

RIBNIŠKI ZOBOTREBCI

TENIS BREZ MREŽE — Na rekometnem igrišču pri domu Tvd Partizan v Ribnici občansko igra nekaj mladincev tenis, in sicer kar brez mreže. Igralci so povedali, da je v Ribnici kakih 10 privrženec tega športa, ki imajo tudi loparje in kroglice, nimajo pa igrišča in tudi organizirani niso v nobeni športni sekciji. Zato uporabljajo občansko kar betonsko zasledeno, oz. kadar imajo sami šala. Zanimivo je, da je tudi v sosednjem Kočevju precej ljubiteljev tega športa, vendar tam vadijo in tekmujejo vsaj na pravem igrišču, ki pa je v zasebni lasti.

ČIMPREJ NOVI CESTI OGRAJO — Nova cesta iz Ortneka na Velike Poljane je dokončana, manjka pa ji varnostna ograja. Potrebna bi bila čimprej, saj smo tako rekoč tik pred snegom in mrzom. Cesta je stroma, kar se pač iz doline v hrib ne da speljati cesta po ravnam, in bo zelo nevarna ob poleddici, oziroma ko bo zasnežena.

REŠETI

S POVEČANJEM PRODAJNIH POVRŠIN BOGATEJŠA PONUDBA BLAGA

v prodajalnah:

- »DEKOR« — Metlika, C. bratstva in enotnosti 51
(kompleten program stanovanjskega in kuhinjskega pohištva, akustike, talne obloge in posebno bogata izbira zaves in posteljnine)
- »KOKRA« — Metlika, Partizanski trg 2
(program otroškega perila, volne, perila, pletenin in metrskega blaga)

OBIŠČITE NAS V PRENOVLJENIH PRODAJALNAH!

Odbor 1. SNOUB »Tone Tomšič«
vam predstavlja epopejo

TOMŠIČEVA BRIGADA UVODNI DEL

prvo od starih knjig o prvi in najslavnejši brigadi slovenske partizanske vojske — temeljito delo za razumevanje nastanka tudi vseh drugih slovenskih brigad.

Zakaj je ljubljanska pokrajina postala najmočnejše žarišče in središče slovenskega partizanstva — Prva temeljita analiza danih okoliščin in zavednih sil — Osvobodilna fronta je nastala dejansko že v letu pred razpadom in razkosanjem Jugoslavije — Edinstveno politično zaledje z Narodno zaščito — Veliki nasledki „Kožljanske republike“ — Razvoj prvih partizanskih jurišnih enot na Notranjskem in Dolenjskem — Zajeti karabinjerji v Zelimljem in pri Gavgah — Partizani maja 1942 na pragu Ljubljane — Zgled

in smrt Toneta Tomšiča — Kdo ga je izdal in kdo mučil — Izbor in polet Tomšičevih maščevalcev — Preboj iz obkolitve na Polzevem — Prva osvoboditev Žužemberka — Velika zmaga pri Marinči vasi — Dvakrat tepena mobilna skupina divizije Isonzo — Kdo je nasprotoval rdeči zastavi s srpom in klavdom — Zakaj je bila 1. slovenska proletarska udarna brigada preimenovala v partizansko udarno brigado.

190 fotografij prvih partizanov, 22 barvnih skic, 218 opomb pod črto, 705 navedb virov, seznam borcev in imensko kazalo, skupaj blizu 600 strani zanimivega branja, vezano v polno platno.

Izjemna knjiga po izjemno nizki ceni.

Knjiga „TOMŠIČEVA BRIGADA — UVODNI DEL“ stane v predprodaji 300 din, po izidu 15. oktobra 1980 pa 400 din. Preplačniki bodo knjigo dobili najkasneje do 1. novembra 1980 ali v dvajsetih dneh po nakazilu denarja. Pohitite z naročili!

Za naročila po povzetju ne velja predprodajna cena. Za vplačila posameznikov zadostuje, da nakažejo denar s splošno položnico (OBR št. 10 SDK) na račun št. 50101-678-68877 in naslov Odbor 1. SNOUB „Tone Tomšič“, Vrtača 11, 61000 Ljubljana — namen plačila: knjiga „Tomšičeva brigada — uvodni del“. Pazijo naj le, da bodo čitljivo navedli svoj naslov, ki se bo dobro poznal na temeljnci.

TRGOAVTO Koper POSLOVALNICA Brežice

Obveščamo cenjene kupce, da posluje nova trgovina z rezervnimi deli za avtomobile ZASTAVA, opremo, orodjem, avtomobilskimi gumami, avtokozmetiko in ostalimi potrebščinami za avtomobile

v BREŽICAH — Milavčeva 16, v stavbi AMD. Tel.: (068) 62-476

DELOVNI ČAS: vsak dan od 7. do 16. ure in ob sobotah od 7. do 12. ure.

PRIPOROČAMO SE ZA OBISK IN NAKUP!

OBVESTILO

ZAVEZANEC PRISPEVKA ZA STAROSTNO ZAVAROVANJE KMETOV

Vse zavezanec prispevka za starostno zavarovanje kmetov obveščamo, da se lahko z višino odmerjenega prispevka za leto 1980 seznanijo na pristojnih krajevnih uradih v času od 19. septembra do vključno 26. septembra 1980.

Za območje krajevnega urada Trebnje bo seznam razgrnjen na davčni upravi vsak delovni dan, razen sobote.

Vsa natančnejša pojasnila v zvezi z odmero in možnostjo vložitve zahtevka za znižanje odmerjenega prispevka dobite na krajevnih uradih oziroma na davčni upravi, ker zavezancem posebnih obvestil ne bomo pošiljali.

DAVČNA UPRAVA
SKUPŠČINE OBČINE TREBNJE
681/38-80

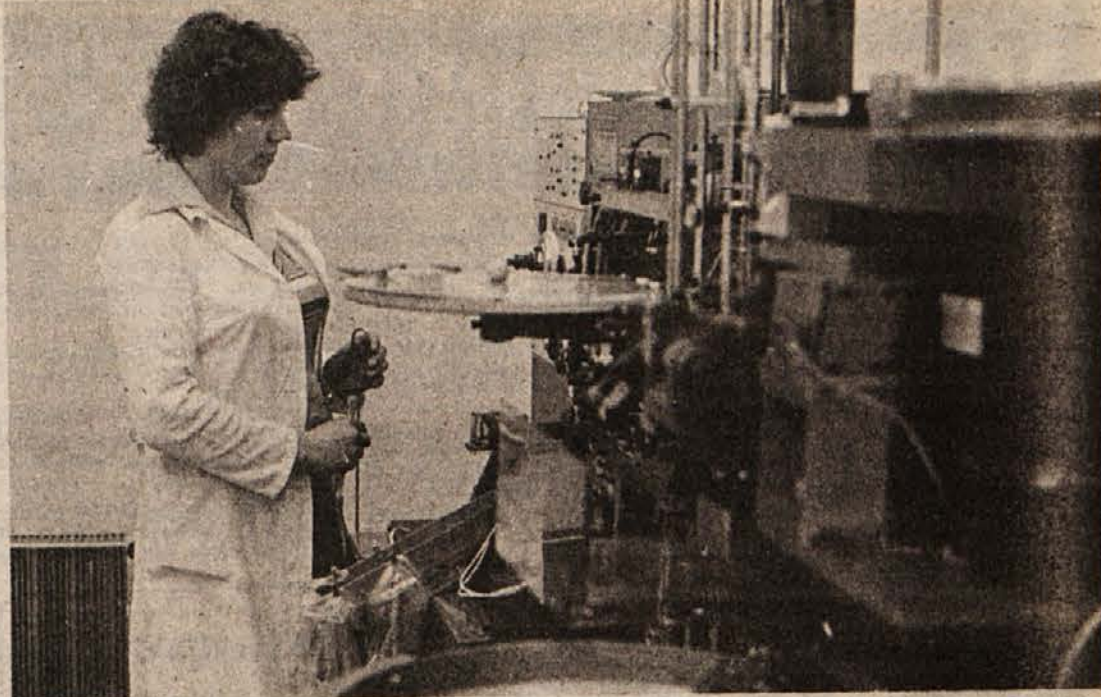
OSNOVNA ŠOLA KOMANDANTA STANETA, DRAGATUŠ,

razpisuje prosta
dela in naloge

ravnatelja (reelekcija)

Pogoji: PU ali U z najmanj 5-letno prakso.
Rok prijave: 15 dni po objavi razpisa.

685/38-80

SODOBNA TEHNOLOGIJA — Sodobni avtomatski stroji za izdelovanje elektrolitskih kondenzatorjev bodo delavcem mokronoške Iskre omogočili proizvodnjo za petkrat povečati. Hkrati se jim bodo v tovarni poleg delovnih pogojev precej izboljšali tudi ostali pogoji, saj so dobili tudi nove garderobe, nov obrat družbene prehrane in še kaj. (Foto: J. Simčič)

Velik skok mokronoške Iskre

Od nekdanjih 6 milijonov dinarejv so delavci mokronoške Iskre povečali prihodek na 161 milijonov — Do leta 1983 bodo povečali izvoz na 2 milijona dolarjev

Ko je leta 1958 začel v Mokronogu delovati obrat Iskre iz Pržanja, je imel v starih grajskih hlevih kaj slabe možnosti za delo. Toda delavci so se zavedali nalogo, ki so stale pred njimi. V Mokronogu je bila ta tovarna edini industrijski obrat, hkrati pa tudi edina nosilka napredka.

Pogum delavcev in vodstva se je pokazal ob stalnem in veli-

kem napredovanju. Medtem ko so leta 1973, ko še niso bili temeljna organizacija, imeli le nekaj več kot 6 milijonov dinarjev dohodka, so ga v letu 1974, ko so že bili TOZD, povečali na več kot 8 milijonov. Hkrati z rastjo prihodka in dohodka so veliko vlagali tudi v akumulacijo, prihodek pa bo že v letošnjem letu narasel na 161 milijonov dinarjev.

Zaradi tega seveda odločitev za novo tovarno ni bila tako težka. Gradnja nove tovarne, za katero je predračun znašal 110 milijonov dinarjev, se je začela lani avgusta. Že maja letos se je v novi tovarni začela poskusna proizvodnja, letos 4. septembra pa so novo tovarno slavnostno predali namenu. V novi tovarni, ki meri 2.000 kvadratnih metrov površin, bodo delavci poleg veliko boljših pogojev za delo dobili še nove garderobe, sanitarije, skladišča ipd. Najvažnejše pa je, da je v novi tovarni instalirana najsodobnejša oprema iz Italije in Japonske, s

katero bodo lahko proizvedli veliko večje količine elektrolitskih kondenzatorjev. Z novo tehnologijo bodo v tej tovarni povečali proizvodnjo za petkrat, s tem pa tudi prihodek in dohodek. Veliko naporov bodo vložili tudi v povečanje izvoza, ki naj bi do leta 1983 narasel na 2 milijona dolarjev.

J. S.

NOVA TOVARNA NA VELIKI LOKI

Zaradi vse večjega povpraševanja po Donitovih izdelkih bo njegov TOZD Tesnila z Velike Loke kmalu začel graditi novo tovarno. Takšno odločitev je nedavno sprejel delavski svet tozda, medtem ko so bili vsi elaborati že pripravljene. Nova tovarna, ki jo bo postavil Trimo iz svojih montažnih elementov, bo zrasla do konca junija naslednjega leta.

Nižji dohodek

Specializacija prinaša razočaranje zaradi neurejenih odnosov v kmetijstvu — Dohodek pada

Sestanki gospodarskih odborov, ki so jih te dni skupaj s predstavniki Kmetijske zadruge iz Trebnjega prirejali po vaseh, so minili v znamenju vprašanj, kakšna bo usoda krompirja, če bo obveljala taka cena, kot je bila sprejeta v Ljubljani.

Med kmeti, ki so velike upe polagali v krompir, je tudi Janez Bregar, ki je kmetijo prevzel že s sedemnajstimi leti, pa se mu je v teh desetih ali enajstih letih nabralo že dovolj grenkih izkušenj, tako da danes ni pretirano presenečen zaradi najnovejših dogodkov. Če ga vprašate, zakaj ima na svoji kmetiji toliko želez v ognju, to je, da se ukvarja s

pridelovanjem tolkerih pridelkov, samo zmigne z rameni in pove, da se je doslej zaradi neurejene kmetijske politike specializacija skoraj gotovo maščevala.

„Lani sem pridelal okoli 36 ton semenskega krompirja, letos pa ga bo le 12 ton. Vse to je posledica slabe letine, zaradi katere bom le s težavo kril stroške za seme, saj je en kilogram semena za elitno kvaliteto veljal 15 dinarjev, pridelalec pa bodo plačevali po 6 dinarjev“. Vprašanje pa je, če bo Bregar še naslednja leta sadil krompir, saj je dohodek vedno nižji.

Sicer pa Bregar rešuje svoj položaj z drugimi dejavnostmi. Na 30 hektarjih zemlje, od tega je 10 ha obdelovalne prideluje poleg krompirja še druge poljščine, redi pa tudi živino. Vendar zaradi težkega terena kljub obdelavi s strojem stroški vedno bolj naraščajo, na tem terenu pa se tudi vedno bolj lomijo, tako da se skoraj ne izplačajo z delom. Bregar in z njim mnogi kmetje razmišljajo, da bi prenehali obdelovati zemljo za krompir. Kajti usoda te poljščine na Trebnjskem je vse bolj negotova.

J. S.

PAPIR BODO ZBIRALI

Občinski odbor Rdečega križa iz Trebnjega bo 22. septembra izvedel akcijo zbiranja starega papirja v krajevnih skupnostih Trebnje, Mirna, Mokronog, Sentrupert, Veliki Gaber, Velika Loka, Čatež, Dobrič in Dolnja Nemška vas. Papir naj občani zvežejo v svežnje in ga do 16. ure postavijo pred vhodna vrata, od koder ga bodo odpeljali na zbirna mesta.

ZADNJA KOŠNJA — Tako se se križnikovi s Sel lotili posevjanja zadnje košnje. Čeprav je bila letos rast trave močna, pa je kрма slaba in pride vsaka mrvica sena ali otave prav.

IZ KRAJA V KRAJ

BREZ FIRME — Trebanjska cvetličarna, ki je edina v tej občini, je nenadoma ostala brez oznake firme. Ostal je le še nevtralen napis „Cvetličarna“. Če so ali so bili za takšno stanje krivi trebanjski fantalini, jim je verjetno ta cvetličarna kar hvaležna. Potrošniki se namreč ne jezijo več nad točno določeno cvetličarno, ampak samo na neko cvetličarno. Ker taki zgledi močno vlečejo, se je bati, da ne bi ostala brez oznak še kakšna firma. Končno je le lažje poslovati anonimno.

SO SMETI ZA OKRAS? — Veliki Gaber sicer daje dokaj urejen videz, o čemer lahko obiskovalca prepriča lepa asfaltna cesta, ki pelje čezenj, pa še kar urejena dvorišča. Zal pa so smeti na pokopališču le malo preveč v ospredju, tako da bi lahko kdo pomislil, da so jih Gaborci postavili tja za okras.

PRIPRAVLJAJO SE NA OBRAMBO — Ta čas je v Lansprežu vse živo. Tam imajo namreč svoj tabor mladi iz trebanjske občine, kjer se pripravljajo in uče obrambnih nalog, hkrati pa tudi načina vojaškega življenja. Tabor bo trajal do 20. septembra.

VSE DRAŽJI TRANSPORT — Kot kaže, je prevoz vse dražji. Za primer, kako drag je prevoz recimo iz Novega mesta do Velike Loke, lahko služi paprika. Medtem ko je v Novem mestu po 15 dinarjev kilogram, jo v Mercatorjevi trgovini v Veliki Loki prodajajo po 18 dinarjev. Koliko bi taka paprika stala šele kje na Svedskem! Glede na razdaljo bi morala biti okoli 1.000 dinarjev. Mi pa še vemo ne, kako drage specialitete jemo...

TREBANJSKE NOVICE

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Cetrtek, 18. septembra - Irena Petek, 19. septembra - Konstanca Sobota, 20. septembra - Suzana Nedelja, 21. septembra - Mateja Ponedeljek, 22. septembra - Mavricij Torek, 23. septembra - Slavojka Sreda, 24. septembra - Nada Cetrtek, 25. septembra - Uroš

LUNINE MENE

24. septembra ob 13.08 - ščip

KINIO

BRESTANICA: 20. in 21. 9. ameriški barvni film Rdečilo za ustnice.

BREŽICE: 19. in 20. 9. ameriški barvni film Pasji vojaki. 21. in 22. 9. jugoslovanski barvni film Tovarišija. 23. in 24. 9. ameriški barvni film Pepečica.

CRNOMELJ: 19. in 21. 9. angleški film Pod Mohamedovo

zastavo. 21. in 22. 9. ameriški film Visoka tarča. 23. 9. italijanski film Sorodnika Nene. 25. 9. ameriški film Božanski drvevi.

KOSTANJEVICA: 20. 9. čehoslovaški film Sence vročega poletja. 21. 9. ameriški film Konjenica brez konja. 24. 9. ameriški film Pikel na Floridi.

KRSKO: 20. in 21. 9. ameriški film Divja tolpa. 24. 9. jugoslovanski film Nikola Tesla. 25. 9. italijanski film Škandal.

MIRNA: 20. 9. italijanski film Zapeljevanje.

MOKRONOG: 20. in 21. 9. ameriški film Izganjalec hudiča.

NOVO MESTO - KINO KRKA: Od 19. do 22. 9. ameriški barvni film Apokalipsa danes. 23. 9. nemški barvni film Pustolovščine barona Muenchhausna. 24. in 25. 9. ameriški barvni film Maščevanje zelenega sršna.

RIBNICA: 20. in 21. 9. ameriški barvni film Ubijalec kot Orka.

SEVNICA: 19. 9. ameriški barvni film Hvala bogu, danes je petek. 20. in 21. 9. francoski barvni film Prvikrat ljubezen. (Matineja Sneguljčica in 7 palčkov). 24. 9. ameriški barvni film Surova igra. 25. 9. ameriški barvni film Ljubezenske in druge dogodivščine.

mesto, tel. 24-190 popoldan od 15. ure dalje.

R 4, letnik 1979, prodam. Koštialova 32, Novo mesto, tel. 21-549 od 15. do 18. ure.

ODSTOPIM VRSTNI RED za novega fička. Naslov v upravi lista (3501/80).

PRODAM DEUTZA 5 t kasonar, letnik 1971, registriran do junija 1981. Anton Turk. Veliko Mrševovo 12, Podbočje.

UGODNO prodam Z-750 (obnovljen) Ul. Marjana Kozine št. 27. Ogled možen vsak dan dopoldne.

Kmetijski stroji

PRODAM skoraj nov traktor Ferguson 35. Naslov v upravi lista. (3500/80).

PRODAM TRAKTOR FERGUSON, 25 KM po generalni. Franc Lakanar, Ržišče 5, Kostanjevica.

PRODAM TRAKTOR s plugom Pasquali (18 KM). Tone Zupančič, Srednje Vrščevje 16, Otočec.

PRODAM TRAKTOR FERGUSON 35 in prikolico. Zbure 4, Šmarješke Toplice.

PRODAM TRAKTOR FAHR (18 KM) s kosilnico na hidravliko. Lahko tudi zamenjam za zatorja 25. Vinko Barič, Dobrava 19, Podbočje.

PRODAM nov traktorski plug, SLAVONEC 2. Naslov v upravi lista, ali telefon 23-611.

PRODAM

POCENI prodam giser G 370 s cecado, motor TOMOS 18, prikolico in ostalo opremo. Naslov v upravi lista.

PRODAM regal za dnevno sobo in klubsko mizico. Informacije vsak dan od 16. ure dalje na tel. (068) 23-251.

NOVE 12-, 13-, 14-, 15- in 16-col-ske gumi vozove za konjsko, volovski ali traktorsko vprego prodam. Delamo tudi vse vrste ovin za prikolice. Dostava na dom ali po dogovoru. Stane Bulc, Jurčkova 78, Ljubljana - Rakovnik.

KRAVO FRIZIKO pred televizijo z drugim teletom prodam. Anton Lukežič, Vavpča vas 20, 68333 Semič.

PRODAM malo razbljeno sedežno gamituro. Cesta herojev 15, Novo mesto.

UGODNO prodam industrijsko obnovljen motor za AMI 8 in AMI 6, ravno tako industrijsko obnovljen. Ivan Arko, Koblarji 13, 61332 Stara Cerkev.

PRODAM dnevno sobo in večji radio z gramofonom. Kozolc, Nad mlini 19, Novo mesto, tel. 25-178.

UGODNO prodam pohištvo za jedilnico (omara, miza in 4 stoli). Krajnc, Adamičeva 38, Novo mesto.

UGODNO prodam skoraj nov pisano oblečen koš za novorojenčka. Naslov v upravi lista (3495/80).

PRODAM sedežno granituro. Igor Babnik, Ragoška 12, Novo mesto.

UGODNO prodam trajno žarečo peč in emajlirane cevi ter kopalno kad in korito za tuširanje. Pezderski, Greg 5, Novo mesto.

PRODAM otroški športni voziček in posteljico. Informacije na tel. 23-705 od 17. do 20. ure. Jonke, Majde Šilc 8, Novo mesto.

PRODAM leseno garažo. Miro Ferfolja, Trdinova 5 c, Novo mesto, tel. 23-970.

PRODAM par pavov, šest letošnjih mladičev in šest letošnjih zlatih fazanov. Ante Pavlovič, Tribuč 58, Crnomelj.

KAMP PRIKOLICO IMV ADRIA SPECIAL 450/80, nerabljeno, prodam. Rauh, Šegova 20, Novo mesto.

PRODAM nov TV radioaparati z vgrajenim kasetofonom in avtomatsko elektronsko uro za 1,7 M. Naslov v upravi lista (3498/80).

PRODAM trajnožarečo peč. Tel. 22-602.

PRODAM suha bukova drva. Makše, Jordan kal, Mira peč.

PRODAM prikolico za osebni avto in kombiniran otroški voziček. Slak, Šmihel 11, Novo mesto.

PRODAM prikolico Kesscorer kiper 14 T. Tehnično brezhibna, registrirana do 10. 7. 1981. Informacije po tel. (068) 85-193.

PRODAM sedežno garnituro in mizo. Informacije na tel. 25-007 do 14. ure dalje.

PRODAM spalnico, štedilnik (plin, elektrika). Trdinova 6, Novo mesto, ogled od 16. do 18. ure.

ZELO UGODNO prodam malo rabljeno sedežno garnituro (raztegljiv kavč in dva fotelja) Jacklina in mizico. Ogled na naslov vsak dan od 15. do 20. ure. Slavko Mavšar, Strma pot 17, 68270 Krško ali po tel. (068) 71-035 int. 21.

POSEST

UGODNO prodam VINOGRAD z vrtno in staro zidnico v Tančič gori pred trgatvijo ali po njej. Nasad je star 10 let. Dostop z vsakim vozilom. Mirko Moravec, Mali Nerajec 4 a, 68343 Dragatuš.

PRODAM PARCELO (40 a), primerno za postavitev brunarice, v bližini mesta. Tel. 23-117.

PREKLICI

JOŽE ŽAGAR iz Mirne peči in IGNACIJ SAJE iz Malenske vasi prepovedujeta vsakršno vožnjo čez najini gozdni parceli št. 1298/2 in 1876, ker tam ni javne poti. Kdor tega ne bo upošteval, ga bova sodno preganjala.

DAVORIN NOVAK z Rimske ceste 2, Trebnje, prepovedujem vožnjo po travniku v Peručih pri Kamnem potoku. Kdor tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjal.

MARTIN STOPAR z Gor. Gradišča 3, Šentjerneje, prepovedujem pašo po moji njivi na Volavčah. Kdor tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjal.

OBVESTILA

NOV FOTOATELJE v Vrhovčevi 5, Novo mesto (za restavracijo „Pri vodnjaku“) obratuje vsak dan od 7. do 12. ure in od 15. do 19. ure in v soboto od 10. do 16. ure. Se priporoča FOTO „ADI“.

IZREDNA PRILožNOST! Obveščam, da izdelujem v eni minuti fotografije za potne liste, voziška dovoljenja in osebne izkaznice. Slikam samo doma. Obratovni čas je v ponedeljek in petek od 7. do 9. ure in od 15. do 20. ure. Se priporoča fotograf CVETKO TRAMTE, Breška vas 3, Šmarješke Toplice.

CENJENE STRANKE OBVEŠČAMO, da smo pričeli z zaščito avtomobilov s 1. septembrom na Partizanski cesti 21 v Novem mestu. Priporoča se soboslikarstvo in pleskarstvo IVAN BOBIČ, tel. 21-115.

ZAHVALA

ZA ODSTOPLJENO NAGRADO V ZNESKU 500 din, se tov. TONETU VINTER-ju iz Šentjerneja najiskrenejše zahvaljuje Medobčinska organizacija slepih in slabovidnih Novo mesto.

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

V času od 7. do 12. septembra so v brežiški porodnišnici rodile: Slavica Ivanušević iz Ja ruša - dečka, Marinka Drugovič iz Loč - deklico, Mira Šimunovič iz Kraljevca - Domagoja, Jožefa Bizjak iz Zavrtača - Jožico, Marija Kranj iz Breza - Franca, Dragica Abram s Senovega - Nino, Nevenka Baškovič iz Sobenja vasi - Le o, Božica Frkanec iz Kraja Donjega - Kristijana, Marijana Mazič iz Samobora - Tonija, Marija Kožar iz Poštene vasi - Renato, Jožica Strle iz Podgorja - Marjanco, Ana Balja iz Bratovškega vrha - deklico, Jasna Katavič iz Mosteca - Stivena, Blanka Tukič iz Sp. Starega Grada - Sabino, Nada Rubinič iz Bukovja - Danijelo, Olga Zorič iz Breza - Natalijo, Ema Šetinc iz Sel - Roberta in Burdica Ma rušič iz Nedelje - dečka. ČESTITAMO!

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

V času od 4. do 10. septembra so v novomeški porodnišnici rodile: Lucija Vovk iz Šoteske - Damjana, Meta Lunder iz Gornjega Zabukovja - Marjano, Nevenka Kos iz Brezovice - Teo, Danica Podbrežnik iz Žužemberka - Uroša, Jožefa Blažič iz Jezera - Aleša, Danica Fajfar iz Mokronoga - Darjo, Nevenka Letič iz Malega Slatnika - Liljano, Edita Perše iz Brezovice - Simono, Marija Pirc iz Gornjega Mršavega - Danico, Marica Tomič iz Straže - Lucijo, Vesna Srebrnjak iz Malega Slatnika - Jureta, Marija Majetič iz Vinice - Tinko, Marija Tomažin iz Gmajne - dečka, Slavka Berkopec iz Praproč - dečka, Ivanka Stegne iz Hrasta - deklico. - Čestitamo!

STUDIJSKI OB DELU

Delavska univerza Ribnica bo letos organizirala drugi in tretji letnik ekonomske srednje šole za tiste, ki se izobražujejo ob delu. V drugi letnik se je vpisalo 14, v tretji pa 26 slušateljev. Poup se bo začel oktobra. Interesenti za vpis v prvi letnik pa bodo zelo verjetno obiskovali šolo v Kočevju.

ZAHVALA

V 83. letu starosti nas je zapustil naš dragi mož, ata, stari ata in stric

JOŽE KMET

iz Podgozda pri Dvoru

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so nam v najtežjih trenutkih stali ob strani, počastili njegov spomin ter ga spremenili na njegovi zadnji poti. Prisrčna hvala sosedom in sorodnikom za pomoč v najtežjih trenutkih, delovnim organizacijam Novoles - TOZD TSP, IMP Ljubljana, RSNZ Ljubljana za podarjene vence, pevcem za zapete žalostinke in duhovniku za opravljeni obred.

Žalujoci: žena Marija, sinovi Stane, France, Jože in hči Marija ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Kruta usoda in neznana bolezen je nenadoma iztrgala našega ljubljenega moža, očija, sina, brata, strica in svaka

ALOJZA SMRKETA

iz Ivanje vasi pri Mirni peči

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so nas v najtežjem obdobju tolažili, nam pomagali, pokojnemu podarili vence in cvetje ter našega očija tako številno spremenili na njegovi prerani zadnji poti. Posebej dolgujemo zahvalo tovarni zdravi Krka iz Novega mesta in njegovim sodelavcem, ki so nam kakorkoli pomagali, ter župniku za opravljeni obred.

Žalujoci: vsi njegovi

ZAHVALA

V komaj 34. letu starosti nas je z vedno zapustil naš mož, sin, oče in brat

JOŽKO SINTIČ

iz Oštrea 11 pri Kostanjevici na Krki

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste z nami sočustvovali, nam izrekli sožalje, nas tolažili, podarili pokojnemu vence in cvetje in ga spremenili na njegovi zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo. Gozdnemu obratu Kostanjevica in tov. Pustoslavski za poslovišne besede ob odprtem grobu ter duhovniku za opravljeni obred. Se enkrat hvala vsem sosedom in znancem.

Žalujoci: žena Marija, sinček Milanček, ate, mama, sestre Mimica, Jožica, Vera in Štefka z družinami, brata Franci z družino ter Rajko, družina Prtljajčič in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob nenadni izgubi naše drage mame, babice in prababice

FRANČIŠKE ČRTALIČ

iz Šentjerneja

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste z nami v težkih dneh sočustvovali, nam izrekli sožalje, nas tolažili, podarili pokojnici vence in cvetje ter jo v tako velikem številu spremenili na zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo kolektivu Iskre Šentjerneje, trgovskemu podjetju Emona - Dolenjka, vsem sosedom, prijateljem ter duhovnikom za opravljeni obred.

Žalujoci: vsi njeni

KRVODAJALCI VEDNO PRIPRAVLJENI

Avgustovske krvodajalske akcije v Metliki se je udeležilo okoli 280 krvodajalcev. Poleg tega je junija dalo kri v Novem mestu 60 metliških občanov, jeseni pa bodo organizirali še eno krvodajalsko akcijo v Novem mestu. Nasploh velja pohvaliti metliške krvodajalce, ki se že vsa leta res v velikem številu udeležujejo krvodajalskih akcij.

NE ZAMETUJE STEKLA IN PAPIRJA!

Marsikdo se spomni na star papir šele takrat, ko dobi obveščilo Rdečega križa o zbiralni akciji. Letos bo še ena, zato bo dobrodošel vsak kilogram te dragocene surovine. Po vseh krajevskih skupnostih bodo to jesen prvič načrtno zbirali tudi steklene. Z obojim, s papirjem in steklom, vsaj zdaj prizanesite smetnjakom!

maliglas

SLUŽBO DOBI

GOSTILNA POD LIPOM, Kostanjevica na Krki, zaposli natakarico ali dekle z znanjem v strežbi po 7 ur in izmenah. Osebnih dohodkov dober, ostalo po dogovoru.

SLUŽBO IŠČE

V TREBNJEM VZAMEM V VARNOSTVO dva otroka. Pečjak, Rimska 29, Trebnje.

STANOVANJA

SAMSKI MOŠKI IŠČE SOBO v Novem mestu, v bližini IMV. Viktor Debevc, IMV, Novo mesto.

SAMSKO DEKLE išče stanovanje v Novem mestu ali Mačkovec. Naslov v upravi lista (3497/80).

IŠCEM NEOPREMLJENO SOBO s posebnim vzhodom, po možnosti s kuhinjo, v centru Novega mesta. Plačam do 3.000 ND na mesec. Fotograf Cvetko Tramte, Breška vas 3, Šmarješke Toplice.

ZAKONSKI PAR IŠČE garsonjero ali stanovanje v Novem mestu ali okolici. Predplačilo 6 mesecev. Naslov v upravi lista (3499/80).

SOBO ODDAM dvema fantoma ali dekletoma s centralno kurjavo (z oktobrom). Katič, Kajuhova 17, Krško.

Motorna vozila

NUJNO prodam WARTBURG KARAVAN, star 9 mesecev. Nedeljko Simič, Prešernova 4, Krško, tel. (068) 71-947.

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: Časopisno založniško podjetje DOLENJSKI LIST, Novo mesto - USTANOVITELJ LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Crnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.

IZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Niko Rihar.

UREDNIŠKI ODBOR: Marjan Legan (glavni in odgovorni urednik), Milan Markelj (namestnik), Ria Bačar, Andrej Bartelj, Majdan Bauer (urednik Priloge), Bojan Budja, Jože Primc, Drago Rustja, Jože Simčič, Jožica Teppey, Ivan Zoran in Alfred Zelenik. Tehnični urednik Priloge: Dušan Lazar. Ekonomska propaganda: Janko Saje in Marko Klinc.

IZHAJA vsak četrtek - Posamezna številka 8 din, letna naročnina 298 din, plačljiva vnaprej - Za delovne in družbene organizacije 600 din - Za inozemstvo 600 din ali 32 ameriških dolarjev oz. 55 DM (oz. ustreza druga valuta v tej vrednosti) - Devizni račun 52100-620-170-32000-009-8-9 (Ljubljanska banka, Temeljna dolenjska banka Novo mesto).

OGLASI: 1 cm višine v enem stolpcu 160 din, 1 cm na določeni strani 200 din, 1 cm na srednji ali zadnji strani 250 din, 1 cm na prvi strani 320 din. Vsak mali oglas do 10 besed 60 din, vsaka nadaljnja beseda 6 din - Za vse druge oglase velja do preklica cenik št. 11 do 1. 1. 1980 - Na podlagi mnenja sekretariata za informacije IS skupščine SRS (št. 421-1/72 do 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje davek od prometa proizvodov.

TEKOČI RAČUN pri podružnici SDK v Novem mestu: 52100-603-30624 - Naslov uredništva: Glavni trg 7 p. 33, telefon (068) 23-606 - Naslov uprave: 68001 Novo mesto, Glavni trg 3, p. 33, telefon (068) 23-611 - Naslov ekonomske propagande in malih oglasov: 68001 Novo mesto, Glavni trg 5, p. 33, telefon (068) 22-365 - Nenaročeni rokopisov in fotografij ne vračamo - Časopisni stavek, filmi in prelom: ČZP Dolenjski list, Novo mesto - Barvni film in tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

Obiščite graški jesenski velesojem od 27.9. do 5.10. od 9. do 18. ure

VPIS V 1. RAZRED

Osnovne šole Novo mesto objavljajo, da bo vpis v 1. razred osnovne šole za šolsko leto 1981/82 po naslednjem razporedju:

TOZD OSNOVNA ŠOLA BRŠLJIN:
— v ponedeljek, 22., in torek, 23. septembra 1980, od 8. do 17. ure
— v petek, 26. septembra, od 8. do 14. ure

TOZD OSNOVNA ŠOLA GRM:
— v ponedeljek, 22., in torek, 23. septembra, od 8. do 17. ure
— v petek, 26. septembra, od 8. do 14. ure

TOZD OSNOVNA ŠOLA JANEZ TRDINA, STOPIČE:
— v ponedeljek, 22. septembra, od 8. do 17. ure
— v četrtek, 25. septembra, od 8. do 14. ure

na podružnici Dolž
— v torek, 23. septembra, od 12. do 17. ure

na podružnici Podgrad
— v sredo, 24. septembra, od 12. do 17. ure

TOZD OSNOVNA ŠOLA KATJA RUPENA:
— v ponedeljek, 22., in torek, 23. septembra, od 8. do 17. ure
— v četrtek, 25. septembra, od 8. do 14. ure

na podružnici Mali Slatnik
— v sredo, 24. septembra, od 8. do 17. ure

TOZD OSNOVNA ŠOLA MILKA ŠOBAR-NATAŠA:
— v sredo, 24., in četrtek, 25. septembra, od 8. do 17. ure

na podružnici Birčna vas
— v petek, 26. septembra, od 12. do 17. ure

Vsaka šola bo vpisovala otroke svojega šolskega okoliša, razen:
TOZD osnovna šola Grm bo vpisovala otroke iz ulice Majde Šilc in Ragovske od št. 1 do vključno št. 10, TOZD osnovna šola Katja Rupena otroke iz Ragovske od št. 10 dalje, Šegove, Slavka Gruma in Irče vasi, TOZD osnovna šola Milka Šobar-Nataša pa otroke iz Srebrnič, z Vrha, Drske in Broda. Starši morajo obvezno vpisati otroke, rojene 1974. leta in otroke, rojene do 28. februarja 1975 ter pogojno otroke, rojene od 1. marca do 31. avgusta 1975.

K vpisu naj prinesejo otrokov izpisek iz rojstne matične knjige.
687/38-80

OSNOVNA ŠOLA ŠKOCJAN
objavlja prosta dela in naloge

1. RAZREDNEGA UČITELJA za določen čas od 1. 10. 1980 do 31. 3. 1981
2. UČITELJA ZA MATEMATIKO-FIZIKO za določen čas od 1. 10. do 15. 12. 1980. (nadomeščanje delavk med porodniškim dopustom).

Samska stanovanja zagotovljena.
Prošnje pošljite na Delovno skupnost osnovne šole Škocjan, 68275 Škocjan, do 25. 9. 1980.
680/38-80

Komisija za delovna razmerja
RUDNIKA RJAVEGA PREMOGA SENOVO
oglašja prosta dela in naloge za nedoločen čas:

1. 2 OBRATOVNIH ELEKTRIKARJEV
2. 1 SERVIRKE TOPLE IN HLADNE MALICE

Poleg splošnih pogojev za izvajanje del oz. nalog se zahteva še:
Pod 1: kvalifikacija električarja z 2 letno prakso na električarskih delih. Zaželen je tudi izpit za delo in vzdrževanje na eksplozijsko zaščitnih „S“ napravah.
Pod 2: NK delavka s tečajem higienskega minimuma in zdravstveno sposobnostjo.

Za oba električarja je zagotovljeno družinsko stanovanje.
Prijava z življenjepisom in dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejema Rudnik rjavega premoga Senovo 15 dni po objavi.
O izbiri bodo kandidati obveščeni v 30 dneh po objavi.
678/38-80

DOLENJSKI PROJEKTIVNI BIRO
Novo mesto, Sokolska 1
Odbor za delovna razmerja

OBJAVLJA
prosta dela in naloge

VODJA RAČUNOVODSTVA

Pogoji:
— zahtevana izobrazba: visoka, višja ali srednja ekonomske smeri
— delovne izkušnje: za visoko 2 leti, za višjo 4 leta, za srednjo 7 let

Pismene ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 15 dneh po objavi. Stanovanja ni. O izbiri bodo kandidati obveščeni v roku 10 dni po zaključku roka objave.
Za objavljena prosta dela in naloge je predvideno poizkusno delo 3 mesece.

682/38-80

sestavljena organizacija združenega dela za dejavnost kmetijstva, industrije, trgovine, gostinstva in storitev, n. sub. o., Ljubljana

Na podlagi sklepa delavskega sveta delovne skupnosti skupnih služb delovne organizacije Mercator-Agrokombinat Krško

objavljamo prosta dela in naloge

organizatorja varnosti pri delu

Delo se združuje za nedoločen čas, s polnim delovnim časom.

Za opravljanje del in nalog organizatorja varnosti pri delu morajo kandidati izpolnjevati te pogoje: dokončana višja šola tehnične smeri in opravljen strokovni izpit o varstvu pri delu po 17. členu Pravilnika o osnovah za organiziranje službe za varstvo pri delu ter o strokovni usposobljenosti delavcev, ki opravljajo strokovne naloge s področja varstva pri delu.

Prijave za opravljanje objavljenih prostih del in nalog sprejema kadrovska služba delovne organizacije Mercator-Agrokombinat Krško, Cesta krških žrtev 52, in sicer 15 dni po objavi.

Kandidate bomo o izbiri obvestili v roku 15 dni po preteku objavnega roka. i.

684/38-80

„STREŠNIK“, IGM p. o. Dobruška vas
68275 ŠKOCJAN

objavlja
na podlagi sklepa komisije za delovna razmerja
prosta dela oz. naloge

1. SERVIRKE (razdeljevanje malic)
2. VEČ DELAVCEV PRI IZDELAVI STREŠNIKA

Kandidati morajo poleg z zakonom določenih izpolnjevati še naslednje pogoje:

Pod 1: končana osemletka; delo je za določen čas, z deljenim delovnim časom (nadomeščanje delavke med porodniškim dopustom).

Kandidati naj pošljejo prijave v 15 dneh po objavi. O izidu izbire bodo prijavljeni kandidati obveščeni v 30 dneh po poteku roka za prijavo.

677/38-80

OBJAVA PROSTIH DEL IN NALOG

Delavski svet ŽITO – TOZD Pekarna Krško
objavlja prosta dela in naloge:

STROJNO OBLIKOVANJE TESTA
za nedoločen čas, s polnim delovnim časom
— 2 izvajalca za obrat pekarnice Brežice
— 1 izvajalca za obrat pekarnice Krško

Pogoji:
— popolna ali nepopolna osemletka
— možnost priučitve v pekarski stroki
— poskusno delo 3 mesece

Pismene ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev, naj kandidati pošljejo v 15 dneh po objavi na naslov:
ŽITO – TOZD Pekarna Krško, Cesta 4. julija 86
O izbiri bodo kandidati obveščeni v 30 dneh po zadnji objavi.

694/38-80

STROKOVNE RAZSTAVE:

graditi in stanovati, gradbeni materiali, ki varčujejo z energijo, varčevanje energije – uporaba energije, sodobna pisarniška tehnika, ogrevanje in klimatska tehnika, stroji za obdelavo kovin in lesa, poljedelstvo, gastronomija.

POSEBNE RAZSTAVE:

sodobna nega živine, nakit in ure, delo učencev v gospodarstvu, keramika, keramične ploščice in sanitarni materiali, Jugoslavija.

VSE INFORMACIJE DAJEJO TURISTIČNI BIROJI ZA SKUPINSKI IN INDIVIDUALNI OBISK.

Tovarna celuloze in papirja „Djuro Salaj“, Krško,
TOZD VZDRŽEVANJE objavlja oglas za naslednja prosta dela oz. naloge:

1. AVTOELEKTRIČARSKA DELA – EN DELAVEC
2. AVTOMEHANSKA DELA – TRIJE DELAVCI
3. DELA NA VZDRŽEVANJU PROGE – TRIJE DELAVCI

Pogoji:
pod 1. in 2.:
— poklicna šola ustrezne smeri
— do tri leta delovnih izkušenj
— odslužen vojaški rok
pod 3.:
— PK delavec, nepopolna osnovna šola
— tri do šest mesecev delovnih izkušenj.

Vsa navedena dela oz. naloge so za nedoločen čas, s polnim delovnim časom.

Prijave sprejema kadrovska služba naše DO 15 dni po objavi oglasa.

Kandidati bodo pismeno obveščeni o izidu izbire v 30 dneh po izteku roka za sprejemanje prijav.

TURISTIČNE ZANIMIVOSTI

TREBNJE – V galeriji likovnih samorastnikov je na ogled razstava vojvodinskega umetnika Save Stojkova. Odprta je vsak dan od 17. do 19. ure do konca septembra.

DOL PRI LJUBLJANI – Državno prvenstvo v kolesarjenju na kronometer bo 2. septembra ob 10. uri, 21. septembra pa bodo ob 9.30 smučarji priredili gozdni tek.

TURISTIČNA LITERATURA – Zdravilišče Atomske Toplice v Podčetrku je izdalo novo propagandno gradivo o turistični poti Kumrovec – Kozjansko. Večje količine lahko naročite pri TTG – Zdravilišče Atomske Toplice, 63254 Podčetrtek, ali po telefonu 063/828-000. Na isti naslov pa lahko naročite tudi novi prospekt in letak samega zdravilišča.

Izšli so novi prospekti Lipica-Postojna, Kanin in Smučanje v Sloveniji 80/81. Slednjega odlikuje predvsem vseh možnosti smučarja v večjih in manjših smučarskih središčih ter podrobnejše informacije o lokaciji, številu prenočitvenih objektov, o žičnicah, skupni dolžini smučarskih prog, prometnih zvezah, načrtovanih prireditvah in o okvirnih cenah. Naročite ga lahko pri Turistični zvezi Slovenije, Ljubljana, Miklošičeva 38/VI.

KINOLOŠKO DRUŠTVO NOVO MESTO

prireja v nedeljo, 28. septembra, ob 9. uri
OCENJEVANJE ZUNANJOSTI PSOV
na rokometnem igrišču Loka, Novomesto. (Ocenjevanje se lahko udeležijo čistokrvni psi, starejši od 9 mesecev).

679/38-80

TO-MO-DI

TOPLI

MONTAZNI DIMNIK
Z GIBLJIVO
KISLOODPORNO
OGNJESTALNO
SAMOTNO CEVJO

Uporabijo se za peči in kole
od 4 000 do
100 000 kcal/h

Proizvajala:

MONTAŽNO INDUSTRIJSKO
PODJETJE
61000 Ljubljana, Opekarska 13
Tel.: 22-113 20-641
Telex: 31420 YU KIP

Prodaja

in strokovni nasveti:
OPEKARNA ZALOG

Tel.: 21-403, 22-291

ZAHVALA

Nepričakovano nas je v 82. letu starosti zapustil dragi mož, oče, stari oče, brat in stric

FRANC STRAJNAR

Zahvaljujemo se vsem, ki so mu darovali toliko lepega cvetja in vence ter nam izrekli sožalje. Iskrena zahvala vsem kolektivom za podarjene vence, spremstvo pokojnega na zadnji poti ter župniku za lepo opravljeni obred.

Žalujoči: žena, sinovi, hčerke z družinami in ostalo sorodstvo

Mož tretje razsežnosti

Slavko Kos je upravnik letalske šole pri Dolenjskem letalskem centru Novo mesto. DLC šteje 340 letenja, modelarstva ali padalstva željnih fantov in deklet, Slavko je že tretje leto „načelnik štaba“ te pisane in dinamične množice, saj je poleg letalskega mehanika edini profesionalca v centru.

„V letala sem se zaljubil,“ pripoveduje Kos, „ko sem streljal nanja, vojsko sem namreč služil v protiletalski obrambi. Kot civil sem nato pred 11 leti v Prečni po teoretičnem šolanju prvič sedel v jadralno letalo. Tako pač začneš. Sicer pa so moja ljubljena motorna in ne jadralna letala. Med piloti pravimo, da je nekdo bolj rojen za motornega, drugi pa elegantnejši in natančnejši krmari jadralno letalo. V motornih in jadralnih letalih sem za krmilno palico prebil 1.700 ur, kar preračunano v dneve zneso dva meseca. Letel sem na 12 tipih motornih in 8 tipih jadralnih letal. To je pravzaprav vse, kar se statistike tiče.“

Zabeleženo pa je tudi, da je bil Slavko Kos v svoji letalski karieri republiški prvak v motornem letenju, po enkrat pa drugi in tretji, tu je tudi prvo mesto na letalskem vzletnem tekmovanju v Zagrebu itd. Slavcu „najbolj leži“ časovna točnost in natančnost pristajanja. Te dni bo naredil tudi izpit za poklicnega pilota, za zdaj je „samo“ učitelj motornega in jadralnega letenja.

Ko Kosa vprašate, na kaj od vsega tega je najbolj po-

nosen, če je to pravi izraz, odgovori, da na nič od omenjenega. Pač pa na dejstvo, da se med njegovim skoraj triletnim upravljanjem ni nihče od pilotov ponesrečil, pa tudi letala so jo odnesla le z nepomembnimi praskami. In ko to govori, njegov sredinec avtomatično potrka po mizi. Piloti veljajo za vrhoveverne ljudi, tretja dimenzija je nevarna zadeva.

„Zanimanje za letenje je vse večje,“ ne zapira vrta v navidez pooblaščenasto kasto letalcev Slavko Kos.

„Malo pa jih vztraja do konca. Najprej so tu zdravstveni kriteriji, srednješolec, ki se zanima za letenje, mora tudi malo na morje, tu je počitniška praksa itd. Letenje pa zahteva celega človeka. Vzletijo samo najbolj trmasti, s tem seveda ni rečeno, da tudi letijo. Sito je na vsaki stopnji vse drobnejše. V slovenskih in jugoslovanskih razmerah Dolenjski letalski center nekaj pomeni. Modelarji so v samem jugoslovanskem vrhu, jadralci in motornjaki smo med štirimi v Sloveniji. In slovenska konkurenca je jugoslovanska konkurenca.“

Laik seveda misli, da smo pilotje samo v lepe kombinacije oblečeni fantje, ki podpišejo rihanih nekakšen papirček, sprožijo kazalec in sredinec v Churchillov „V“ in odlete. Pilotiranje je res velika ljubezen, zame tudi poklic. Zavedati pa se moraš in veš, da je med nebom in zemljo, v tej tretji razsežnosti, veliko prostora. Tako za življenje in vse, kar gre z njim, kot tudi za smrt.

MARJAN BAUER

ZIPOLNILI PRIČAKOVANJA — Po sobotni otvoritvi, na kateri so nastopili tudi člani folklorne skupine „Kres“ iz Novega mesta (levo), je bila športna dvorana vse do ponedeljka odprta številnim ljubiteljem narave, ki so si ogledali razstavo „Gozd-gobe-cvetje“. Med najbolj obiskanimi je bil prostor, kjer so razstavljali gobe. (Foto: B. Budja)

Športna dvorana bo kmalu pretesna

Razstava „Gozd-gobe-cvetje“ upravičila pričakovanja — Rekorden obisk? — Največ zanimanja za gobe

Ceprav še ni znano končno število obiskovalcev III. tradicionalne razstave „Gozd-gobe-cvetje“, ki je bila od petka do ponedeljka v novo-meški športni dvorani, je letošnja prireditev po množičnosti verjetno prekosila obe dosežani. Novomeško turistično in hortikulturno društvo in gobarska družina so skupaj s pokroviteljem prireditve, tovarno zdravil Krka, pritegnili na razstavnih prostorih okoli 100 razstavjalcev, ki so zadovoljili okus obiskovalcev.

Po nastopu folklorne skupine „Kres“ iz Novega mesta, Sentjemej-

skega okteta, pozdravnem govoru Janka Goleša, predsednika IS Obs Novo mesto, je razstavo odprl Leopold Krese, predsednik Turistične zveze Slovenije, na uvodni slovesnosti pa je bil navzoč tudi narodni heroj Jože Borštnar. Od jutra do mraka je bil razstavnih prostorih poln obiskovalcev, v ponedeljek pa so posebni avtobusi v Novo mesto pripeljali tudi radovedneže iz Maribora, Celja, Ljubljane in še od kod.

Največ pozornosti je, razumljivo, veljalo okoli 350 vrstam razstavljenih gob, ki sta jih razvrstila priznana gobarska strokovnjaka dr. Alojz Boh in dr. Dušan Vrščaj. Za obiskovalce pa je bilo poskrbljeno tudi s števil-

nimi obrobni prireditvami: od strokovnih predavanj do praktičnega prikaza zasaditve vrtnin in okrasnega grmičevja, do sobotnega dobro obiskanega in tudi dobro pripravljene oglaškega piknika na Loki pa tedna gobe kuhinje v hotelu Kandija, gobarskega plesa in še česa.

Letošnji obisk in odmev razstave „Gozd-gobe-cvetje“ sta ponovno potrdila, da Novo mesto takšno prireditev potrebuje. Stvar okusa, predvsem pa denarnih zmogljivosti prireditelja je, ali bo prireditev ostala takšna, kot je, ali pa bi ji morda dodali še kaj. Dobrodošel je vsak predlog.

B. B.

ZAMEJCI GOSTUJEJO V SOBOTO V BREŽICAH

Amaterski oder Prosek — Kontovel bo v soboto, 20. septembra, ob 19.30 v brežiškem domu JLA uprizoril komedijo „Gospod Evstahij s Proseka“. Ob prihodu bodo sprejeli goste. Člani amaterskega odra iz Sromelj in iz Brežic, Rojaki s Tržaškega že enajsto leto izmenjujejo gostovanja z Brežičani. Za to jesen so povabili v goste tudi amaterski oder iz Sromelj s komedijo „Državni lopov.“

ZDRAVILIŠČE DOLENJSKE TOPLICE

obveščata, da dela zobna ambulanta redno vsak ponedeljek od 7. do 12. ure.

Pacienti se lahko naročijo tudi po telefonu 85-730.

Zlata poroka Majcnovih

Po dolgi življenjski kalvariji sta slavila zlato poroko Marija in Vinko Majcen z Malkovca pri Trzišču

Marija in Vinko, oba otroka kmečkih staršev, vajena trdega dela, sta 3. septembra 1930 s poroko v Ljubljani sklenila ustvariti skupen dom.

Vinko, rojenemu v družini, kjer je bilo 14 otrok, 1. svetovna vojna ni prizanesla. Na fronti je zbolel, poslali so ga v Prago na zdravljenje, zatem pa domov na okrevanje.

Po vojni se je Vinko zaposlil v krmeljskem rudniku, 1924. leta pa je odšel za boljim kosom kruha v Francijo, kjer se je tudi zaposlil v rudniku. Ko so italijanski fašisti septembra 1942 razsajali po Malkovcu, so Vinka odpeljali v internacijo v Gonars, nato pa še v taborišče Raniche, kjer se je znašel skupaj z batoma Francem in Tonetom. Vsi trije so po kapitulaciji Italije v enem mesecu pripeščali domov.

Majcnovi so se takoj priključili simpatizerjem NOB in pomagali do osvoboditve. Vinko je bil 1945 izvoljen za prvega predsednika krajevnega ljudskega odbora. Razgledanemu kmetovalcu in vinogradniku so vaščani z zaupanjem sledili pri obnovi. Pri tem pa je bila vsa skrb in ljubezen posvečena tudi družini. Rodilo se jima je osmero otrok, živi jih še pet. Teh in osmih vnukov sta Marija in Vinko še danes najbolj veselja v skromnem, a prijetnem domu.

P. P.

Odvečni sram?

Zanimivo predavanje o varovanju naše vasi

Ostanki dolenjske vasi kot srojevstvenega načina urejanja bivalnega prostora nezdružno propadajo, z njimi vred po propada delček naše kulturne dediščine. Odgovora na to, kako zavarovati in rešiti kmečko arhitekturo ali jo rekonstruirati, niso našli tudi udeleženci zadnjega razgovora, ki je sledil predavanju mag. Marjana Ravbarja.

Marjan Ravbar je v hotelu Metropol v Novem mestu predaval o varstvu stavbenega fonda v naših vaseh. Predavanje so pripravili 15. septembra v okviru prireditve, ki so spremljale III. razstavo „Gozd-gobe-cvetje“. Žal se ga je udeležilo pre malo poslušalcev, v razgovoru pa so odločno zaznali glasovi predstavnikov političnih organizacij, predvsem pa Socialistične zveze, saj so se razpravljali večkrat znašli pred jasnim dejstvom, da je z varstvom t. i. kmečke arhitekture, oziroma uveljavljanjem nekaterih njenih elementov v novogradnjah povezanih veliko ekonomsko političnih vprašanj, v prvi vrsti pa neustreznem položaju kmetov v naši družbi. Na to so mnogi že tudi sam naslov predavanja „Ali se sramujemo našega podeželja?“

O teh vprašanjih bo Dolenjski list še pisal.

SEJEM OBRTI V CELJU

Od 19. do 28. septembra bo v dvorani Golovec v Celju 13. mednarodni sejem obrti in opreme za obrt, največja sejemska prireditev v Celju, ki ima že bogato tradicijo. Otvoritve sejma, ki se ga bodo udeležili tudi številni dolenjski obrtniki, bo 19. septembra ob 10. uri. Organizatorji vabijo na ogled te zanimive sejemske prireditve.

SONČNICA VELIKANKA — Zrasla je na njeni Jožeta Kovarčiča na Razdrtem pri Sentjemeju, v premeru meri 65 cm, težka pa je nad 6 kilogramov. Sicer pa je sami primerjajte z dveletno gospodarsko hčerko. (Foto: P. Miklič)

Vesela jesen minila brez šokov

Navdušenci se nočejo odpovedati svojemu festivalu, pa če mu še tako mečejo polena pod noge

14. slovenski festival narečnih popevk, Popevka vesele jeseni 80, ki ga prireja društvo glasbenih delavcev Harmonija iz Maribora, je minil brez omedlevic, brez solz sreče ali razočaranja, brez puljenja las in brez histerije. Večletno prizorišče so organizatorji preselili iz hale B mariborskega razstavišča v Unionsko dvorano, vendar kljub temu ozvočitev ni bila nič boljša, in četudi si še tako napenjajo ušesa, niso mogli razumeti skoraj niti besede, te žlahtne, sočne, narečne besede. Morda je boljše, da je bilo tako, sicer bi se zgrozil nad našimi dialekti. Oprostite, nad pevčevno ali pevkinjo izgovarjavo narečja, o katerem v glavnem nima pojma, avtorjev besedil pa ne gre klicati na pomoč.

Šestnajst popevcic je bilo slišati na 14. festivalu Popevka vesele jeseni 80, odpeli pa so jih: Rudi Trojner, Alfi Nipič, Marjana Deržaj, Meri Avsenak, Braco Koren, Ivek Baranja, Karli Arhar, Vlasta Bari, Andreja Zupančič, Jože Kobler, New Swing Quartet, Andrej Plevnik, Edvin Fliser, Alenka Pinterič, Branko Robinšak, Zorica Fingušt, Marjana Zelko. Pevce je spremljal orkester Radia Maribor pod vodstvom Edvarda Holntherja, Branka Kraner pa ni stopila pred mikrofona, ker se ji

zdi festival preskromen za njene pevske zmognosti. Brankica je najbrž prehitro pozabila, da ji je prisnela popularnost prav Popevka ve-

ZMAGOVALKA Zorica Fingušt

sele jeseni z zmago leta 1978, ko je postala ljubljenska občinstva z zdaj že zelo zguljeno Ko me osvajaš.

Za nekaj praškov jeze, namigovan in natolcevanj je posk rbelata tudi Alenka Pinterič, bolje rečeno, osebek, ki si je izmislil njeno izjavo, da noče peti pesmi Hueckajmca, češ da je besedilo izrazito pornografsko, da namiguje na njen prsni obseg, rdeče

podvezice (ne njene) in tako naprej. Alenka pa trdi, da ni tako, ampak da gre za „moški“ tekst, ki seveda ne pristaja ženskemu pevskemu grlu. Naj bo kakor koli že: organizatorji so bili navdušeni nad kvaliteto letošnjih narečnih popevk, ne samo enkrat so se pohvalili, da so naredili prvič v zgodovini festivala vse posmetke v novem mariborskem snemalnem studiu, na odrske deske pa se je vrniti tudi „Avsenikov“ Alfi Nipič, ki je vžgal med poslušalci kot vžgalica suho seno.

Nemalo aplavza je požela tudi debutantka Marjana Deržaj. Črnomalčan Andrej Plevnik je solidno odpel Klemenčičevo skladbo Ribiči, tri klopotee pa je pobrala Zorica Fingušt: za skladbo, za besedilo in za izvedbo. Še četrtega bi jim morali dati: za simpatičnost, skromnost, dostopnost, vendar prireditelji te nagrade še niso pričeli podeljevati.

Ze enajstič je vodila festival simpatična Metka Šišernik-Volčič. V hlačah in suknjicu je bil njen par Vinko Šimek, bolj poznan pod imenom Jaka Šraufciger. Niti na odru niti v dvorani pa ni bilo videti Silvestra Mihelčiča, skladatelja Lepe Anke, ki jo je zapela debutantka Andreja Zupančič. Niso pa zato

manjkale Strune, ki so z glasovi podprle domala vsakega izvajalca.

Nočem in ne morem mimo gledalcev, mimo teh navdušencev, ki že štirinajst let zapored spremljajo festival, ploskajo uspešnim in manj uspešnim skladbicam, spodbujajo svoje „ljubljenčke“, in kar je najvažnejše: nočejo izgubiti festivala, ki ga imajo za svojega, pa naj imajo organiza-

torji še takšne težave z denarjem, z iskanjem prostora, s posameznimi muhastimi predstavniki estradne umetnosti. Še nekaj Mariborčana Iva Mojzerja ni bilo ne slišati ne videti tudi napovedan ni bil. Morda je prav tako, sicer bi se lahko zgodilo to, kar se je lani na dnevih slovenske zabavne glasbe v Ljubljani: ko bi moral slovensko-sovjetski pevec Ivo Mojzer na oder pred mikrofona, jo je pobrisal neznan kam. Pobegov v Mariboru ni bilo, a tudi za odrom je krožila le ena samceta steklenica volke.

TONI GAŠPERIČ

NASTOPAJOČI — Pričarali naj us razigranost štajerske jeseni (Foto: Bogo Čerin)